

Ken kichijkej iyapostolejmej Jesús Hechos

Jesús kijtowa iga wi' el Espíritu Santo

¹ Teófilo yej nimitzpoxye'ita, ipan yej achto nolıbroj, nimitzijkuilowilij nochi ken iga Jesús kichij wān tamachtij este iga pewa' itekipánol, ² iwán este iga tejkaj ipan cielo. Kuā' aya yawi ipan cielo kitapejpen iyapostolejmej* wān iga el Espíritu Santo kitekimakakej te makichiwakan. ³ Kuā' Jesús ojpa-isa' kān miktoya, yéj imatika mıxnextij iyıxtaj yejemej, iwán cuarenta día kıxnextilijtoya iga makitakan iga melá' iga isato'. Kitatapowıayaj kén iga reinarowa† Dios.

⁴ Mieş Jesús sen-onoyaj iwán iyapostolejmej kijlij iga aya makısakan Jerusalén, kijtoj:

—Xikchakan este iga maasi yej toTaj kijtoj iga yawi mitzmakatij, ijkón kensan nimitzijlijkej.

⁵ Melá' iga Juan tabautizaroj‡ iga a'ti, e' amemen ayo' ke' poliwi iga Dios yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁶ Yeş ompa nechkatoyaj iwán Jesús, kitajtankej:

—NoTeşo, ¿ix ámanya tikchıwas iga sej iselti mamomandaro topaıs Israel?

* **1:2** 1:2 Xikita glosario “Apóstol”. † **1:3** 1:3 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”. ‡ **1:5** 1:5 Xikita glosario “Bautizar”.

⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Inonwa' ayá' kajasi iga amejemen xikmatikan kēman mochiwas, petz toTaj kimati kēman yawi kichiwati. Inon yejsan wel kichiwa.

⁸ E' kuá' el Espíritu Santo onos ipan amejemen, ankipiáskeja poder, iwán ankisaskej iga antatapowaskej de nej. Anyatij Jerusalén iwán noyan ipan estado de Judea, iwán este Samaria, § iwán este kan máj wejwejka ipan nochi tajli.

⁹ Kuá' tami' kijtoj inon, miej kitajtachijtoyaj, Jesús pe' tejkaj iga yajki ipan cielo; iwán se mixti kitzakuako iwán ayo' máj kitakej. ¹⁰ Iwán miej ajajkotachixtoyaj iga Jesús nemi tejkawi, íkuá'ya nesikoj itenojmej omen tajtaga' yej este ijista' itzotzolmej, ¹¹ iwán kijlijkej:

—Tajtaga' de Galilea, ¿te iga antajtachixtokej ipan cielo? Ininsan Jesús yej amoixtaj tejkaj ipan cielo, yawi sej witzeti kensan inán ankitakej yajki.

Apóstolejmej kitapejpenaj Matías iga ipatka Judas

¹² Iwán kiskej ipan tepe' yej itoka' Olivojyoj iga yajkij Jerusalén. Ayá' pox wejka nejnenkej, ken se kilómetro, ke'san la ley tatekimakaya iga wel manejnemilo ipan día kuá' mosewilo. ¹³ Kuá' asikej Jerusalén, tejkajkej ipan segundo piso ipan kajli kan kawíaj. Ompa onoyaj Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo yej Alfeo ipiltzin, Simón yej ipartidoj nacionalista, iwán Judas yej iyiknin Jacobo.

§ 1:8 1:8 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

14 Nochi yejemej nochipa monechkowayaj iga oradowayaj iwán iyikniwán Jesús iwán María yej íye'pa Jesús iwán sekin siwatkej.

15 Inomej días Pedro moketza' tajkoyan kan nechkatokej ken ciento veinte yej kitokaj toTeko, wan kijtoj:

16 —Nokniwan, sányasan mochiwaya yej ijkuilijto' yej el Espíritu Santo áchtoya kita-
jtólma' David, iga tajtoj de Judas yej kojkuiltij
inomej yej kikitziye Jesús. 17 Judas tejémempa
katka, iwán tisentekipanojttoyaj iwán. 18 Yéj
kikowa' se tajli iga inón tomín yej kimakakej
iga kichij yej ayekti, iwán ompa tzontoktiajki,
este talaxpoxoni', kisa' nochi ikuitáxkol. 19 Kuá'
yej chantitokej Jerusalén kimatikej, kitokawijkej
inón tajli Acéldama, yej ipan itajtolmej yejemen
kijtojneki Tajli yej Esyoj. 20 Iga ipan Salmos
kijtowa ijkín:

Íkal makawi iselti,
ayo' agaj mamochanti ompa.
Iwán kijtowa no:

Se' makikui yej yejpa katka itekipánol.

21 'Nigaj iwán tejemej onokej tajtaga' yej ne-
miáj nochipa iwán tejemej kuá' toTeko Jesús
onoya towan, 22 este iga Juan kibautizaroj iwán
este iga tejkaj ipan cielo. Yekti iga se de yejemej
mamosetili wan tejemej iga no makipowa iga
ojpa-isa' toTeko Jesús.

23 Iwán kitapejpenkej omen de yejemej:
Matías wan José yej no kipiaya se' ome itoka':
Barsabás iwán Justo. 24 Ijkín kitenewijkej Dios:

—NoTeko, tej yej tikixmati nochi noalmajmej, xinenextilikan de inimej omen katiapa tiktapejpena ²⁵ iga matekipano ken apóstol, yej katka itekipánol Judas yej kipoloj iga kichij yej ayekti iwán yajki kan kajasi.

²⁶ Iwán kichijkej rifa iwán kitani Matías. Iwán desde íkuá' mosetlija iwán inomej once apostolejmej.

2

Asi el Espíritu Santo

¹ Kuá' asi' iga mochiwa ilwi' yej kijliáj Pentecostés,* nochi yej kitokaj Jesús, sékansan onoyaj. ² Kuá' kikakikej wejtikuiniko yej wala j ipan cielo ken se ejeka' yej pox tajpalej. Iwán nawatitoya noyan kalijti' kan ejewatoyaj. ³ Iwán nesiko ken tilenguaj, xojxotato ipan sejsé sejsé de yejemej. ⁴ Iwán el Espíritu Santo asi' ipan yejemen, iwán pe' tajtojkej ipan sese'pa tájtól kensan el Espíritu Santo kitajtoltiayaj.

⁵ Inomej días Jerusalén onoyaj judiyojmej yej kitekiweyimatiayaj Dios, yej noyan walkej ipan paismej. ⁶ Kuá' kikakikej tatikuinto', monechkolo' iwán ayo' kimatiáj te kichiwajaj, iga kikaktokej nemi tajtowaj ipan sejsé itajtolmej yejemej. ⁷ Madmiradojkej, iwán este moyolmajtijkej, iwán mojliayaj:

—In inimej, ¿ayejtaj de Galilea in yej nemi tajtowaj? ⁸ ¿Kéntaj welij tikakij nemi tajtowaj ipan sejsépa totajtól? ⁹ Nigaj onokej yej walkej

* **2:1** 2:1 Xikita glosario “Pentecostés”.

Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto iwán tajli yej itōka' Asia, ¹⁰ Frigia iwán Panfilia, Egipto, wan altepemej África yej ono' iyikan Cirene. Nō yej walkej Roma yej nigaj chantitokej; sekin de yejemej mela'judiyojmej, sekin yej kicredojkej ken kicredowaj judiyojmej. ¹¹ Onokej nō yej walkej Creta iwán Arabia; e' tonochin tikakij ipan totajtōlmej tepowiliáj yej Dios kichīwa yej pox yekti.

¹² Inochin moyolmajtijtoyaj este ay'ya kimatiáj te kichīwayaj, iwán motajtaniáj:

—¿Nochi inin, té an kijtojneki?

¹³ E' sekin kipinajtiayaj iwán kijtowayaj:

—Inimejwa' tawamej.

Pedro kitatapowiá la gente

¹⁴ Iwán Pedro moketza' iwán inomej once apostolejmej; kijtoj recio:

—Judiyojmej iwán nochi yej anchantitokej Jerusalén; xikmatikan iwán xikye'kakikan inin yej nia nimitzijlitij. ¹⁵ Inimej ayá' tawamej ken amejemen ankijtowaj, ¿ix ayá' ankitaj iga yowáltigo'? Las nuevejo'.

¹⁶ Ininwa' nemi mochīwa yej el profeta† Joel íkyaya kijtoj ijkín:

¹⁷ Kijtoj Dios; kuá' ayo' wejka iga nitajuzgarōki, nia nirkmakati noEspíritoj nochi gente,

amookichpilowan iwán amosiwapilowan nia niktajtōlmakatij,

iwán chokomej kitaskej yej nej Dios nirknextiliskej,

iwán yej wewetkej temikiskej.

† **2:16** 2:16 Xikita glosario "Profeta".

18 Inomej días nikmakas noEspíritos tajtaga' wan siwatkej yej neṭokaj, iwán yawij tajtotij de nej.

19 Nia niknextiti nopoder ajko ipan cielo, iwán tani ipan tajli onos yej tanextiliá: esti, ti'ti iwán mixti de pokti.

20 El sol ay'ya tawjij, iwán metzti‡ mochiwas ken tikita esti, inón mochiwas kuá' aya asi inón día kuá' poxsan majmawiloj iga wi' toTeko.

21 E' nochi yej kitenevia itoka' toTeko, momanawiskej.

22 'Noknimej yej no an-israelitajmej, xikakikan yej nia nimitzijlitij: Dios kiyé'ita' Jesús yej ichan Nazaret. Iwán amo-ixtaj Jesús kichij mia' milagro, iwán yej pox yeṭti iga Dios kipalewij. Inín amejemen ankimátija. 23 Dios kejlantoya desde ikya iga Jesús makiknochiwakan wan mawetzi pan imamej yej kijiyaj. Amejemen ankikitzkijkej iwán ankikawatoj ipan imamej tajtaga' yej poxsan ayompa nemij, wan kimiktijkej Jesús ipan cruz. 24 E' Dios sej kixitij, ijkón iga kikixtij kan miktoya, porque Jesús wel ojpa-isa' kan miktoya. 25 El rey David tajtoj ijkín de Jesús: Nochipa toTeko ono' no-ixtaj; iga yéj ono' noná', nité anekuekuechkaltía.

26 Inón iga nipoxyolchikajto' iwán nitakuika iga nipakto', malej iga se día nimikis, niye'ono' iga nimoconfarowa ipan Dios.

27 Ayá' tinekajtewas kan ono' yej miktokej;

‡ 2:20 2:20 Metzti: luna.

ayá' nō tiknekis iga nej yej nochipa nimitzweyi-
matiltiá, mapalani nonakayo.

²⁸ Tinēñextilij ojtimej yej nēwiga kan wel
niye'onos,

iwán poxsan niyōlpakis iga tonō' nowan.

²⁹ Pedro nō kijtoj:

—Nokniwan, nochi kimati iga
to-ikyapatajwewej David migui' iwán motoga',
iwán este inán tikmatij kan tokto'. ³⁰ E'
David yajki profeta, iwán kimatitoyay iga Dios
kinojma-ijlij iga ipan se de ipilowan ipilowampa
yawī kīsati Cristoŝ yej yawī mochīwati rey.

³¹ Inón iga David, este ikay kenkuá' kitztoyay,
kijtoj iga Cristo yawī ojpa-isati iwán ayá' kawis
kan onokej yej miktokej iwán ayá' palanis
inakayo. ³² Pues Dios ki-ojpa-ixitij ininya Jesús,
iwán inón nonochimej nikmela'itakej. ³³ Jesús
yajki ipan cielo iga Dios kiwiga' iwán motalij
iladoj iye'má', iwán toTaj Dios kimá' iyEspíritu
Santo kensan kijtoj. Inín yej inán amejemen
nemi ankitaj iwán ankikakij wī' de yéj. ³⁴ E' ayéj
David yej tejkaj ipan cielo; puej yéjsan kijtoj
ijkín:

ToTēko kijlij noTēko:

“Ximotali iladoj noye'má' kan nimandarowa,

³⁵ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁶ 'Amonochimej an-israelitajmej, xikmatikan
iga inón Jesús yej ankimiktijkej ipan cruz,
Dios kitālij iga mamochiwa toTēko iwán iga
mamochiwa Cristo.

ŝ 2:30 2:30 Xikita glosario “Cristo”.

³⁷ Kuá' inón kikakikej, pox mokno_{matikej} iwán kitajtankej Pedro iwán sekin apóstolejmej:

—Nokni_{wan}, ¿te wel manikch_{iwakan}?

³⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Xikajtewákanya iga ankich_{iwaj} yej ayekti wan xikna'techokan Dios iwán ximobautizarokan sejsé de amejemen ipan itoka' Jesucristo, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti; iwán Dios mitzmakaskej iyEspíritu Santo. ³⁹ ToTeko Dios mitzijliáj, iga inín mitzmakaskej amejemen iwán amopilowan, iwán inomej yej wejka onokej; sanké' toTeko kinotzas.

⁴⁰ Ayejsan ijkón tanonotza' Pedro, majo' no tanonotza' ijkín:

—Ximomanawikan iga Dios amo mamitziknoch_{iwakan} ken kiknoch_{iwaskan} inomej yej kimiktijkej Jesús.

⁴¹ Yej kitajtolkuilij Pedro, mobautizarojkej; yej ikua' kicredojkej Jesús, asi' este ken tres mil.

⁴² Iwán inochin kich_{iwaj} kensan apóstolejmej kinextiliayaj, iwán sesan iyalmajmej kipiayaj, sekan kich_{iwaj} la Santa Cena* wan sen-oradowajaj.

Ken iga nemij yej achto kitokaj Jesús

⁴³ Iwán inochin madmiradojkej iga kitayaj iga Dios kinextiaya ipoder ipan apóstolejmej kua' kich_{iwaj} mia' milagro. ⁴⁴ Iwán inochin yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj iwán nochi yej itatkimej kisémpiyaj.

⁴⁵ Iwán kinamakayaj nochi yej itatkimejpa,

* **2:42** 2:42 Xikita glosario “Santa Cena”.

iwán itominyo mopartirowiliayaj ke'san iga se kopolowa. ⁴⁶ Iwán nochipa monechkowayaj weyitiopan,† iwán sentakuayaj ichamej sekin, inochin paktoyaj iwán ayagaj moweyimatiá. ⁴⁷ Kiweyimatiayaj Dios iwán nochi gente kiye'itaya yej kichijtokej; iwán toTeko cada día kichiwaya iga makomatiakan yej momanawijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús.

3

Kachitialiá se yej awel nejnemi

¹ Pedro iwán Juan nemi senyayaj weyitiopan tiota' las tres, iga inón hora nokta kitenewiayaj Dios. ² Ompa tiopan onoya se taga' yej itékiya nokta iga awel nejnemi, nochipa katka kikawatij tiopan, ipan kalten yej itoka' Monsajti' iga kitajtaniliaya tomín yej ompa kalakiáj. ³ Kuá' inón yej awel nejnemi kita' Pedro iwán Juan iga nemi kalakij tiopan, kitajtanilijkej tomín. ⁴ Entonces Pedro iwán Juan kitachilijkej inón yej awel nejnemi, iwán Pedro kijlij:

—Xinetchilikan.

⁵ Yej awel nejnemi tachixtikisa', yej kijtoj anka yawij kimakatij tejté. ⁶ E' Pedro kijtoj:

—Anikpiá plata niga oro, e' yej nikpiá nia nimitzmakati: Jesucristo yej de Nazaret nochi wel kichywa iwán yej netitan, inón iga nimitzijliá, ximoketza wan xinejnemi.

⁷ Pedro, kikitzkilij iye'ma' iwán kiketza', iwán íkuá'san tojtomi' inochi iyikxi. ⁸ Iwán inón yej awel nejnejmi witóni'pa iga moketza', iwán

† 2:46 2:46 Xikita glosario “Weyitiopan”.

pe'ya nejnén, senkalákkeja tiopan iwán Pedro wán Juan, wíwítontinemiá iwán kiweyimatiltijtinemiá Dios. ⁹ Nochi kitakej iga nejnemi-aya iwán kiweyimatiltiaya Dios. ¹⁰ Kixmatiáj iga inonya taga' yej motaliaya ipan tiopan ikaltenyo yej itoká' Monsajti' iga kitajtaniá tomín, iwán poxsan madmiradojkej wán moyolmajtijkej iga inón kitakej.

Pedro kitatapowía la gente ipan tiopan icorredoryo

¹¹ Inón yej awel nejnejmiá, ayo' kinekiá makikajtewa Pedro iwán Juan, iwán nochi gente madmiradojkej iwán yajkij weyitiópampa kan ikaltenyo yej itoká' Salomón kan yejemen onoyaj. ¹² Inón kita' Pedro, kijtoj:

—Noknimej yej no an-israelitajmej, ¿te iga anmoyolmajtiáj? ¿Te iga nejemen annetachiliáj kenkuá' nejemej nikachitiltijkej inín taga'? ¿Ix nikachitiltijkej iga nejemej niwelitij o iga niye'nemij iyixtaj Dios? ¹³ Ayéj ijkón, majwa' inonsan iDios to-ikyapatajwán Abraham, Isaac iwán Jacob kichij inín iga kipoxye'ita Jesús yej iPiltzín. Inón Jesús yej amejemen anki-jiyakej iwán ankikawatoj ipan ima' Pilato yej gobernador. Kuá' Pilato kinekiá makimajkawa, amejemen ayá' ankinekikej. ¹⁴ Amejemej katka xiktajtowilikán iga makimajkawakan Jesús yej ayá' kichij yej ayekti, majwa' ankijtojkej iga makimajkawakan se' taga' yej tamiktij. ¹⁵ Ijkón iga ankimiktijkej inón yej temaka vida. E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, inón nejemej niknojma-itakej. ¹⁶ Iga nimoconfiarowaj iga Jesús wel

nochi kichijwa, achitiá' inín taga' yej inán ankitaj iwán ankixmatij. Igasan nimoconfiarowaj ipan Jesús inón nokta iga mela'achitiá' in inín taga' yej ono' amo-ixtaj.

¹⁷ 'Nokniwán, nikmati iga kuá' amejemen iwán yej mitzmandarowaj ankimiktijkej Jesús, ayá' ankimatiáj te nemi ankichijwayaj. ¹⁸ E' ijkón Dios kichij iga mamochiwa ken ikya kijtojkej profetajmej iga Cristo yawij kiknochiwatij. ¹⁹ Inón iga xikajtewákanya iga ankichijwaj yej ayekti wán xikná'techokan Dios, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti. Iwán toTeko kichijas iga xiye'onokan. ²⁰ Iwán Dios no mitztitaniliskej Jesús yej el Cristo yej ikyaya kitapejpen iga mitztitaniliayaj. ²¹ Malej iga inán Jesucristo káwiso' ipan cielo este que Dios makiyejye'tali nochi, ken kijtoj ipan iprofetajmej yej ye'nemikej yej ikyay onoyaj. ²² Ijkón Moisés kijlij to-ikyapatajwán: "ToTeko Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejémempa, ijkón ken nej netitan. Xikchiwakan nochi yej yéj mitzijliskej, ²³ iga nochi yej ayá' kitajtolkuis inón profeta, ay'ya wel onos kan onoskej ipilowan Dios."

²⁴ 'Iwán nochi profetajmej desde Samuel iwán yej despueja tajtojkej, no kijtojkej yej inán nemi mochiwa. ²⁵ Yej Dios kijlij profetajmej iga kichijas, inón iga amejemen xiye'onokan. Dios kichij se pacto iwán to-ikyapatajwewetkej, kuá' ijkín kijlij Abraham: "Nej nikchijas iga pan mopilowan ipilowampa, nochi gente yej onokej ipan inín tajli maye'onokan." ²⁶ Kuá' Dios ki-ojpa-ixitij iPiltzin, amejemej achto

mitzt̄itanilijkej iga mamitzyolchikawakan iwán
 iga xikajtewakan iga ankichiwaj yej ayēkti.

4

Pedro iwán Juan onokej iyixtaj yej mandarowaj

¹ Mij Pedro iwán Juan tatapojtójajo' iwán la gente, asikej sacerdotejmej iwán saduceojmej* iwán ijefej policiyajmej† yej kicuidarowaj weyitiopan. ² Kuesitoyaj iga Pedro iwán Juan tanextilijtoyaj iga kena, ojpa-isaskej yej miktokej iwán inón monextij kuā' ojpa-isa' Jesús. ³ Kikitzkijkej Pedro iwán Juan e' iga tióta'ya katka kiwigakej ipan cárcel, iwán senyówal ompa onoyaj, kikixtijkej este iga tanēsi'. ⁴ E' mia' yej kikakikej yej kipojtoya Pedro, kicredojkej; iwán yej kitokaj Jesús masi' ken cinco mil, petz tajtága'san iyoka siwatkej.

⁵ Ipan se'ya día, monechkojkej Jerusalén ijefejmej judiyojmej, totajwewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtíaj ipan la ley.

⁶ Ompa nō onoya Anás yej kimandarowa sacerdotejmej, Caifás, Juan, Alejandro, iwán inewi iyikniwan sacerdotejmej yej mandarowaj.

⁷ Iwán kikuitoj Pedro iwán Juan, iwán kitalkkej tajkoyan, iwán ijkín kitajtankej:

—¿A' mitzijlijkej iga wel antamachtíaj ijkín?
 ¿A'yéj mitzmakakej poder iga wel antaachtíaj?

⁸ Iwán el Espíritu Santo kitajtolmá' Pedro, kijtoj:

* **4:1** 4:1 Xikita glosario “Saduceo”. † **4:1** 4:1 Xikita glosario “Policijajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

—Amejemen yej anmandarowaj, iwán no-tajwewetkej de Israel: ⁹ ya que amejemen annətajtanij te íga nikchīwilijkej yej yəkti inín taga' yej wətitoya iwán ankinekij xikmatikan kén iga achitiá', ¹⁰ niknojma-ijtowa amo-ixtaj iga makimati nochi israelitajmej, iga inín taga' yej to-ixtaj ono', achitiá' iga ipoder Jesucristo de Nazaret, inón Jesús yej amejemej ankimiktijkej ipan cruz iwán Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹¹ Amejemej yej ken ankalchīwaj, inín Jesús ken se te'ti yej ankitajkalkej, e' inín te'ti kitakej iga majya sej yəkti iwán kikuikkej iga ípan pəwa' iga mochij kajli. ¹² Petz Jesús wel təmanawiá; iga Dios tətitanilij Jesús iwán ateyi se' ipan inín tajli, yej ípan wel timomanawiáj.

¹³ Kuá' yej mandarowaj kitakej iga Pedro iwán Juan pox tajtolmatij, madmiradojkej iga kimatiáj iga Pedro wən Juan, namolmej yej ayá' pox momachtijkej; wən kicredojkej iga nemiáj wən Jesús. ¹⁴ Ompa ejkatoya iwán yejemen inón taga' yej achitiá', inón iga awel tə kijliayaj.

¹⁵ Entonces kitekimakakej Pedro iwán Juan iga makisakan kan monechkowaj yej mandarowaj iga kinekiáj yejémənsan makawikan iga matətapowakan. ¹⁶ Kijtowayaj:

—¿Tə yej tiawij tikchīwilitij inimej tajtaga'? Nochi de Jerusalén kimatij iga kichijkej inín milagro, inón awel tikjtowaj iga ayá'. ¹⁷ E' iga ayo' máj mapīwi inín tájtol ipan altepe', matikmajmajtikan iga ayo' agaj makipowilikan de Jesús.

18 Iwán kinotzkej, kitekimakakej iga ayo' nokta matajtokan niga matamachtikan de Jesús.

19 Pedro iwán Juan kijtojkej:

—Amejemen, ¿kén ankitaj?, ¿ix máj yekti iyixtaj Dios manimitztajtolkuilikan amejemen o maniktajtolkuilikan Dios? 20 Puej nejemej awel nikajtewaj iga nikjtowaj yej nikitakej iwán nikakikej.

21 Iwán yej mandarowaj kimajmajtijkej Pedro wan Juan iwán kimajkajkej. Akasikej kén iga wel makiknochiwakan iga nochi gente kiweyimatiltiaya Dios iga inón taga' yej achitiá'. 22 Inón taga' yej ipan yéj mochi milagro iga achitiá', kipiayay máj de cuarenta años.

Yej kitokaj Jesús kitajtaniliáj Dios iga makipalewikan

23 Kuá' Pedro iwán Juan kimajkájkeja, yajkij kan onokej yej kicredowaj Jesucristo, iwán kipowilijkej inewi yej kijtojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán wewetkej yej mandarowaj. 24 Kuá' inón kikakikej, inochin kisentewijkej Dios, kijtojkej:

—NoTeko, tej tiDios yej tikchij cielo, tajli, lámár iwán inewi yej ono'. 25 Tej iga moEspíritu Santo tiktajtolmá' David yej mitztoka, kijtoj:

¿Te iga kuejkuesiwilo ipan paismej, iwán la gente kejlámikij iga kichiwaj yej ayekti yej niga kipalewiáj?

26 Reyejmej yej onokej ipan inin tajli inochin monechkojkej, yej mandarowaj ipan altepemej mosenechkojkej,

yajkij icontra_j toTeko wan icontra_j Cristo yej kititan.

27 'Melá' iga nigaj ipan inín altepe' mosenechkojkej Herodes‡ iwán Poncio Pilato iwán la gente de Israel iwán yej ayéj de Israel, motalkej icontra_j moPiltzín Jesús yej tej tiktapejpen iga marreina_o. 28 Iga inón, yejemej kichijkej nochi yej tej tikejlantoya iga ijkón yawi mochiwati. 29 NoTeko xikita iga nemiktijnekij iwán xinepalewikán iga amo manimajmawikán iga manikpowakán motájtól. 30 Iwán iga mopoder maachitikan yej wetitokej iwán mamochiwa weyi milagrojmej ipan itoká' moPiltzín Jesús yej ayí' kichij yej ayékti.

31 Kuá' tami' orádojkej, ompa kan nechkatoyaj takuekuechka'; iwán inochimej kipiayaj nokta el Espíritu Santo, iwán ay'ya majmawikej iga kipowaj itájtól Dios.

Nochi yej kipiayaj isentatkimej

32 Nochi yej kicre_odojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj. Ayagaj motatkinekiá tejté yej kipiaya, majwa' inewi yej kipiayaj, kijtowayaj iga nochi isentatkimej. 33 Iwán apostolejmej kipowilijkej nochi gente iga toTeko Jesús ojpa-isa', iwán kicre_odojkej. Dios poxsan kipalewiayaj inochimej. 34 Ateyá ni agaj de yejemen yej amakipiá tejté, iga inochimej yej kipiayaj italmej o ikalmej kinamakayaj, iwán itominyo kiwigayaj 35 iwán kimakayaj apostolejmej, iwán yejemej kimajmakayaj nochi tokniwan sanké' kipolowayaj. 36 Ijkón kichij se

‡ 4:27 4:27 Xikita glosario "Herodes".

levitaŝ yej itoḱa' José, yej naceroj ipan tajkótaĵ* yej itoḱa' Chipre. Apostolejmej kitálibilijkej José se' itoḱa', kitóḱawijkej Bernabé, yej kijtojneki Yej Tayolchikawa; ³⁷ inín taḡa' kipiaya se' itaĵ iwán kinamá', iwán itominyo kikawilito apostolejmej.

5

Ananías iwán Safira kichiwaj yej ayekti

¹ E' se' taḡa' yej itoḱa' Ananías iwán Safira yej isiwa', kinamakakej itaĵmej. ² Inín taḡa' kikui' achi inón tomín, iwán achi kikawilitoj apostolejmej ken tikita achonya nokta iga kinamakakej. Iwán isiwa' nochi kimatiá. ³ Iwán Pedro kijtoj:

—Ananías, ¿te iga kala' Tzitzimi' ipan moalmaj iwán tikne' xikajkayawa el Espíritu Santo iga tikui' achi itominyo inón tajli yej tiknamá'? ⁴ ¿Ix ayéj motatki katka in tajli? Iwán siga tiknamá', ¿ix ayéj motatki no in tomín? ¿Te iga ijkón tikchij? Ayéj nejemej anneḱajkayajkej, Dioswa' in tikne' xikajkayawa.

⁵ Kuá' inón kika' Ananías, mikiwétzi'ya. Iwán nochi yej kimatikej, poxsan majmawikej. ⁶ Iwán asikej sekin chokomej, kikimilojkej iga tzótzol iwán yajkij kitókatoy.

⁷ Panoj ken eyi horas, kalakito isiwa' Ananías, yéj aya kimatiá iga mígui'ya iwéj. ⁸ Pedro kitajtan:

—Ta' xine-ijli, ¿ix achón iga ankinamakakej in amótaĵ ke' ankijtowaj?

Ŝ 4:36 4:36 Xikita glosario “Levita”. * 4:36 4:36 Xikita glosario “Tajkótaĵ o Isla”.

Iwán siwá' kijtoj:

—Kena, achón.

⁹ Iwán Pedro kijlij:

—¿Te iga anmotajtoltijkej iga ankinekikej xikajkawakan iyEspíritoj toTēko? Ta' xikita, ne wítzej yej kitokatóyaj mowéj; inán tej nō yawij mitzwígatij.

¹⁰ Iwán íkuá'san miktiwetzi' iyikxitenoj Pedro. Kuá' kalakkej chokomej kasitoy siwá' míkto'ya, iwán kikixtijkej iwán kitokkej itenoy iwéj. ¹¹ Iwán inochimej yej kicredojtoyaj Jesucristo iwán nochi yej kimatikej yej mochij, poxsan majmawikej.

Dios kichíwa mia' milagro

¹² Iga Dios kipaléwíj apostolejmej, kichíwayaj mia' milagrojmej iyixtaj la gente. Inochin yej kicredowayaj toTēko monechkowayaj weyitiopan, itenoy puerta yej itoká' Salomón.

¹³ Ni agaj yej ayá' kicredowaya Jesucristo mixewiaya iga masen-onokan iwamej, e' la gente poxsan kiye'itayaj inomej toknimej.

¹⁴ Yej kicredowayaj toTēko, majya miakiayaj, tajtaga' iwán siwatkej. ¹⁵ Este kikixtiayaj ipan calle yej wetitokej, kitekayaj ipan tapech iwán ipan peta', iga kuá' panoj Pedro, malej itónal maasi ipan sekin de yejemej. ¹⁶ Iwán mia' nō yej najna'san iyaltepemej, yayaj Jerusalén, kiwigayaj iyenfermojmej iwán yej kinkochijtoyaj malespíritojmej iwán nochi achitiakej.

Pedro wan Juan kiwigaj preso

¹⁷ Iwán ijefej sacerdotejmej iwán nochi saduceojmej yej iwán onoyaj, kixitayaj

apostolejmej. ¹⁸ Iwán kikitzkijkej apostolejmej iwán kiprešojwijkej. ¹⁹ E' se iyáŋgel* toTeko yajki tayowakan kitapowilitoj cárcel, iwán kikixtijkej, kijlijkej:

²⁰ —Xakan, ximoketzatij weyitiopan iwán xiktatapowitij la gente ken iga wel manejnemikan ipan iyojwi Dios.

²¹ Iga inón kikakikej, ipan se'ya día isájpasan kalakkej weyitiopan iwán pewakej tamachtijkej.

E' ijefej sacerdotejmej iwán yej iwán ompa onoyaj, kinechkojkej nochi yej kimandarowaj israelitajmej, iwán tatekimakakej iga mamokuiti apostolejmej kanki' onokej carcelijti'.

²² Kititankej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan. E' kuá' asitoj ipan cárcel, akasíkejo', iwán mokuepkej iga tamatilitoj. ²³ Kijtojkej:

—Nikasitoj cárcel ye'tzakto' iwán ipan kalten ejejkatokej policiyajmej. E' kuá' niktapojkej, ompa ayagaj onoya.

²⁴ Kuá' inón kikakikej ijefej sacerdotejmej iwán ijefej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan iwán inomej sacerdotejmej yej nō mandarowaj, mojliayaj: atikmatij keman tamatis inín. ²⁵ Íkuá' asito se taga' iwán kijtoj:

—Tajtaga' yej ankakijkaj ipan cárcel onókeja weyitiopan, némiya tamachtíaj.

²⁶ Ijefej policiyajmej iwán policiyajmej yej takuidarowaj, yajkij kikuitoj tamelá iga kimajmawiliayaj la gente iga wel kitemiktiáj. ²⁷ Kuá' kaxititōj, kiwigakej iyixtaj

* **5:19** 5:19 Xikita glosario “Ángel”.

yej kimandarowaj judiyojmej, iwán ijefej sacerdotejmej kijlij apostolejmej:

²⁸ —Nejemen nimitzijlíjkeja iga ayo' nokta xitamachtikan yej kichij Jesús. ¿Iwán te ankichijkej? Amejemen antamachtijtinénkeja noyan Jerusalén iwán ankinekij xinepantikan iga nejemej nikmiktijkej inón taga'.

²⁹ Iwán Pedro iwán sekin apostolejmej kijtojkej:

—Máj yekti manikchiwakan ken kijtowa Dios, que manikchiwakan ken kijtowaj tajtaga'.

³⁰ IDios to-ikyapatajwan, ki-ojpa-ixitij Jesús; inón yej ankiclavarojkej ipan se cruz iga ankimiktijkej.

³¹ Dios kiwiga' ajko iwán kitelij iladoj iye'ma', kitelij iga mamandaro iwán matasalvaro. Ijkón israelitajmej wel makikajtewakan iga ayompa nemij iga Dios makiperdonaro yejemej.

³² Inón nejemej niknojma-itakej iwán nimitzpowiliáj, iwán no mitznexiliáj el Espíritu Santo. Inón Espíritu, Dios kimaka yejsan kichíwa ken yéj kijtowa.

³³ Kuá' inón kikakikej, kuejkuesiwikej iwán kinekiáj makimiktikan.

³⁴ Iwán ompa kan nechkatoyaj yej mandarowaj onoya se fariseo† yej itoka' Gamaliel yej tamachtiá ipan iley Moisés, inón taga' poxsan kiye'itayaj. Mocketza' iwán kijtoj iga achi alín makisakan apostolejmej.

³⁵ Iwán Gamaliel kijlij yej mandarowaj:

—Nokniwan de Israel, cuidáj tejté ankichiwiliáj inimej tajtaga'. ³⁶ Xikejlamikikan ken ikya kichij Teudas, yéj kiyolmakatoya iga

† 5:34 5:34 Xikita glosario "Fariseo".

mamandaro. Iwán kitokakej ken cuatrocientos tajtaga'; e' yéj kimiktíjkejsan, iwán nochi yej kitokayaj papayinikej iwán ompa nochi tami'. ³⁷ Máj despuéj, kuá' nemi mocensarolo, Judas yej de Galilea poxsan mia' kinechkoj yej kitokayaj; e' yéj nõ kimiktijkej, iwán yej kitokayaj inochimej papayinikej. ³⁸ Inón iga nimitzijliáj iga xikajtewakan kama manemikan inimej tajtaga', amo tẽ xikchiwilikan. Porque siga nemi kichiawaj kensan yejemen kinekij, yawisan tamiti. ³⁹ E' siga kichiawaj yej Dios kineki iga mamochiwa, amejemen awel tẽ ankichiwiliskej. Achi xitamajmawilikan, amo santá' ankikuejkuesojtoskej Dios.

⁴⁰ Iwán nochi kitajtolkuilij inón taga'. Iwán kinotzkej apostolejmej, kimagakej iwán kitekimakakej iga ayo' máj matatapowakan ipan itoka' Jesús; iwán kimajkajkej. ⁴¹ Iwán apostolejmej kiskeja iyixtaj yej mandarowaj, poxsan paktiajkij iga Dios kita' iga wel kiyowiáj kuá' kiknochijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús. ⁴² Iwán nochipa tamachtiayaj iwán kipowayaj itajtõl Jesucristo. Yayaj ipan weyitiopan, iwán nõ tamachtijtine-miáj ipan kajlimej.

6

Kitapejpenaj siete diaconojmej

¹ Iwán inón vej yej kitokaj Jesucristo nemi máj miakiayaj. Iwán yej tajtowaj hebreo* nochipa tamajmakayaj tákual. Iwán yej tajtowaj griego motelwijkej wan yej tajtowaj hebreo.

* **6:1** 6:1 Xikita glosario "Hebreo".

Kijtojkej iga kuá' momajmakayaj tákual, ayá' kiyé'atenderowaj siwatkej yej tajtowaj griego yej mikíkeja iwewejmej. ² Iwán inomej doce apostolejmej kinechkojkej nochi yej kitokaj Jesús iwán kijtojkej:

—Akajasi iga manikajtewakan iga nikpowaj itájtól Dios iga san tákual manikmajmakakan tokniwan. ³ Inón iga nokniwan, xiktapejpenakan siete tajtaga' yej ankitaj ye'nemij, iwán yej kimatij te kichiwan, iwán yej kipiáj nokta el Espíritu Santo iga yejemen makichiwakan inín tekipánol. ⁴ Nejemén niktewijtoskej Dios, iwán nitamachtijoskej ipan itájtól.

⁵ Iwán nochi kiyé'itakej yej kijtojkej apostolejmej. Iwán kitapejpenkej Esteban, se taga' yej poxsan moconfiarowaya ipan Dios, iwán kipiaya nokta el Espíritu Santo. Nq kitapejpenkej Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas iwán Nicolás de Antioquía yej ayéj judío, yéj íkyaya kicredoj ken iga tanextiliayaj judiyojmej. ⁶ Iwán kiwigakej itennoj apostolejmej, yejemej kitelijkej imamej ipan itzontekomej inomej siete toknimej iwán ki-oradowilijkej.

⁷ Iwán itájtól Dios mia'ya nemi kicredowaya, iwán yej kitokaj Jesús poxsan miakiakej ompa Jerusalén. Este nq mia' sacerdotejmej yej judiyojmej kicredojkej Jesús.

Kipresowiáj Esteban

⁸ Dios kimá' poder Esteban iga makichywa milagrojmej iga la gente makicredokan Jesús. ⁹ E' sekin judiyojmej yej asij tiopan yej itoka' “Esclavojmej yej itekomej kimajkájkeja”, iwán

sekin yej de Cirene, de Alejandría, de Cilicia, de Asia, pewayej iga motenkizkiáj iwán Esteban. ¹⁰ E' awel kitānilijkej iga el Espíritu Santo kipalewij Esteban iga kimá' tájtol yej ómpaya nokta ken kijtoj. ¹¹ Iwán inomej kixtawakej sekin iga makijtōkan iga Esteban małtajtowa iga iley Moisés, iwán małtajtowa iga Dios. ¹² Ijkón kichijkej iga makuejkuesiwikan la gente iwán nochi wewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtíaj ipan la ley iwán ki-onkawijkej Esteban; kikitzičkej iwán kiwigakej iyixtaj kan monchekowaj yej kimandarowaj nochi judiyojmej. ¹³ Iwán nō kitemojkej yej tapantiáj, kijtojkej:

—Inín taga' atami iga małtajtowa iga inín toweyitiopan kan moweyimati Dios, iwán tajtowa icontraaj iley Moisés. ¹⁴ Nikakikej kijtojto' iga Jesús de Nazaret yawi kixitīnati inín weyitiopan iwán yawi kipatati ken tiktekichiwaj ken Moisés tenextilij iga matikchīwakan.

¹⁵ Yej mandarowaj iwán nochi yej ompa ewatoyaj, kuā' kitachilijkej Esteban, kitakej iga ixaya' kenya se ángel.

7

Esteban motajtowiliá

¹ Ijefej sacerdotejmej ijkín kitajtan Esteban:

—¿Ix melá' iga ijkón?

² Iwán yej kijtoj:

—Nokniwan iwán annotajwewetkej, xinekakikan yej nia nimitzijlitij. Inón toDios yej nochi wel kichīwa, kixnextilij to-ikyapatajwewej Abraham kuā' onoya ipan tajli yej itōka'

Mesopotamia, kuá' aya yawi mochantiti altepe' Harán. ³ Iwán Dios kijlij: “Xikajte^wa mó^tal iwán mokni^wan iwán xaj ipan inón tajli yej nej nia nimitzn^extiliti.” ⁴ Iwán Abraham kisa' pan país yej itoka' Caldea iwán yajki mochantito altepe' Harán. Kuá' Abraham mi'ya' itaj, Dios sej kikixtij ompa iwán kiwajli' kan inán amejemen anchantitokej. ⁵ E' ayá' kimá' ital yej ma-itátkipay; ni alín nokta ayá' kimá' kan wel mataksa. E' Dios kijlij iga yawi kimakati yej mochiwas itatki, iwán kuá' míkisyá, kawis iga ipilowan ipilowampa, malej íkuá' Abraham aya kipiaya ipilowan. ⁶ Iwán Dios kijlij iga yej ipilowan ipilowampa yatij mochantitij ipan se' tajli yej ayéj itatkimej. Ompa yawij onotij iga esclavojmej iwán kikno^{ch}itoskej cuatrocientos años. ⁷ Iwán Dios n^o kijlij: “Nej nia nicastigaroti yej mitzesclavojtiliskej. Iwán mopilowan ipilowampa yawij kⁱsatij ompa, iwán wⁱtzej neweyimatiltikij nigaj.” ⁸ Dios motajoltij iwán Abraham, kimá' inón costumbre yej mojliá circuncisión* iga manesi iga motajoltij íwan. Inón iga kuá' Isaac kipiaya ocho días iga naceroj, Abraham kicircuncidaroj, iwán ijkonsan n^o kichij Isaac iwán ipiltzin yej itoka' Jacob. Iwán ijkonsan n^o kichij Jacob iwán ipilowan, inomej doce ipilowan yej mochijkej iga tetajmej ipan nación de Israel.

⁹ 'Inomej ipilowan Jacob yej yajkij to-ikyapatajwan kijiya^kej itzo^yomej yej itoka' José, iwán kinamakakej, iwán inomej yej takojkej

* **7:8** 7:8 Xikita glosario “Circuncisión”.

kiwigakej Egipto. E' Dios onoya iwán José ¹⁰ wán kimānawij kuá' kiknoçhiwayaj. Dios kinextilij ken wel makichiwa iga wel makiye'ita Faraón el rey de Egipto. Inón iga Faraón kitalij José iga mamochiwa gobernador ipan Egipto iwán no mandarowaya çan Faraón.

¹¹ 'Iwán poxsan apistajtiá' iwán tayokoyayaj noyan ipan ital Egipto iwán Canaán, wán to-tajwan akasiajo' te kikuayaj. ¹² Kuá' Jacob kimati' iga Egipto ono' trigo, kititan ipilowan yej to-ikyapatajwan matakowatij. Ijkón iga achto vej yajkij Egipto. ¹³ Entonces kuá' se' vej yajkij yejemen, José motenxítonya iyixtaj iyikniwan, wán íkuá'ya el rey Faraón kimati' katiapa itaj wán iyiknimej José. ¹⁴ Iwán José tatitan makikuitij Jacob yej itajpa iwán inochi iyikniwan; iga inochimej masi' setenta y cinco. ¹⁵ Ijkón iga Jacob yajki mochantito Egipto iwán ompa migui', iwán ompa mikikej no ipilowan yej to-ikyapatajwan. ¹⁶ Iwán iyomiyomej Jacob kiwigakej ipan tajli yej itoka' Siquem, iwán kitokakej ipan animajtexapo' yej Abraham kikowilij ipilowan Hamor.

¹⁷ 'Kuá' ayo' wejka iga mochiwas yej Dios kijlij Abraham iga yawi kichiwati nokta, judiyojmej poxsan piwikej Egipto. ¹⁸ Ompa Egipto pe' mandaroj se' rey yej akixmatiá José. ¹⁹ Inín rey kikajkayaj totajwan iwán kiknoçhikej, kitekimakakej iga makisenkokajtewakan seli' chooilin iga mamijmikikan.† ²⁰ Íkuá' nacerroj Moisés. Yej kuá' séligo', Dios poxsan kiye'ita'. Itaj

† 7:19 7:19 Ex 1:22

iwán iye' kiskaltijkej eyi mes ompa ichamej. ²¹ Kuá' tatekimakakej iga kikajtéjkeja iselti iga mamiki, isiwapiltzín el rey de Egipto kasi' iwán kiskaltij ken ipiltzín. ²² Inón iga Moisés momachtij ken momachtiáj egipciojmej. Yéj mandarowaya poxsan iwán nochí ken tatekimakaya mochiwaya.

²³ 'Kuá' kipiaya cuarenta años, Moisés yajki kipaxalowilíto iyikniwan, inomej yej de Israel. ²⁴ Ompa kita' se egipcio kimagatoya se yej iyikniwejpa. Iwán kimānawíto iwán kimiktij inón egipcio yej tamagatoya. ²⁵ Yéj kijtoj anka iyikniwan kimatiskej iga Dios kititan iga makimānawikan, e' yejemen ayá' kimatikej. ²⁶ Iwán ipan se'ya día, Moisés kasito omen israelita nemi momagaj, iwán kitakawaltiyaj, kijlijkej: “¿Te iga anmomagaj? Esi de amejempasan.” ²⁷ Kuá' kika' inón yej tamagatoya, este kiyagatopej Moisés, kijlij: “Tej ayagaj mitztalij iga tijefej o tijuez iga xinetakawaltikan. ²⁸ ¿Ix tikneki no xinemikti ken yalwa tikmiktij inón egipcio?” ²⁹ Kuá' Moisés inón kika', choloj iwán yajki mochantito ipan tajli yej itoka' Madián. Ompa onoya ken yej wejkachanej iwán kipiá' omen ipilowan.

³⁰ 'Kuá' pánoja cuarenta años, Moisés onoya ipan desierto[‡] iná' tepé' yej itoka' Sinai. Ompa kixnextilij se ángel ipan se witztako' yej wewelontoya. ³¹ Moisés momajtij iga inón yej kitztoya, iwán kuá' kitechoj iga makiye'ita, kika' itájtōl toTēko, kijlij: ³² “Nej yej iDiospa

‡ 7:30 7:30 Xikita glosario “Desierto”.

amo-ikyapatajwewetkej, Abraham, Isaac, iwán Jacob.” Iwán Moisés kuekuechkatoya iga majmawiá, iwán ayo' mixewiáya iga kitachiliaya. ³³ Iwán toTeko kijlij: “Xikixti moga' yej tikakijto', porque nij kan titaksato', nej nono'. ³⁴ Nikitzto' ken iga kiknochiwaj nogentej yej onokej Egipto, nikaki iga este tejtenaj. Inón iga niwalaj iga nikmanawikoj. Inán xiwiki iga nia sej nimitztitaniti Egipto.”

³⁵ 'Malej iga yejemen kimalijlijkej Moisés, kua' kijlijkej: “¿A'yéj mitztalij iga tijefej o tijuez?” E' Dios kititan ken jefe iga makimanawiti igentej. Kititan iyángel makixnextiliti Moisés ipan witztako'. ³⁶ Moiseswa' in yej kikixtij Egipto to-ikyapatajwan. Yéj kichij milagro ompiga Egipto iwán ipan inón Chilti' lámár iwán ipan desierto kan nemiáj cuarenta años. ³⁷ Inonsan Moisés kijlij israelitajmej: “Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejémempasan, ken nej netitan. Xikakikan yej yéj mitzijliáj.” ³⁸ Inín Moisés yej onoya iwán la gente ompiga ipan desierto, iwán el ángel yej kinotza' ipan tepe' Sinaí. Iwán onoya wan to-ikyapatajwan, Moisés yej kimakakej itájtol yej tamaka vida iga tejemej sej matemakakan.

³⁹ 'E' inomej totajwan ayá' kinekikej makhichiwakan ken kijtowa, majwa' kinekiáj sej mamokuepakán Egipto. ⁴⁰ Iwán kijlijkej Aarón: “Niknekij xinechwilikan diosmej iga mateojkuiltijtiakan tejemej. Porque atikmatij te kichij inón Moisés yej tekixtij Egipto.” ⁴¹ Iwán kichijkej ken se torojtzin iga idiosmej iga makiwey-

imatiltikan, iwán kikuikej mia' yolkamej iga kimiktilijkej tepostorojtzin iwán yejemen pakikej iga kichijkej inón. ⁴² Iwán Dios kikajtej yejemen, kismakákeja iga makiweyimatiltikan sitalimej. Ijkin ijkuilijto' ipan ilibroj profetajmej:

Amejemen de Israel, ¿ix amejemen ankimiktijkej yolkamej iga annemakakej ofrenda kuá' amonoyaj ipan desierto cuarenta años?

⁴³ ¡Ayá! Majwa' ankinentiayaj ikuetaxtiopan dios Moloc,

iwán ankinentiayaj sitalin yej kijliáj dios Renfán. Inomej imágenes yej amejémensan ankichijkej iga xikweyimatiltikan.

Inón iga niawij nimitzkixtitiqan amonokej; nimitzwigaskej este iyikampa país de Babilonia.

⁴⁴ 'Ipan desierto to-ikyapatajwan kipiayaj se kuetaxtiopan§ kan kanayaj inón ome patachte'ti kan ijkuilijtoya la ley. Inón kuetaxtiopan kichij Moisés kensan Dios kinextilij iga makichíwa.

⁴⁵ To-ikyapatajwan kimakakej inón kuetaxtiopan ipilowan iwán kaxitijkej este nigaj. Senwalkej iwán Josué iga kitalkuilikoj se' gente yej nigaj chantitoyaj. Inomej gente Dios kikixtij iga kimakakej ital totajwan. Ijkonya iga kawiko inón kuetaxtiopan este iga mandaroj el rey David.

⁴⁶ Dios poxsan kiye'ita' el rey David iwán yéj kine' makichíwili se íkal Dios yej iDiospa Jacob, kan wel maono. ⁴⁷ E' rey Salomón in yej kichij Dios íkal. ⁴⁸ Malej iga Dios yej kipoxpiá poder,

§ 7:44 7:44 Xikita glosario "Kuetaxtiopan".

ayá' mochantiá ipan tiopamej yej kimachíwajpa tajtaga'. Ken kijtoj se profeta:

⁴⁹ Ipan cielo nimotaliá iga nimanđarowa, iwán ipan tajli nimokxitetoniá.

¿Katiábapa nókal nechíwiliskej?

¿Kañ wel nimosewíj?, kijtowa toTeko.

⁵⁰ ¿Ixtaj ayéj nej nikchij iga noma' nochi yej ono'?

⁵¹ Esteban kįtjojo' no:

—E' amejemen nochipa anyoltakuaktikej, amonakas iwán amoalmaj ken yej ayá' kįxmatij Dios. Nochipa ankichiwaj yej ayá' kineki el Espíritu Santo. Amejemen kensan amo-ikyapatajwan. ⁵² Amo-ikyapatajwan

kiknochijkej nochi profetajmej, este kimijmiktijkej yej kijtojkej iga yawi wįtzeti Cristo, yej ye'nemi. Iwán kuá' walaj, amejemensan sej an kentregarojkej iwán ankimiktijkej. ⁵³ Malej iga angelejmej mitzmakakej iley Dios, e' amejemen ayá' ankichijkej ken kijtowa.

Miki Esteban

⁵⁴ Kuá' kikakikej yej kijtojtoya Esteban, poxsan kuejkuesiwikej este kigueguetzekaltijkej itamej iga kijiyaj Esteban. ⁵⁵ E' yéj kimela'piaya el Espíritu Santo, ajkotachá' ipan cielo iwán kita' kan Dios tawįjto', wan kita' ompa ejkato' Jesús iladoj iye'ma' Dios. ⁵⁶ Iwán kijtoj:

—i'Ta' xikitakan! Nikitzto' tapojto' cielo, iwán ompa ono' Jesús* iladoj iye'ma' Dios.

⁵⁷ E' yejemej monajnagastzakkej iga imamej, tzajtzikej iwán kisempolojkej Esteban.

* **7:56** 7:56 Esteban kijtoj "iPiltzın Taga'", toka' yej Jesús kijtoj kuá' motokawij. Lc 5:24

58 Kiwawatatzojtikixtijkej ipan altepe' iga kitemiktitoj. Iwán inomej yej nemi tatemiktiáj kikawatoyaj isotantzotzolmej† iyikxitenoj se taga' yej itoka' Saulo iga makicuidarowilikan.

59 Mij nemi kitemiktiáj, Esteban kitenewij Dios, kijtoj:

—NoTeko Jesús, xikomemawi noespíritoj.

60 Iwán motankuaketz'a', iwán tajtoj recio, kijtoj:

—NoTeko, amo xikwelkuili yej ayekti yej nemi nechiwiliáj.

Kua' tami' inón kijtoj, mígui'ya.

8

Saulo kitemowa iga kinkochiwa yej kicredowaj Jesús

1 Saulo kiye'ita' iga kimiktijkej Esteban.

Inonsan día pewakej iga paréj kitemojkej iga kinkochiwaj yej kicredojtokej Jesús yej ichamej Jerusalén. Nochi papayinikej, ono' yej yajki ipan ital Judea iwán Samaria. Apostolójmejsan kajkej Jerusalén. 2 Sekin tajtaga' yej kicredojtokej Dios, kitokkej Esteban, iwán poxsan chokakej.

3 Iwán Saulo kinkochiwaya yej kicredojtokej Jesús, kalakiá ipan sejsé kajli iga kiwawatatzojtikixtiaya tajtaga' iwán siwatkej iwán kiwigayaj preso.

Mopowa ye'noticiaj Samaria

† 7:58 7:58 Anka iga sektaj kinentiayaj sotantzótzol, wan kikixtijkej iga máj wel matatemiktikan. Ayéj iga onoyaj ipetzamej.

4 E' yej cholojkej Jerusalén, noyan san kan yajkij kipowayaj itájtɔl Dios yej tasalvarowa, 5 Se de yejemen yej itoká' Felipe, yajki se altepe' yej ono' ipan ital Samaria,* iwán ompa pewa' kipowa' itájtɔl Cristo. 6 Ompa monechkolowaya iwán nochi kikakiáj yej kijtowaya Felipe, iwán nɔ kitayaj iga kichiwaya milagro. 7 Mia' yej kipi-aya maļespíritoj achitiakej, iwán maļespíritojmej kuá' kisayaj ipan inomej este tzajtzikisayaj. Iwán nɔ achitiakej yej takuawayaxtoyaj iwán yej koxomej. 8 Inón iga poxsan pahtoyaj ipan inón altepe'.

9 E' onoya nɔ se taga' yej itoká' Simón yej motamatiá iwán kikajkayajtoya la gente de Samaria, kinekiá iga makita la gente iga yéj ayéj námɔl. 10 Kitajtolkakiá yej máj aya yolej este yej máj yóleja, kijtowayaj:

—Inín Simón kinentiá nokta iweyipoder Dios.

11 Kitajtolkuļiayaj iga inón itamatis, ikyaya kikajkayajtokej. 12 E' kuá' kicredojkej inón ye'noticiaj yej Felipe kipowa' ken iga reinarowa Dios, iwán iga mamosalvarokan ipan itoká' Jesucristo, mobautizarojkej tajtaga' iwán siwatkej. 13 Kicredoj nɔ inón Simón, iwán mobautizaroj, iwán kitokatinemiáy Felipe, madmiradojtoya iga kitaya iga kichiwaya milagros.

14 Kuá' apostolejmej yej onoyaj Jerusalén kimatikej iga yej ichamej Samaria kicredójkeja itájtɔl Dios, kititankej mayakan ompiga Pedro iwán Juan. 15 Asitoj ompiga, orađojkej iga inomej yej kicredojkej Jesús iga makipiakan el Espiritu

* 8:5 8:5 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

Santo. ¹⁶ Porque aya wĩtziá iyEspíritoj Dios niga ipan se de yejémempa, onóyajsan bautizado ipan itoka' toTeko Jesús. ¹⁷ Iwán Pedro iwán Juan kitálkej imamej ipan inomej, iwán inomej kipiákeja iyEspíritoj Dios.

¹⁸ Kuá' Simón kita' iga walaaj iyEspíritoj Dios iga apostolejmej kitáljkejsan imamej ipan inomej, Simón kinekiá makixtawa apostolejmej; ¹⁹ kijtoj:

—Xinemakakan nō inōn poder iga a'san ipan maniktalili noma' makipiá nō iyEspíritoj Dios.

²⁰ Iwán Pedro kijlij:

—Ximiki wan motom̄in iga tikowasneki imakoka Dios. ²¹ Tej ayá' mitzajasi iga xikpiá; iyixtaj Dios tej tikchijto' yej ayekti.

²² Xikajtéwaya iga tikchiwa yej ayekti, iwán xiktajtani Dios siga wel mitzelkawilij inōn yej tikejlan ipan moalmaj. ²³ Nimitzita iga ipan moalmaj titapox-ixita, iwán tikchijto' yej ayekti, inōn kenkuá' mitzilpito'.

²⁴ Iwán kijtoj Simón:

—Amejemen xiktenewikan Dios iga nej iga amo mamochiwa inōn yej anne-ijlijkej.

²⁵ Kuá' apostolejmej tami' tatapowakej ipan itájtōl Dios, mokuepkej Jerusalén. Ipan ojti kipojtiwalkej ye'noticiaj ipan mia' altepetzitzin yej onokej ipan ital Samaria.

Felipe iwán se taga' de Etiopía

²⁶ Después se iyángel toTeko kijlij Felipe:

—Ximoketza, iwán xaj taníbapa ipan ojti yej kisa Jerusalén iwán yawi altepe' Gaza.

Inōn ojti panowa ipan desierto. ²⁷ Ijkōn Felipe moketza' wan yajki ompiga; iwán ipan ojti masi'

iwán se taga' yej ichan ipan tajli Etiopía. Inón taga' poxsan tayakantoya, yéj kenilijtoya itomín la reina de Etiopía yej itoka' Candace. Inón taga' yajka Jerusalén iga kiweyimatiltitoya Dios. ²⁸ Inón taga' némiya yaya ichan; ewatiaya ipan ikuacarretaj, kileerojtiaaya inón libro yej kijkuiloj el profeta Isaías. ²⁹ IyEspíritoj Dios kijlij Felipe:
—Xiktechó inón kuacarretaj iwán xisenyawí itenoj.

³⁰ Kuá' Felipe kitechoj, kíká' iga kileerojtiaaya inón libro yej kijkuiloj Isaías, iwán kitajtan:

—¿Ix tikmati te kijtojneki in yej tikleerojtia'?

³¹ Iwán kijtoj inón taga':

—¿Kén nia nikmatiti si ayagaj ne-ijliá te kijtojneki?

Iwán kijlij Felipe iga matejkawi iga mamotali itenoj.

³² Kan kileerojtiaaya ijkín ijkulijto':

Kiwigakej kimiktitoj ken se borrego;†

iwán ken borregojtzin kuá' kitejtekiá itzojmiyo, atzajtzi, ijkonsan yéj no atajtoj.

³³ Kalimpamatikej, ayá' kitajtolkulij yej kijužgarowa.

¿Iwán a' tajtowa iga ipilowan?, iga kimiktijkej ipan inín tajli.

³⁴ Iwán inón taga' de Etiopía kitajtan Felipe:

—Achi xine-ijli de a'yéj tajtowa inín profeta.

¿Ix iga yéjsan o iga sewo'?

³⁵ Iwán Felipe pewa' tajtoj de inón yej kileerojtiaaya inón taga' de Etiopía, iwán kipowilij

† **8:32** 8:32 Xikita glosario "Borrego".

ye'notíciáj de Jesús. ³⁶ Kan nemi yawij, asitoj kan ono' a'ti. Kijtoj inón taga':

—Nij ono' a'ti; ¿ix awel tinebautizaroj?

³⁷ Felipe kijtoj:

—Siga tikmela'credowa iga inewi moalmaj, wel.

Iwán kijtoj:

—Nicrodowa iga Jesucristo iPiltzın Dios.

³⁸ Iwán kiketzeltij ikuacarretaj; iwán iyomextimej yajkij a-ijti'. Iwán ómpaya Felipe kibautizaroj inón taga'. ³⁹ Kuá' kiskeja a-ijti', iyEspíritoj toTeko kiwiga' Felipe. Inón taga' ayo' máj kita' Felipe; e' taga' kikui' iyojwi este paktiajki. ⁴⁰ Felipe asito sej este ipan altepe' yej itoká' Azoto, iwán panotiajki ipan sejsé altepe' iga kipojtinemi' ye'notíciáj de Jesús este que asi' altepe' Cesarea.

9

Saulo pewa iga kitoka Jesús

¹ Saulo kijtojtóyasan iga yawi kimiktiti yej kitokaj Jesús. Inón iga yajki kitato ijefej sacerdotejmej,* ² kitajtano amamej kan makijto iga yejemej kitekimakaj iga mayawi Damasco iga makitemoti ipan itiopamej judiyojmej yejsan kitokaj iyojwi Jesucristo. San a' casis, kiwigas preso este Jerusalén, tajtaga' o siwatkej. ³ E' kuá' nemi yaya ipan ojti iga asitiayay Damasco, walaj ipan cielo se ti'ti yej kiwejtawiko. ⁴ Saulo wetzi' este talpan, kika' a'pa ijkın kijlij:

—Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochiwa?

* **9:1** 9:1 Inın ijefej sacerdotejmej, ichan Jerusalén.

⁵ Saulo kijtoj:

—¿A'yejtaj in tej?

Iwán kijlij:

—Nej niJesús. Nejwa' in yej nemi tine-iknochiwa. Iga ijkón tikchiwa, tejsan momatika nemi timo-iknochiwa, ken kuá' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajtiá.

⁶ Iwán Saulo este kuekuechka' iga majmawi, kijlij:

—NoTeko, ¿tətaj tikneki manikchiwa?

ToTeko kijlij:

—Ximokétzaya, xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij te tia tikchiwati.

⁷ Inomej tajtaga' yej nemi yayaj iwán Saulo pox momajtijtikajkej iga kikakikej a'pa tajtoj, e' akitakej ni agaj. ⁸ Iwán Saulo moketza' kan wetztoya, kuá' mixtapoj, ayo' wel tachaya. Iwán kimawilantiajkij. Ijkón kaxititōj Damasco. ⁹ Ompa onoya eyi día, awel tachaya, atakuaj niga konij nité.

¹⁰ Ompa Damasco onoya se yej itōka' Ananías yej kitoka Jesucristo, wan toTeko kixnextilij, kijlij:

—¡Ananías!

Iwán yéj kijlij:

—Nigaj nono' noTeko.

¹¹ Iwán toTeko kijlij:

—Xi-ójkuiya, xaj ipan calle yej itōka' Melakti'. Ompa chan Judas, xiktemoti se de Tarso yej itōka' Saulo, yéj inán nemi netenewiá. ¹² Nikixnextilija iga kalakito se taga' yej itōka' Ananías iwán kitālij imá' iga sej matachá.

¹³ Kuá' inón kika' Ananías, kitenkuepilij:

—NoTeko, e' inón taga', mia' toknimej ne-ijlijkej kén iga yéj poxsan kiknoçhij inomej yej Jerusalén mitztokaj. ¹⁴ Iwán inán walañ nō este nigaj. Este kiwajli' se ama' kan ijefej sacerdotejmej kitekimá' iga wel makiwigakan preso yej mitzweyimatiltiáj.

¹⁵ E' toTeko, kijlij:

—Xaja, iga yéj niktapejpen iga makipowa notájtōl. Makipowiliti yej ayéj de Israel iwán irreyejmej, iwán nō yej de Israel. ¹⁶ Nej nia niknextiliti iga yéj yawij poxsan kiknoçhiwatij iga netoka.

¹⁷ Iwán Ananías yajki ipan inón kajli kan onoya Saulo. Kuá' kala', kitālilij ima', iwán kijlij:

—Saulo, tinoknin, toTeko Jesús yej mitzixnextilij ipan ojti kan nemi tiwítziá, neñitan iga wel sej xitachá, nō iga xikpiaya el Espíritu Santo.

¹⁸ Íkuá'san kojkopé' ipan iyixmej tejté ken topoñ iyajwayo; ijkón iga welya sej tachá'. Iwán yajki mobautizarōto; ¹⁹ tami' inón, takuaj wan kikui' sej itájpāl.

Saulo kipowa itájtōl toTeko ipan Damasco

Iwán achō' ompa kawī' wan tokniwan yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Damasco. ²⁰ Íkuá'san pewa' iga kipowa itájtōl Jesucristo ipan itiopamej judiyojmej, kijtojinemiá iga Jesús, Dios nokta iPiltzin. ²¹ Iwán nochi yej kikaktoyaj madmiradowayaj, kijtowayaj:

—¿Ix ayejtaj inín taga' yej Jerusalén kitejtojinemiá iga makiknoçhiwa yej kiteñewiáj itōka' Jesús? ¿Ix ayéj yejsan nō yej walañ

nigaj iga makijilpitiwiga katka itenoj ijefejmej sacerdotejmej?

²² E' Saulo máj kiyolmakaya iga kipowa toTeko itájtol ipan altepe' Damasco. Kinojma-ijto waya iga makimatikan iga Jesusya nokta in el Cristo yej Dios kitapejpen; judiyojmej este akojasiáj ken iga makitenkuepilikan.

Saulo kicholowiliá judiyojmej

²³ Kuá' pánoja mia' día, judiyojmej motajtojtijkej iga makimiktikan Saulo; ²⁴ e' yéj kimati' iga kimiktijnekiáj. Kichixtoyaj kajkan kisalo ipan altepe' semilwi' iwán senyówal iga makimiktikan; ²⁵ e' yej kitokaj Saulo, tayowakan kakijkej ipan se panchikiwéj, iwán kipipilojtitemowijkej ipan muro yej iga kolaltitoya altepe', ijkón iga choloj.

Saulo asi Jerusalén

²⁶ Kuá' Saulo asito Jerusalén, kinekiá mamosenechkokan iwán yej nō kitokaj Jesús; e' inochimej kimajmawiliayaj iga akicredowayaj siga yéj nō kitókaya Jesús. ²⁷ E' Bernabé kiwiga' kan ono' apostolejmej. Iwán kipowa' kén iga ipan ojtí toTeko kixnextilij Saulo, iga toTeko kinotza', iwán kén iga kuá' onoya Damasco, Saulo amajmawi' iga kipowa' itájtol Jesús. ²⁸ Ijkón Saulo kawí' Jerusalén, yayaj iwamej kansan kinekiá. ²⁹ Amajmawiá iga kipowaya itájtol toTeko, este motenkiztkiaya iwán judiyojmej yej tajto wayaj griego. E' yejemen kinekiáj makimiktikan. ³⁰ Kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga kimiktijnekiáj Saulo,

kiwigakej Cesarea iwán kititankej iga mayawi Tarso.

³¹ Iwán tokniwan yej kicredojoyaj Jesús yej onoyaj noyan Judea, Galilea iwán Samaria, tamelá onoyaj iga ay'ya kiknochiwayaj, majya kisentaliayaj iyalmajmej ipan Dios. Ye'nemiáj ken tatekimaka toTęko iwán nemi miakiayaj iga el Espíritu Santo kipalewiayaj.

Eneas yektiá

³² Kuá' Pedro kipaxalowilijtinemiá yej kitokaj Jesús, yajki nō kitato yej chantitokej altepe' Lida.

³³ Ompa kasito se taga' yej itoká' Eneas yej wetztoya ipan itapech ocho años, awel moketzaya iga takuawayaxtoya. ³⁴ Iwán Pedro kijlij:

—Eneas, Jesucristo mitzachitiáltija. Ximoketza iwán xi'yetáliya kan tiwetztoya.

Eneas nimanín moketza'. ³⁵ Iwán nochi kitatej yej chantitokej altepe' Lida wan ipan tajli de Sarón, iwán kitokákeja toTęko Jesús yej el Mesías.

Dorcas ojpa-isa

³⁶ Ipan altepe' Jope onoya se siwa' yej kitoka Jesucristo, itoká' Tabita. Ipan griego kitojneki Dorcas.† Yéj nochipa kichijtoya yej yekti; kipalewiaya yej ayá' motapialiayaj. ³⁷ Iwán inomej días wetiá' wan migui'. Kuá' kaltíjkeja, kiwigakej ajko ipan se' piso. ³⁸ Iwán Jope ayá' wejka iga Lida; kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga Pedro ono' Lida, kititankej omen iga ijkín makijlij:

† 9:36 9:36 Ipan mela'tajtł Dorcas kitojneki Masatzin.

—¿Ix wel sémisán tiaj Jope nowamej?

³⁹ Iwán Pedro motemá', yajki iwamej. Kua' asikej Jope, kiwigakej kan ono' animaj, iwán nochi yej wewejmikikej chojchokatókejpa iga kiyawalojkej Pedro, kinextilijkej wipilmej iwán kuachtimej yej Dorcas kichij kua' aya miki. ⁴⁰ Iwán Pedro kikijkixtij nochi yej ompa onoyaj iwán motankuaketza' iga kitenewij Dios; iwán kitachilij animaj, kijtoj:

—Tabita, ximoketza.

Iwán kitapoj iyix, kita' iga ompa ono' Pedro, motalij. ⁴¹ Iwán Pedro kimakitzkij iga kiketza'. Iwán kinotzkej yej kitokaj Jesús, wan yej wewejmikikej, iga makitakan iga Tabita isa' sej. ⁴² Inón momati' noyan ipan altepe' Jope, iwán mia' kicredojkej ipan toTeko Jesucristo. ⁴³ Iwán Pedro wejkej achi kaw'i ipan inón altepe' chan se yej itoka' Simón, yej kichiwa kuajkuan-tas iga kuetax.

10

Pedro iwán Cornelio

¹ Ipan altepe' Cesarea onoya se taga' yej itoka' Cornelio yej ikapitán cien soldado romanojmej, inómejwa' kijliayaj Italiano. ² Inón taga' wan nochi yej ono' ichan kicredowayaj wan kimaj-mawiliayaj Dios. Nō kipalewiaya mia' judiyojmej yej amotapialiayaj iwán nochipa kitenewiaya Dios. ³ Se tiota' ken las tres, kixnextiliko se iyángel Dios, kinojma-ita' kalakiko kan yéj ono', kijlij:

—¡Cornelio!

4 Iwán yéj kitachilijtikisa' el ángel wán kimokatajtan:

—¿Anka tejté iga?

El ángel kijtoj:

—Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzita kuá' tikpalewiá yej ayá' motapialiáj. ⁵ Inán xiktitaní sekin tajtaga' iga mayakan Jope, iga makinotzatij Simón, yej itoka' nō Pedro, ⁶ ono' chan sewo' Simón yej tekipanowa iga kuetax, yej chantito' lamartenoj. Yéj yawi mitzizijiti yej tia tikchiwati.

⁷ Kuá' yájkíya el ángel yej tajtojtoya íwán, Cornelio kinotza' omén itekipanowanimej iwán se soldado yej kiyē'itaya, yej nō kicredowa Dios.

⁸ Iwán kuá' támi'ya kipowilij nochi kén iga kita', kititan iga mayakan altepe' Jope.

⁹ Ipan se'ya día miéj nemi yawij ipan ojtí iwán asitiáyaja Jope, Pedro tejkaj iyixko kajli* ken tajkodía iga kitenewiá Dios. ¹⁰ Iwán poxsan mayanaya, kinekiá magui' matákuaya. Kuá' nemi kichiwiliáj itákual, Dios kinextilij Pedro tepa iteki en visión. ¹¹ Kimela'ita' iga cielo tapowi', pilojtiwiztiá te tani se ken tikita weyimántial, ijilpitiwiztiá ipan nawí inakas. ¹² Ipan inón weyimántial onoya sese'pa yolkamej; yej kipiáj nawí iyikximej, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij.† ¹³ Iwán kikagui' se tájtōl yej kijlij:

—Pedro, ximoketza, xikmikti iwán xikua.

* **10:9** 10:9 Ikalmej judiyojmej itečoj kikuiáj iga mejekawiyaj kuá' pox tadotōni wán iga oradowajaj. † **10:12** 10:12 Iley Dios kijtowa iga judiyojmej awel kikuaj sekin inimpa yolkamej. Lev 11

14 E' Pedro kijtoj:

—NoTeko, awel, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtol iga amokua.

15 Iwán inón yej kinotza', sej kijlij:

—Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayekti.

16 Ijkón mochij eyi vej, iwán inón weyimántial sej tejkej ipan cielo. 17 Kua' Pedro tayokoxtoya iga akimatiá te kijtojneki inón yej Dios kinextilij, asitoj tajtaga' yej Cornelio kititan. Tatajtantiwálkej kan ichan Simón, este asikej ipan ikalten. 18 Tanotzkej, tatajtankej:

—¿Ix nigaj ono' se yej itoka' Simón yej no itoka' Pedro?

19 Kua' Pedro kejlántogo' inón yej kita', el Espíritu Santo kijlij:

—Ta' xikaki; eyi tajtaga' mitztemowaj.

20 Ximokéztaya, iwán xitemo. Amo te xikejlamiki, xaj iwamej iga inomej nej niktitan.

21 Iwán Pedro temoj, kitechoj inomej tajtaga' yej Cornelio kititan. Kijlij:

—Nejwa' in yej annetemowaj; ¿te iga anwálkej?

22 Iwán yejemen kijtojkej:

—Niwálkej iga netitankej el capitán Cornelio. Yéj poxsan ye'nemi iwán kiweyimatiá Dios. Nochi judiyojmej kipoxye'itaj Cornelio iwán kipoxnekij. Se iyángel Dios kitekimá' iga mamitznotzaki iga xajki' ichan, iga makikaki yej tej tia tikijliti.

23 Iwán Pedro kijlij iga makalakikan kalijti', iwán ompa kawikej iga kochkej.

Kuá' tanési'ya, Pedro yajki iwán yejemen; yajki nō sekin yej kitokaj Jesús yej ompa ichamej Jope.

²⁴ Ipan se' día asitoj Cesarea kan Cornelio kichixtóyaja iwán sekin iyikníwampa wan iyamigojmej yej iwán moye'itaj, yej yéj kijlij iga ompa maonokan. ²⁵ Kuá' Pedro asito, Cornelio kixnamikito, iwán motankuaketza' iyixtaj iga katka makiweyimati. ²⁶ E' Pedro kiketza', kijlij: —Ximoketza. Nej nō nitaga' kensan tej.

²⁷ Iwán t̄atapojtiajkij te kalijti', ompa kasitoj mia' yej nechkatokej. ²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga nej yej nijudiyoj, noley nenextiliá iga awel manimonechko iwán yej ayéj judío, niga manikalaki íchan; e' Dios nenextilij iga amo manikijli ni agaj iga akajasi iga makiná'techo Dios. ²⁹ Inón iga kuá' nenotzatoj, niwajaj; ayá' nikijtoj iga ayá' nia. Inán nikmatisneki te iga annenotzakej.

³⁰ Cornelio kijtoj:

—Kipiá nawi días, ken las tres tiotakpan, nigaj nochan nimayunarojtoya iwán niktenewijtoya Dios ken tiktekichiwaj,‡ iwán ne-ixnextiliko se taga', nikita' iga kinentiá itzótzol yej este pepetani. ³¹ Iwán nenotza', ne-ijlij: “Cornelio, Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzitzto' iga tikpalewiá yej amotapialiáj. ³² Inán xikt̄itani yej mayakan Jope iga makikuitij Simón yej itōka' nō Pedro. Ono' chan sewo' Simón yej kicurt̄irowa kuetax, yej chantito' lamart̄enoj.

‡ **10:30** 10:30 Judiyojmej teki-oradowayaj a las nueve yowalti' wan a las tres tiotakpan.

Kua' ásisya, mitztatapowij.” ³³ Inón iga imanín nimitztatitanilij, iwán yęktiá iga tiwáaj. Inán nigaj nonokej nonochin iyixtaj Dios wán niknekij manikakikan nochi yej Dios mitztekimá' iga xine-ijlikan.

Pedro kipowa itájtól Jesús chan Cornelio

³⁴ Iwán Pedro pewa' tajtoj:

—Inán sí nikhela'mati iga Dios ayá' sesan kiyę'ita, ³⁵ kiyę'ita yej kimajmawiliáj iwán kichíwa yej yękti, judío o a'san nęsi yej ono' ipan tájli. ³⁶ Dios kinotza' ipilowan ipilowampa Israel, kipowilijkej iga wel onoj tamelá iyixtaj siga moconfiarowaj pan Jesús yej Mesías, yej tonochin toTęko. ³⁷ Amejemęn ankimatij yej mochij noyan ipan ital judiyojmej, pewa' Galilea kua' Juan kipowa' itájtól Dios iwán tabautizaroj. ³⁸ Ankimatij nọ ken iga Dios kimá' Jesús de Nazaret iyEspírito Santo iga wel makichijtinemi yej yękti iwán makachitiltijtinemi nochi yej tzitzimi' kikhochijtoya. Jesús kichíwaya inón iga Dios onoya íwan.

³⁹ 'Nejemęj sí nikitakej inochi yej kichijtinemi' Jesús ipan estado de Judea wán ipan altepe' Jerusalén. Ompa kimiktijkej, kiclawarókejpa ipan kuacruz. ⁴⁰ Inín Jesús, Dios ki-ojpa-ixitij ipan tercer día, iwán kichij iga mane-ixnextilikan nejemej. ⁴¹ Ayá' inochin kixnextilikanj, ne-ixnextilikanj nejémęnsan yej ikay netapejpenkej iga manikpowakan iga isato' Jesús. Nejemęn nisentakuajkej iwán nisen-átikej iwán yęj, kua' ojpa-ísa'ya kan miktoya. ⁴² Iwán netitankej iga manikpowakan,

manikijlitij nochi iga Dios kitalij Jesús iga mak-ijuzgaro yej isatokej iwán yej miktokej. ⁴³ Iwán te ikyyay profetajmej tajtowaj iga Jesús, kijtowaj iga nochi yej kisentaliáj iyalmaj ipan Jesús, kiperdonarowa yej kichijkej yej ayékti.

Dios kimaka iyEspíritoj yej ayéj judiyojmej

⁴⁴ Tatapojtóyao' Pedro, kuá' walaj el Espíritu Santo ipan inochin yej takaktoyaj. ⁴⁵ Iwán judiyojmej yej kitokaj Jesús yej walkej wan Pedro, san tajtachixtikajkej iga Dios nō kimá' iyEspíritu Santo yej ayéj judiyojmej, ⁴⁶ iga kikakiáj iga tajtojtokej ipan sesé'paya tájtōl iwán kiweyimatiltijtoyaj Dios. ⁴⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—¿Ix wel agaj kijtowa iga amo mamobautizarokan ipan a'ti inimej yej Dios kimajma'ya nō iyEspíritu Santo kensan tejemen temajmá'?

⁴⁸ Iwán tatekimá' iga mamobautizarokan ipan itoká' Jesucristo. Kuá' tami' mobautizarojkej, kijlijkej Pedro iga makáwi-o' achō' días máj iwán yejemen.

11

Pedro tajtowa iwán yej kitokaj Jesús yej chantitokej Jerusalén

¹ Apostolejmej iwán yej kitokaj Jesús yej onoyaj Judea, kimatikej iga nō kicredójkeja itájtōl Dios yej ayéj judiyojmej. ² Kuá' Pedro asi' Jerusalén, judiyojmej yej tatekimakaj iga mamocircuncidarokan* yej ayéj judiyojmej, pe'ta-ijixko-ijlijkej, ³ kijtojkej:

* **11:2** 11:2 Xikita glosario "Circuncisión".

—Tejemejpa tijudiyojmej, ¿te iga tikpaxalowiljito inomej yej ayéj judiyojmej, iwán este titakuaj iwamej?

⁴ Iwán Pedro kipowa' inochi yej mochij este kan pewa', kijtoj:

⁵ —Nej nonoya Jope, iwán kuá' niktēnewijtoya Dios, yéj ne-ixnēxtilij tejté. Nikita' ken se weyimántial, temotiwajalaj ipan cielo, ijilpitiwajalaj ipan nawí inajnakastan, temoj este kan nej nonoya. ⁶ Niktachilijtikawí' iga manikita' te kipiaya, ompa nikita' yolkamej yej kipiá nawí iyikxi, yej tekuaj, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij. ⁷ Iwán niká' se tájtol ne-ijlij: “Ximoketza Pedro, xikmikti iwán xikua.” ⁸ E' nej nikijlij: “Awel noTeko, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtol iga amokua.” ⁹ Iwán sej niká' inón tájtol yej wajalaj ipan cielo, ne-ijlij: “Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayekti.” ¹⁰ Ijkón nikita' eyi vej, iwán nochi sej tejkaj ipan cielo. ¹¹ Íkuá'san asikej kalijti' kan nonoya eyi tajtaga' yej wálkej Cesarea iga nețemokoj. ¹² IyEspíritoj Dios ne-ijlij iga manía, e' amo manimajmawi. Nq yajkaj inimej seis yej kitokaj Jesús, iwán nikalakkej çan se taga' ¹³ yéj nepowilijkej ken iga ichan kita' se iyángel Dios ejkatoya iwán kijlij: “Agaj xiktítani ipan altepe' Jope iga makinotzatij Simón yej nq itoká' Pedro; ¹⁴ yéj yawi mitzijliti ken iga wel ximomanawi, tej iwán inochi mofamíliaj.” ¹⁵ Kuá' pe' niktatapowijkej, el Espíritu Santo wajalaj iyakapamej, kensan tejemej nq kuá' achto asi' ipan tejemej. ¹⁶ Íkuá'ya nikeljan yej kijtoj toTeko: “Juan tabautizarowa

iga a'ti, e' amejemen mitzbautizaroskej iga el Espíritu Santo.”¹⁷ Siga Dios kimakakej yejemej yej tejemej nō temakakej yej ticredojkej toTēko Jesucristo, ¿tē noteki in nej iga amo manikchiwa ken kineki Dios?

¹⁸ Iwān kuā' yej de Jerusalén yej kitokaj Jesús kikakikej inón, ate-o' kijtojkej, iwān kiweyimatiltijkej Dios, kijtojkej:

—¡Mataj nō yej ayéj judiyojmej Dios kine' iga nō makikajtewakan iga kichiwaj yej ayēkti iga nō maonokan nochipa itenoj!

Yej ichamej altepe' Antioquía yej kitokaj Jesús

¹⁹ Kuā' kimiktijkeja Esteban, pewakej kinochijkej yej kitokaj Jesús, sekin cholojkej iwān yajkij Fenicia, Chipre iwān Antioquía.† Ompa kipowilijkej itájtōl Dios yejsan judiyojmej, e' yej ayéj judiyojmej ayá' kipowilijkej. ²⁰ E' sekin yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Chipre iwān Cirene asikej pan altepe' Antioquía iwān nō kitatapowijkej yej ayéj judiyojmej, kipowilijkej ye'noticiaj de Jesús yej toTēko. ²¹ Ipoder toTēko onoya wān yejemej. Iwān mia' kicredojkej toTēko iwān kikajtejkej ken ikya kicredojtoyaj.

²² Kuā' tokniwān de Jerusalén yej kicredojtokej toTēko, kimatikej nochi inin yej mochi, kititankej Bernabé iga mayawi Antioquía. ²³ Kuā' ompiga asito, kita' kén iga Dios kiyē'ita' inomej, iwān poxsan yolpagui'. Kinonotzkej iga makicredokan toTēko iga nochi iyalmajmej iwān makichiwakan ken yéj kineki. ²⁴ Bernabé

† **11:19** 11:19 Fenicia ken estado, Chipre tajkōtal iwān Antioquía altepe'. Xikita mapa pág. X

poxsan te-ijikn̄in, kipiaya el Esp̄ritu Santo, iw̄an poxsan moconfiarojtoya ipan Dios. Iw̄an mia'ya gente kicredojkej toT̄eko iga ȳej kitatapowij.

²⁵ Iw̄an Bernabé yajki Tarso iga kitemoto Saulo; iw̄an kūa' kasi' kiwiga' Antioquía.

²⁶ Ompa monechkojtoyaj se año iw̄an tokniwan iw̄an kimachtijkej mia' gente; ompa Antioquía achto vej kitokawijkej cristiānojmej yej kitokaj Jesucristo.

²⁷ Inón tiempo sekin profetajmej‡ kiskej Jerusalén iga yajki Antioquía. ²⁸ Se de yejemej yej itoka' Agabo moketztikisa' kan nechkatoyaj yej kitokaj Jesús, iw̄an kijtoj ken iga Dios iyEsp̄ritoj kitajtolmá' iga yawi apistajtiati noyan. Inín mochij kūa' gobernarojtoya rey Claudio. §

²⁹ Entonces yej kitokaj Jesús yej ichamej Antioquía kijtojkej iga yawij kititanilitij tom̄in iga kipalewiáj yej kitokaj Jesús yej chantitokej Judea, ke'ya iga se wel kimaka. ³⁰ Iw̄an ijkón kichijkej, iw̄an inón tom̄in kikawatoj Bernabé iw̄an Saulo, kimakakej iyancianojmej* inomej yej kicredowaj Jesucristo yej onokej Judea.

12

Miki Jacobo iw̄an kipresojiáj Pedro

¹ Inón vej el rey Herodes* pewa' iga kikitzkij sekin yej kitokaj Jesucristo iga kinkochiwaj.

‡ **11:27** 11:27 Xikita glosario "Profeta". § **11:28** 11:28 Claudio katka itoka' rey o emperador, wan kijliáj César iga kigobernaroj nochi it̄al Roma. Xikita glosario "César". * **11:30** 11:30 Xikita glosario "Anciano". * **12:1** 12:1 Xikita glosario "Herodes".

² Iwán iga espada kimiktijkej Jacobo yej Juan iyikn̄in. ³ Iwán kuá' el rey kita' iga nochi judiyojmej kiyē'itakej iga kimiktijkej Jacobo, tatekimá' iga nō mamok̄itzki Pedro. Inōn mochij kuá' nentoya ilwi' yej kijliáj Pascua† kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura‡. ⁴ Kuá' kik̄itzk̄ijkeja Pedro, Herodes kipresojuw̄ij, ompa kicuidarojtoyaj nawi grupo soldadojmej, ipan cada grupo onoya nawi soldadojmej. Herodes kejlantoya iga kiwigaya iyixtaj la gente kuá' pánoyja iyilwiyo la Pascua. ⁵ Iwán Pedro onoya preso, e' paréj kicuidarojtoyaj. E' tokniwan yej kitokaj Jesucristo ayá' siawiáj iga kitenewijtoyaj Dios iga makipalewi Pedro.

Dios kikixtiá Pedro ipan cárcel

⁶ Inonsan yówal antes iga Herodes makiwiga Pedro iyixtaj la gente, Pedro kochtoya itajkoyan ome soldado, majma-ilpitoya iga ome cadena, iwán sekin soldadojmej kicuidarojtoyaj ikaltenyo cárcel. ⁷ Iwán wej̄k̄isako se iyángel toTēko, este taw̄ilpanya onoyaj carcelijti'. Iwán inōn ángel kichijchin Pedro ipan iyájkol iga kixitij iwán kijlij:

—Niman̄in ximokétzaya.

Iwán inomej cadena yej iga ma-ilpitoya, xixxitomi'. ⁸ Iwán el ángel kijlij:

—Ximotajko-ílpiya iga mocintoron iwán xikajákiya moga'.

Kuá' Pedro kichija ijkón, el ángel kijlij:

—Xikaki mosotantzótzol iwán xinētoka.

† **12:3** 12:3 Xikita glosario "Pascua". ‡ **12:3** 12:3 Xikita glosario "Levadura".

⁹ Pedro k̄isa' iwán kitokatiaya el ángel, e' ayá' kitawelcredowaya yej el ángel nemi kichiwa. Yéj kijtowaya anka kitemiktoya.

¹⁰ E' kuá' kita' kipatiliŋkeja yej áchtopa guardia, kuá' kita' se'ya kipatiliŋkej, iwán kuá' asíkeja kan kalten de tepos yej ono' callejtenoj, inón kalten yokatapowi', kiskej, iwán kuá' kipatiliŋkej se calle, el ángel ómpaya kikajtej Pedro. ¹¹ Íkuá'ya Pedro kimati', iwán kijtoj:

—Inán sí niknojmamati' iga toTeko kititan iyángel iga manemanawi ipan imá' Herodes iwán de inochi yej judiyojmej kinekiáj manechiwilikan.

¹² Mij inón kejlantoya, Pedro yajki chan María, yej iye' Juan yej itoka' nō Marcos, ompa nechkatoyaj mia' yej kitenewijtoyaj Dios. ¹³ Kuá' Pedro kaltzotzon ipan puerta yej ono' ojtenoj, se takotzin yej itoka' Rode yajki kitato a'yéj tanotztoya. ¹⁴ Kuá' kitajtolkagui' iga Pedro, ayá' kikaltapoj, sino que iga yolpagui', motalojtiajki kalijti' iga tamatiltito iga Pedro óno'ya ipan kalten. ¹⁵ Iwán kijlijkej:

—Tej anka ay'ya titajlanto'.

E' yéj kijtowaya iga kena. Iwán yejemen kijtojkej:

—Anka ayéj yéj; anka iyángel.

¹⁶ E' Pedro tanotztóyasan ipan kalten. Iwán kuá' kikaltapowilíŋkeja iwán kitakej, momajti-ŋkej. ¹⁷ E' Pedro tamanotza' iga ayo' matajtoj-tokan, iwán pe' kipowa' kén iga toTeko kikixtij ipan cárcel; iwán kijtoj:

—Inín xikmatiltikān nō Jacobo[§] iwān yej kitokaj Jesús.

Después kisa' ompa; yajki se' lado.

¹⁸ Kuā' tanesi', soldadojmej ay'ya nokta kojasiáj tē kichīwayaj iga ayá' kimatiáj kañ yajki Pedro. ¹⁹ Herodes tatekimá' iga makitemotij, e' como ayá' kasikej, kuā' támi'ya kitajtajtankej in soldadojmej, tatekimá' iga makimijmiktikān soldadojmej igaki' itechkomej choloj Pedro. Iwān Herodes kisa' Judea iwān yajki mochantito Cesarea.

Miki Herodes

²⁰ Herodes kikuesowilijtoya la gente yej chantitoyaj altepemej Tiro iwān Sidón, e' inomej gente kikowayaj tē kikuaj ipan ipaís el rey Herodes. Inón iga sekin de yejemej yajki kitatoj se taga' yej itoka' Blasto yej kipiaya itekipánol kañ mandarowa Herodes, iwān yéj kitajtowilijkej iga maonokān tamelá. ²¹ Se día Herodes kitatitanilij inomej, iwān inón día Herodes kakij ye'tzótzol iga manesi iga rey; iwān motalij ipan iweyi asiento kañ mandarowa iwān tajtoj iyixtaj la gente. ²² La gente pe' tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Inín yej nemi tajtowa, se nokta dios, ayéj namoltaga'!

²³ Iwān íkuā'san wālj se iyángel toTēko, kichij iga Herodes mamenfermaro iga ayá' kiweyimatiltij Dios. Iwān máj máj okuilyowi' iwān migui'.

§ **12:17** 12:17 Ayéj in apóstol Jacobo yej mi'ya (v 2), inín iyiknūn Jesús. Mt 13:55; Jn 7:3-5; Hch 1:14

24 E' itájtɔl toTɛko majya momatiá, iwán nóyanya momatitiaya.

25 Kuá' Bernabé iwán Saulo tami' itekipanɔlmej, yajkij Jerusalén, senyajkij iwán Juan yej itɔkɑ' nɔ Marcos.

13

Bernabé wɑn Saulo yawij wejka iga kipowatij itájtɔl Dios

¹ Ipan ɑltepe' Antioquía kan monechkowayaj yej kitokaj Jesucristo onoya profɛtajmej* iwán yej tamachtiayaj. Onoya Bernabé iwán Simón (yej kijliayaj Pisti'taga'), iwán Lucio de Cirene, Manaén (yej moskaltijkej sekan iwán Herodes el gobernador de Galilea) iwán Saulo. ² Sɛ día, kuá' inomej monechkojtoyaj iga kiweyimatiiltiáj toTɛko, iwán mayunarojtoyaj, kijtoj el Espiritu Santo:

—Xinɛtapejpenilikan Bernabé iwán Saulo, iga makichiwatij tekipánɔl yej iga niknɔtzakej.

³ Iwán kuá' támi'ya oradojkej, iwán mayunarojkej, kitəlilijkej imamej ipan itzontekomej, iwán kinawatijkej Bernabé iwán Saulo.

Apostolejmej kipowaj itájtɔl Cristo ipan tajkótɑl Chipre

⁴ Iwán iyEspiritoj Dios kititankej Bernabé iwán Saulo iga mayakan ɑltepe' Seleucia iwán ompa tejkajkej ipan weyi ɑkɑl iga yajkij tajkótɑl† Chipre. ⁵ Kuá' asikej Salamina kan moketza

* **13:1** 13:1 Xikita glosario “Profeta”. † **13:4** 13:4 Xikita glosario “Tajkótɑl o Isla”.

akalmej, pewakej iga kipowaj itájtɔl Dios ipan itiɔpamej judiyojmej. Juan ompa nɔ nemiá iga kipalewijnemiá inomej. ⁶ Nejenkej noyan ipan inɔn tajkótal este asikej ipan altepe' Pafos. Ompa kasikej se judío yej itoká' Barjesús. Motamatiliá iwán takajkayajtinemiá, kijtowaya iga Dios kita-tɔlmakaya. ⁷ Inɔn yej motamatiliá moye-itaya iwán el gobernador Sergio Paulo. Inɔn gobernador poxsan kuayamani', wan kinɔtzkej Bernabé iwán Saulo, iga kinekiá makikaki itájtɔl Dios. ⁸ Yej motamatiliá, ipan tájtɔl griego nɔ itoká' Elimas. Elimas ayá' kiye'ita' inomej iwán akine' iga el gobernador makicredo itájtɔl Dios. ⁹ Iwán Saulo yej nɔ itoká' Pablo, poxsan kipiaya nokta iyEspíritoj Dios, kitachilijtiká' ¹⁰ iwán kijlij:

—¡Tejya yej poxsan titakajkayajto' iwán tikchijto' yej ayekti, tej motaj Tzitzimi' yej kijiya nochi yej yekti! ¿Te iga tiktzakuiliá iga sekin amo makicredokan Dios? ¹¹ Inán yawi mitzcastigaroti toTeko; tia tipachatiati. Wejkawas iga atikitas tɔnatí'.

Iwán íkuá'san pachatiá'; mela'takompachijtikáwi'. Kitemojtinemi' a'yéj wel makimawilantiá. ¹² Kuá' el gobernador kita' inɔn yej mochij, kicredoj iga madmiradoj kén iga iga kipowakej itájtɔl toTeko.

Pedro wan Bernabé onokej Antioquia yej ono' ipan estado de Pisidia

¹³ Iwán Pablo iwán yej senemiáj tejkajkej ipan weyi akal ompa Pafos, yajkij asitoj ipan altepe' yej itoká' Perge, yej ono' ipan estado de Panfilia. E' Juan kikajtej yejemej, mokuropa'

Jerusalén. ¹⁴ Pablo iwán sekin kiskej Perge, iwán asitoj ipan altepe' Antioquía, yej ono' ipan estado de Pisidia. Kuá' asi' día kuá' mosewilo, yajkij ipan itiopamej judiyojmej, kalakkej iwán motalkej. ¹⁵ Kuá' moleéroja iley Moisés iwán yej kijekuilojkej profetajmej, yej mandarowaj tiopan kinotzkej Pablo iwán sekin, kijlijkej:

—Nokñimej siga tejté anne-ijljinekij yej nigaj nonokej iga annenonotzaj, xine-ijlikan inán.

¹⁶ Iwán Pablo moketza' iwán tamanotza' iga amo agaj matatapojo, iwán kijtoj:

—Xinekakikan, amejemen tajtaga' de Israel iwán yej ankimajmawiliáj Dios: ¹⁷ IDios israelitajmej kitapejpen to-ikyapatajwan, iwán kichij iga mapiwikan poxsan ipilowan kuá' chantitoyaj ipan tajli yej itoka' Egipto. Iwán imatika kikixtijkej ompiga. ¹⁸ Dios kijyowij cuarenta años ken kichijtinemiáj ipan desierto, ¹⁹ iwán kipoloj siete naciones yej onoyaj ipan ital Canaán, iwán inón tajli kimá' to-ikyapatajwan. ²⁰ Iwán máj máj, cuatrocientos cincuenta años mandarotjiwalkej juezmej este iga profeta Samuel onoko. ²¹ Iwán la gente kinekikej iga makipiakan se rey iga makimandarokan. Iwán Dios kitelij Saúl iga mamandaro cuarenta años, yej ipiltzimpa Cis. Inón Cis irrazaj Benjamín. ²² Después Dios kikixtij Saúl, iwán kitelij David iga rey. Dios yetajtoj iga David, kijtoj: “Nikasi' David, yej ipiltzimpa Isaí, se taga' yej nikpoxye'ita iwán yéj yawi kichiwati ken nej nikneki.” ²³ Jesús yajki se de ipilowan ipilowampa David. Jesús yej Dios kitapejpen iga

makimaṇawi israelitajmej kensan kijtoj. ²⁴ Kuḗ' aya wí' Jesús, Juan kipowiliaya itájtōl Dios nochi israelitajmej. Kijliayaj iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti iwán mamobautizarokan. ²⁵ Kuḗ' Juan ay'ya wejka iga mikis, kijtoj: “Nej ayéj inón yej amejemen ankejlantokej; yéj wí'o'. Nej ayá' neajasi iga manixitomili imekayo iga'.”

²⁶ 'Nokniwān yej ipilówampa Abraham, iwán amonochin yej ankimajmawiliáj Dios: iga amejeménya nokta mitztitanilijkej inin tájtōl yej mitzmanawiáj. ²⁷ Iga yej chantitoyaj Jerusalén iwán yej ompa mandarowayaj ayá' kimatikej a'yéj in Jesús. Niga kentenderowayaj itajtōlmej profetajmej, yej moleerowa nochipa pan día kuḗ' mosewilo; ijkón kuḗ' kimiktijkej Jesús kichijkej ken kijkuilojkej profetajmej. ²⁸ Malej akasilijkej te iga makimiktikan, e' kiteki'tajtanilijkej Pilato iga matatekimaka iga makimiktikan Jesús. ²⁹ Kuḗ' kichijkeja nochi kensan ijkuilijto' itájtōl Dios kan tajtowa de yéj, kitemowijkej ipan cruz, iwán kitokátoja. ³⁰ E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ³¹ Iwán mia' días Jesús kixnextilij yej iwan senemiáj Galilea iwán Jerusalén. Inán yejemej yej kitatapowiáj la gente ken iga kitakej.

³² 'Inán nejemej nemi nimitzpowiliáj ye'noticiaj de inón yej Dios kijlij to-ikyapatajwan. ³³ Tejemej ipilówampa yejemej, Dios kichija yej kijtoj iga ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya, ijkón ijkuilijto' ipan salmos dos: “Tej tinopiltzin; aman nej nikchij iga wel xono.” ³⁴ Dios kijtoj iga yawi ki-ojpa-ixititi kan mikto' iga amo mapalani, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' pan itájtōl Dios:

“Nia nimitzmakatij yej yekti ken nikijlij David.”
³⁵ Inón iga nō ipan se' salmo, kijtowa ijkín:
 “Tej Dios, ayá' tiksemakas iga mapaláni inakayo
 motekipanowani yej tikpoxneki.” ³⁶ Melá' iga
 David kimandaroj la gente de inón tiempo, ken
 kitekimá' Dios iwán máj máj migui', kitokatoj
 kan toktokej itajwan, iwán palani' inakayo. ³⁷ E'
 inakayo inón yej Dios kixitij kan miktoya, ayá'
 palani'. ³⁸ Nokniwan, inín yej nimitzmatiltiáj:
 Jesús wel mitzperdonarowiliáj yej ankichijkej
 yej ayekti. ³⁹ Iley Moisés awel tepalewiá kua'
 tikchiwaj yej ayekti, e' Dios tēperdonarowiliá yej
 tikchijkej yej ayekti iga ticredowaj ipan Jesús.
⁴⁰ Xikchiwakan iga amo mawiki ipan amejemen
 yej kijkuilojkej profetajmej, kan kijtojkej ijkín:
⁴¹ Ta' xikitakan amejemen yej ankajawilmatij
 itájtōl Dios, ximomajtikan, iwán
 xipoliwíkanya;
 iga nej yej niDios, nikchiwa ipan inimej días,
 yej ayí' ankitaj, este ayá' ankičredoskej, malej iga
 agaj mitzpowiliskej.

⁴² Kua' Pablo iwán yej íwan nemiáj kiskej ipan
 itiopamej judiyojmej, la gente kitajtanilijkej iga
 ipan se'ya día kua' mosewilo makitātapowikan
 de inómpasan. ⁴³ Kua' mojmoyawilo'ya tiopan,
 mia' judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej e' ki-
 credojkej ken tamachtiáj judiyojmej, kitokatiajkij
 Pablo iwán Bernabé. Iwán yejemej kinonotzkej
 iga amo makikajtewakan iyojwi Dios yej teneki.

⁴⁴ Ipan se'ya semana, ipan día kua' mosewilo,
 monechkoj nochi gente de inón altepe' iga
 kikakitoj itájtōl Dios. ⁴⁵ E' kua' judiyojmej

kitakej komati gente nechkatokej, kixitakej iwán pəwakej kipopowakej Pablo iwán kajajwakej. ⁴⁶ Iwán Pablo iwán Bernabé ayá' majmawikej iga tajtojkej; kijtojkej:

—Yekti katka achto amejemen manimitzpowlíkən itájtł Dios, amejemen yej anjudiyojmej; e' ayá' ankikakisnékijo' iwán ayá' ankinekij xonokən kən nochipa onoloj wən Dios. Inən niawij niktətapowitij yej ayéj judiyojmej. ⁴⁷ Iga ijkón netekimakakej toTəko, kijtoj:

Tej nimitztapejpen iga xiktəwi nochi yej ayéj judiyojmej,
iga xikpowilitij nochi yej ono' ipan inın tajli iga mamomanawikən.

⁴⁸ Kuə' kikakikej yej ayéj judiyojmej pakikej, pəwakej kijtojkej iga itájtł toTəko pox yekti. Iwán kicredojkej inochın yej ijkonya onóyaya iga yejemen yej yawij onotij nochipa wən Dios.

⁴⁹ Iwán ijkón iga itájtł Dios mopowa' noyan ipan inón tajli. ⁵⁰ E' judiyojmej tajtojkej iwán sekin siwətkej yej kiye' itaj iwánki' kimajmawiliáj Dios. Judiyojmej nə tajtojkej iwán tajtaga' yej tayakantokej yej ompa ichamej, kitejtekimakakej iga makitaloçhtikən Pablo iwán Bernabé este que makisakən ompa. ⁵¹ Iwán Pablo iwán Bernabé kitzejtzelojkej iyixitalpinolmej iga makitakən iga ayompa kichijkej judiyojmej, iwán yajkij asitoj Iconio. ⁵² E' yej kitokaj Jesús, pox paktoyaj iwán kipiayaj el Espíritu Santo.

14

Pablo iwán Bernabé onokej altepe' Iconio

1 Ipan altepe' Iconio, Pablo iwán Bernabé senyajkij ipan itioipan judiyojmej iwán t̄atapowakej de Jesús, iwán pox mia' kicrēojkej. Kicrēojkej n̄o sekin yej ayéj judiyojmej. 2 E' judiyojmej yej ayá' kicrēojkej Jesús kijijlikej yej ayéj judiyojmej iga amo makiye'itakan yej kitokaj Jesús. 3 Inón iga Pablo iwán Bernabé wejkej iga ompa onoyaj, amajmawikej iga t̄atapojkej, iga yejemen moconfiarojtoyaj ipan toT̄eko. Iwán toT̄eko kipalewiayaj iga manesi iga teneki Dios, iwán kimá' poder iga kich̄iwayaj mia' milagro. 4 E' la gente yej chantitokej altepe' Iconio, yojyokatitoyaj; sekin kitajtowiliayaj judiyojmej iwán sekin apostolejmej. 5 Iwán judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej motajtołt̄ijkej iwán yej mandarowaj, motajtołt̄ijkej iga makajawakan iwán makitemikt̄ikan apostolejmej. 6 E' kimatikej Pablo iwán Bernabé; cholojkej, yajkij altepemej Listra iwán Derbe, yej ono' ipan it̄al Licaonia. Nentinemikej ipan altepetzitz̄in yej ómpasan najná' ono', 7 ompa n̄o kipojtinenej it̄ajt̄ol Jesucristo.

Kitewiáj Pablo ipan altepe' Listra

8 Ompa Listra kasitoj se taga' ewato', koxo. Awel nejnemi iga itékiya. 9 Kuá' Pablo nemi t̄atapowa, inón taga' takaktoya. Pablo kitach̄ilij iwán kita' iga inón taga' moconfiaroj iga wel maachitiá. 10 Iwán kitzajtz̄ilijpa iga kijlij:

—Ximoye'ketza.

Iwán taga' moketza', este tzikuini' iwán péwa'ya iga nejnen. 11 Kuá' kitakej yej kichij

Pablo, pe' tzajtzikey; tajtojkej ipan itájtł yej de Licaonia, kijtojkej:

—¡Mataj temójkeja in diosmej ken tajtaga'!
¡Nija onokej iwán tejemen!

¹² Iwán Bernabé kitokawijkej dios Júpiter, iwán Pablo kitokawijkej dios Mercurio,* iga yéjwa' in yej tajtowaya. ¹³ Iwán isacerdotej Júpiter yej kipiaya itiopan ipansan taten altepe', kiwiguilijkej torojmej iwán koskamej de xochi'. Iwán sacerdote iwán la gente kinekiáj makiweyimatiltikan, makimijmiktikampa torojmej. ¹⁴ Kua' inón kimatikej apostolejmej Bernabé iwán Pablo, kitzatzayankej itzotzolmej, yajkij kan nechkatokej la gente, este tajkoyan, iwán tzajtzikey:

¹⁵ —¡Ayombrej amejemen! ¿Te iga ijkón nemi ankichiwaj? Esi nejemen nō nitajtagamej kensan amejemen, inón iga niwalkej nimitzijlikoj iga xikajtewakan iga ankichiwaj yej ajayekti iwán xiktokákanya inón Dios yej isato', yej kichij cielo, tajli iwán lámār iwán nochi yej ono' ipan inín tajli. ¹⁶ Ikyā Dios kisemá' nochi gente iga manemikan ken yejemej kinekij, ¹⁷ malej iga nochipa tenextiliayaj a'yéj in yéj iga techiwiliayaj yej yekti. Dios tewetziltiliá kiawa' iga mamochiwa yej tiktokaj. Temaka komati yej matikuakan iga matipakikan.

¹⁸ E' malej apostolejmej ijkón kijtojkej, alín poliwiá iga awel kikawaltiayaj iga makimiktikan torojmej iga makiweyimatiltikan.

* **14:12** 14:12 Júpiter iwán Mercurio katka idiosmej romanojmej. Griegojmej kitokawijkej inómejsan diosmej Zeus wan Hermes.

19 Iwán asikej sekin judiyojmej de Antioquía iwán de Iconio, inomej kiyolyamankej la gente yej ompa ichamej iga makitemiktikan, iwán kitewijkej Pablo. Yejemej kijtojkej anka kimiktíjkeja iwán kiwawatatzojkej, kikixtijkej ipan altepe'. 20 Kuá' yej kitokaj Jesucristo kiyawalojkej Pablo, yéj moketza' iwán yajki sej ipan altepe'. Kuá' tanesi', Pablo iwán Bernabé yájkija altepe' Derbe.

21 Kuá' kipójkeja itájtɔl Jesús ipan altepe' Derbe, ompa mia' kicredojej. Iwán yajki sej altepemej Listra, Iconio iwán Antioquía. 22 Ompa kanimarojtinenej tokniwan yej kitokaj Jesús, kijlijtinenkej iga nochipa mamofiarokan pan toTeko; kijlijkej iga poxsan kiknochiwaskej iga wel makalakikan kan reinarowa Dios. 23 Iwán nɔ kitálkej ancianojmej† yej mamandarokan sejsé kan monechkowaj yej kitokaj Jesucristo. Kuá' támi'ya oradojej iwán mayunarojkej, kikajtéjkeja ipan ima' toTeko yej ipan kicredojej.

Pablo wan Bernabé yawij sej Antioquía yej ono' ipan ital Siria

24 Nɔ panojkej pan estado de Pisidia iwán asikej ipan estado de Panfilia. 25 Kipojkej itájtɔl Jesucristo ipan altepe' Perge, iwán yájkija altepe' Atalia. 26 Ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga mokuepkej sej altepe' Antioquía. Ipan inon altepe', toknimej yej kitokaj Jesucristo kititankej Pablo wan Bernabé iga mayakan wejka iga makipowatij itájtɔl Dios, iwán kitajtanilijkej Dios

† 14:23 14:23 Xikita glosario “Anciano”.

iga makicuidarokan. Inon vej tami' kichijkej inon tekipanol, inon iga mokuepkej sej.

²⁷ Kua' Pablo wan Bernabé asikej Antioquia, kinechkojkej yej kitokaj Jesucristo iwán kipowilijkej nochi ken Dios kichij iwán yejemen, iwán kén iga Dios kichij iga yej ayéj judiyojmej no makicredokan. ²⁸ Iwán Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj iwán tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

15

Monechkolo Jerusalén

¹ Inon tiempo asikej Antioquia sekin tajtaga' yej walkej ipan tajli de Judea. Ijkin kijlijkej yej kitokaj Jesucristo:

—Awel anmomanawiskej siga ayá' anmocircuncidaroskej* ijkon ken tatekimaka iley Moisés.

² Pablo iwán Bernabé motenkizkijkej iwán inomej yej walkej Judea. Después Pablo iwán Bernabé iwán sekin tokniwan kitapejpenkej iga mayakan Jerusalén iga matajtotij iwán apostolejmej iwán yej iyancianojmej† inomej yej kicredowaj Jesucristo ipan inon altepe'.

³ Tokniwan yej kitokaj Jesús yej chantitokej Antioquia, kititankej; wan kua' panojkej ipan italmej Fenicia iwán Samaria kipojkej ken iga yej ayéj judiyojmej kikajtejkej ken ikya kichijwayaj iga kitokákeja Dios. Iwán kua' inon kikakiáj tokniwan yej kitokaj Jesús, poxsan pakikej.

* **15:1** 15:1 Xikita glosario “Circuncisión”. † **15:2** 15:2 Xikita glosario “Anciano”.

⁴ Kuá' Pablo iwán Bernabé asikej Jerusalén ki-omemawijkej yej kitokaj Jesús, apostolejmej iwán ancianojmej. Pablo iwán Bernabé kipojkej nochi yej Dios kichij iwán yejemen. ⁵ E' sekin fariseojmej yej nō kicredojtokej Jesús, moketzkej iwán kijtojkej:

—Nō mamocircuncidarokan yej kicredowaj Jesús yej ayéj judiyojmej iwán mamotekimaka iga makichiwakan ken kijtowa iley Moisés.

⁶ Iwán monechkojkej apostolejmej iwán ancianojmej iga tajtojkej de inón. ⁷ Kuá' wéjkaja iga tatapowakej, Pedro moketza', iwán kijtoj:

—Nokniwan, amejemen ankimátija ken iga Dios ikya netapejpen iga manikpowili yej ayéj judiyojmej ye'noticiaj yej tasalvarowa iga nō makicredokan Dios. ⁸ Iwán Dios, yej kixmati nochi iyalmaj, tanextilij iga nō kinekij inomej gente iwán kimakakej iyEspíritoj kensan tejemen nō temakakej. ⁹ Dios ayá' tejemensan teye'ita, nō yejemen kiye'itaj. Iga yejemen moconfiarojkej ipan Jesús, kajkej ken tikita yej ayá' kichijkej yej ayékti. ¹⁰ Inán, ¿te iga ayá' ankitawelcredowaj yej Dios kichij, iwán ankitekimakaj toknimej yej kitokaj Jesús iga makichiwakan yej niga tejemej awel tikchiwaj, niga to-ikyapatajwan awel kichijkej? ¹¹ Majwa' tejemej ticredowaj iga toTeko Jesús temanawij iga tepoxnegui', ayéj iga tikixtawaj; ijkonsan nō yejemen momanawiaj iga kicredowaj.

¹² Iwán ayagaj tajtoj. Tajtakatikajkej kuá' pe' tatapowakej Bernabé iwán Pablo. Kipojkej kén iga Dios kipalawijkej iga makichiwakan

milagrojmej ipan inomej yej ayéj judiyojmej iga mamixkuiṭikan iwán makicredokan. ¹³ Kua' tami' t̄atapowakej Bernabé iwán Pablo, Jacobo kijtoj:

—Nokniwan, ta' xinekakikan: ¹⁴ Simón Pedro tepowilij kén iga Dios achto vej ki-omemawij inomej yej ayéj judiyojmej iga n̄ mamochiwakan itatki. ¹⁵ In̄n nemi moch̄iwa ijkón ken kijkuilojkej profetajmej. Ijkin kijtowa kan ijkuijito':

¹⁶ Nej amoteko Dios,
iwán niw̄i' sej.

Nikch̄iwas iga marreinaoj sej
se ipiltzin yej ipilówampa David.

¹⁷ Iga nochi manetemokan,
iga yej ayéj judiyojmej makitenewi notoka'.

¹⁸ Ijkon kijtowa toTeko, yej desde ikayay kijtoj iga
moch̄iwas.

¹⁹ Jacobo n̄ kijtoj:

—Inón iga nej nikijtowa iga yej ayéj judiyojmej amo matiktekimakakan iga makich̄iwakan yej akipalewiáj; yejemej kikajt̄ejeja yej ikya kich̄iwaya iga kitókaja Dios. ²⁰ Majwa' matik-ijkuilowilikan iga amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idolojmej, iwán amo agaj masi iwán yej ayá' iwán namiktito', iwán amo makikuakan inakayo yolkamej yej mokechmekánajpa, iwán amo n̄ makikuakan esti. ²¹ Porque desde ikya ono' ipan sejsé altepe' yej tanextiliá ken ijkuijito' ipan iley Moisés, cada día kuá' mosewilo moleerowa ipan itiopamej judiyojmej.

Kititaniliáj se ama' yej ayéj judiyojmej

²² Apóstolejmej iwán ancianojmej iwán nochi yej kitokaj Jesucristo kijtojkej iga mamotapejpena sekin de yejemempasan iga masenyakan Antioquía iwán Pablo iwán Bernabé. Iwán kitapejpenkej Judas, yej itoka' no Barsabás, no kitapejpenkej Silas. Yejemen achi máj tayakantokej ipan yej kitokaj Jesús. ²³ Iwán yejemen kiwigakej ama', ijkín kijtowa:

“Nejemej apóstolejmej, ancianojmej iwán amokniwan yej no kitokaj Jesús, nimitztitaniliáj saludos amejemen anokniwan yej ayéj anjudiyojmej, yej anchantitokej Antioquía iwán yej anchantitokej ipan italmej Siria iwán Cilicia. ²⁴ Nikmatikej iga yájkajki' ompiga sekin de nijpamej, e' ayéj nejemej niktitankej. Yajkij mitzyolpatatoj iga mitzijlitoj iga ximocircuncidarokan wan xikchitokan ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ Nejemen nitatapowakej, iwán nikye'itakej iga niktapejpenkej sekin yej kitokaj Jesús yej yawij mitzitatij, senyawij iwán toknimej yej nikpoxnekij, Bernabé iwán Pablo. ²⁶ Inimej tajtaga' kisentalkkej iyalmajmej malej kanaj kimijtijnékija iga kitokaj toTeko Jesucristo. ²⁷ Inon iga nimitztitaniliáj Judas iwán Silas. Yejemej imatikamej yawij mitztatapowitij de inin yej nimitzijlijkej. ²⁸ Iyespíritoj Dios nenextilijkej iwán nejemej nikye'itaj iga amo mamitztekimakakan iga xikchiwakan nochi yej tatekimaka iley Moisés, xikchiwákansan inin yej niawij nimitzijlitij: ²⁹ Ayo' xikuakan naka' yej momiktiliajpa idolojmej, iwán amo

nɔ xikuakān esti, niga inakayo nɔ animal yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamasi iwán yej ayá' iwán namiktito'. Siga ankichiwaj ken nimitzijliáj, anye'nemiskej. Xiye'onokan."

³⁰ Iwán inomej yej kitapejpenkej yajkij Antioquía, ompa kinechkojkej toknimej yej kitokaj Jesucristo iwán kimakakej ama'. ³¹ Kuá' yej kitokaj Jesús kileerojkej inón ama', poxsan yolpakikej iga kiyolchikajkej. ³² Wān como Judas iwán Silas nɔ profetajmej, kanimarojkej iwán kiyolchikajkej yej kitokaj Jesús kuá' kitatapowijkej. ³³ Kuá' inomej yej walkej Jerusalén wejkájkeja iga onokej Antioquía, yej kitokaj Jesús kinawatijkej iga maye'yakan sej kan onokej yej kititankej. ³⁴ E' Silas kijtoj iga makáwi-o' ompa. ³⁵ Nɔ Pablo iwán Bernabé kawikej Antioquía. Yejemen wān komati toknimej tamachtijkej itájtɔl toTeko.

Pablo yawi sej wejka iga kipowati itájtɔl Jesucristo

³⁶ Kuá' achā wejkatí' iga ompa onokej, Pablo kijlij Bernabé:

—Matiakan matikpaxalowilitij yej kitokaj Jesús noyan ipan altepemej kajkan tikpojkej itájtɔl toTeko iga matikitakan ken onokej.

³⁷ Iwán Bernabé kinekiá iga mayawi nɔ Juan, yej itoká' nɔ Marcos; ³⁸ e' Pablo ayá' kine' iga mayawi Marcos iwamej, iga Marcos ikya takajtej ipan tajli de Panfilia, ay'ya tapalewíj iga kipowaj itájtɔl Dios. ³⁹ Iwán awel motajtɔlkuilijkej iwán mokakajtejkej. Bernabé yájkisan iwán Marcos.

Tajkajkej ipan weyi ákal iga yajkij tajkótal‡ Chipre, ⁴⁰ e' Pablo kitapejpen Silas. Iwán yej kitokaj Jesús kitajtanilijkej toTeko iga maye'yakan iwán makipalewikan. ⁴¹ Iwán panojkej ipan tajli de Siria iwán Cilicia iga kanimarojtinenkej kajkan monechkowaj tokniwan yej kitokaj Jesu-cristo.

16

Timoteo yawi wan Pablo wan Silas

¹ Pablo iwán Silas asikej ipan altepemej yej itoká' Derbe iwán Listra, ompa kasikej se yej itoká' Timoteo yej no kitoka Jesús, ipiltzin se siwa' judía yej no kitoka Jesús, e' itaj irrázajpa griego. ² Iwán tokniwan de Listra iwán de Iconio ye'tajtowayaj de Timoteo. ³ Pablo kine' iga Timoteo mayawi iwán, e' achto kicircuncidaroj iga makiye'itakan judiyojmej yej de ompígapa, iga nochi kimatiáj iga itaj Timoteo irrázajpa griego. ⁴ Iwán kajkan panotiayaj ipan altepemej, kijliayaj iga makichiwakan tokniwan kensan kijtojkej apostolejmej iwán ancianojmej* yej onokej Jerusalén. ⁵ Iwán tokniwan yej kitokaj Jesús kimela'sentalijkej iyalmajmej ipan yéj, iwán cada día máj komatiayaj.

Dios kinextiliá Pablo iga mayawi ipan estado yej itoká' Macedonia

⁶ IyEspítoj Dios akimakaltij iga mamopowa itájtol Dios ipan el estado de Asia. Inón iga panojkej ipan estado de Frigia iwán estado de

‡ **15:39** 15:39 Xikita glosario "Tajkótal o Isla" * **16:4** 16:4 Xikita glosario "Anciano".

Galacia. ⁷ Iwán asikej kan tanto' estado de Misia. Kejlankkej iga mayakan estado de Bitinia, e' iyEspíritoj Jesús akimakaltij iga mayakan ompiga. ⁸ Iwán sanpanojkej Misia iwán asikej altepe' yej itoka' Troas kan moketza akalmej. ⁹ Ompa tayowakan Pablo kita' se visión. Kita' iga ejkato' se taga' del estado de Macedonia, kijlij: "Xaj Macedonia iga xinepalewıtij." ¹⁰ Kuā' Pablo kita' inón visión, nimanın nimajabiarojkej,† iga nikmatikej iga Dios nemi neņotzaj iga ompiga manikpowatij itajtł Jesucristo.

Pablo iwán Silas onokej Filipos

¹¹ Ompa Troas nitejkajkej ipan weyi ákal iga niajkij ipan tajkótal‡ yej itoka' Samotracia. Iwán ipan se'ya día nasikej altepe' Neápolis. ¹² De ompa niajkij Filipos, inón weyi-altepe' yej ono' ipan estado de Macedonia, ompa ayá' nipoxwejkajkej. ¹³ Se día kuā' mosewilo, nikiskej ipan weyi-altepe' iwán niajkij ipan ațen kan nochipa orađolo. Nimotajtłkej, iwán nikipow-iliјkej itajtł Jesucristo siwatkej yej ompa mon-echkojkej. ¹⁴ Iwán ompa onoya se siwa' yej walaj altepe' Tiatira yej itoka' Lidia, yej kinamakaya axokotzótzol yej este xolakti'. Inón siwa' no kiweyimatiłtiaya Dios. Takaktoya, iwán toTeko kichij iga inón siwa' makitajtłkui Pablo. ¹⁵ Iwán mobautizaroj iwán inochi ifamiliaj. Después kine' maniaķan ichan; nețeki'ijlijkej:

† **16:10** 16:10 Lucas, yej kijuiloj inın libro de Hechos, senemiá iwamej inın vej. ‡ **16:11** 16:11 Xikita glosario "Tajkótł o Isla".

—Siga ankitaj iga nicrodoja toTeko Jesús, xakan nochan iwán ompa xikawikan.

Iwán neteki'ijlijkej iga ompa manikawikan.

¹⁶ Iwán se día kuá' nemi niayaj kan ni-oradotij, nimasikej iwán se takotzin yej kipiaya espíritu yej tanextiliaya yej mochiwaso'. Kipiaya itekomej yej kikojtoyaj. Iga takotzin taadiv-inarowaya itekomej kitaniayaj komati tomín.

¹⁷ Inón takotzin netokatiayaj kan nemi niayaj iwán Pablo; kijtojtaya recio:

—Inimej tajtaga' yej kiservirowaj mela'Dios yej ono' pox ajko, yejemen mitzijliáj katiapa ojtixitokakan iga ximosalvarokan.

¹⁸ Ijkón kichijtoya mia' días este que Pablo kuejkuesiwi', iwán kijlij inón espíritu yej onoya ipan inón takotzin:

—Nimitztekimaka ipan itoka' Jesucristo iga xikisa ipan inín takotzin.

Iwán íkuá'san kisa' inón espíritu.

¹⁹ Kuá' itekomej inón takotzin kitakej iga ay'ya wel kitataniliskej, kikitzkijkej Pablo iwán Silas, iwán kiwigakej tajkoaltepe', kan ono' yej mandarowaj. ²⁰ Kuá' asíkeja iyixtaj juezmej, kijtojkej:

—Inimej judiyojmej nemi kikuejkuesowaj togentej. ²¹ Iwán tanextiliáj iga mamochiwa ken yejemej kichiway, inón tejemen awel tikchiway iga tejemej tirromanojmej. §

²² Iwán la gente ki-onkawijkej Pablo iwán Silas. Iwán yej mandarowaj tatekimakakej iga makixitlikan itzotzolmej iwán makimagakan

§ 16:21 16:21 Xikita glosario "Roma".

iga kuatako'. ²³ Kua' póxsanya kimagakej, kakijkej ipan cárcel. Iwán yej kicuidarowa presojmej kijlijkej iga makiye'cuidarokan iga amo choloskej. ²⁴ Kua' inón kika' yej kicuidarowa presojmej, yajki kakitoj kan máj ta-ijti' ipan cárcel, kijikxi-ilpijkej iga cadena ipan kuawi' yej pox eti'.

²⁵ E' tajkoyówal, Pablo iwán Silas oradojtoyaj iwán kitakuikilijtoyaj Dios, iwán sekin presojmej yej ompa onoyaj takaktoyaj, ²⁶ iwán paréj wejmojinako tajli. Iwán mojinkej itaketzalyomej cárcel. Iwán íkuá' tapowikej nochi kaltemej, iwán xixitomikej nochi cadena yej iga ijilpitoyaj presojmej. ²⁷ Kua' isatewa' yej kicuidarowa presojmej, kita' iga tapójt'ya cárcel, iwán kikixtij iyepadaj,* momiktiáyaya, iga yéj kijtoj anka cholójkeja presojmej.† ²⁸ E' Pablo kitzajtzilij:

—Amo ximomikti, nigaj nonokej nonochin.

²⁹ Iwán yej kicuidarowaya presojmej kitajtan ti'ti, iwán motalojtikalakito kan onokej Pablo iwán Silas, kuekuechkatiajki, motankuaketzato itenojmej. ³⁰ Iwán kikixtij Pablo iwán Silas, iwán yej kicuidarowa cárcel tatajtan:

—¿Té nikchibas iga manimosalvaro iga Dios amo mane-iknochiwa?

³¹ Yejemej kijtojkej:

—Xicredo toTeko Jesucristo iwán timosalvaro, tej, mosiwa' wan mopilowan.

* **16:27** 16:27 Xikita glosario “Espada”. † **16:27** 16:27 Inón tiempo, se yej kicuidaroj presojmej kimiktijkej siga kikajtej iga macholokan presojmej.

³² Iwán kipowilijkej itájtɔl Dios inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochin nɔ yej onokej ompa íchan. ³³ Iwán inonsan yówal inón yéj kicuidarowa presoymej kipaakilij ikajlɔ' Pablo iwán Silas kan kimagakej. Después moba-utizaroj iwán nochi yej ono' ichan. ³⁴ Iwán kiwiga' íchan kitamakatoj. Inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochi yej ono' ichan pakikej iga kicredójkeja Dios.

³⁵ Kuá' tanési'ya, yej mandarowaj kititankej policijamej iga kijlitoj yej kicuidarowa presoymej iga makimajkawakan Pablo iwán Silas. ³⁶ Iwán yej kicuidarowa presoymej kijlij Pablo:

—Yej mandarowaj netekimakakej iga manimitzajkawakan. Iwán welja anye'yawij.

³⁷ E' Pablo kijlij policijamej:

—Nejemen niciudadanojmej romano.‡ Iwán iyixtaj la gente neyokamagakej iwán neakijkej ipan cárcel kuá' aya mojtowa siga ayompa nikchijkej. ¿Iwán inán kinekij manemajkawakan ichtákan? ¡Ijkón awel! Mawitzekan yejemej iga manekixtikán.

³⁸ Iwán policijamej inón yajkij kijlitoj yej mandarowaj. Kuá' yej mandarowaj kimatikej iga Pablo iwán Silas nɔ ciudadanojmej romano, majmawikej. ³⁹ Iwán yej mandarowaj yajkij kitatoj Pablo iwán Silas iga kijlitoj iga amo makiwelkuilikán iga kipresojuwikej. Kijlijkej iga makisákanya ipan inón altepe'. ⁴⁰ Kuá' kiskej

‡ **16:37** 16:37 Ciudadano romano se yej naceroj Roma, o yej kipia' ama' kan nesi iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimangawiaja iciudadanojmej.

ipan cárcel, yajkij çan Lidia. Ompa tatapojkej iwán tokniwan iga kanimarojkej, iwán yájkija.

17

Mokuejkuesolo altepe' Tesalónica

¹ Pablo iwán Silas panojkej ipan altepemej yej itoka' Anfípolis iwán Apolonia. Iwán asikej Tesalónica. Ompa onoya se itiopan judiyojmej.

² Pablo, ken iga nochipa kichiwaya, yajki tiopan iga tatapowatoj iwán inomej gente. Eyi semanas ijkón kichijtoya cada día kuá' mosewilo. ³ Kuá' tatapowaya, itájtól kitaksaltiaya kan ijkulijto' itájtól Dios, kan kijtowa iga Cristo yawi kknochiwatij iwán yawi mikiti iwán yawi sej ojpa-isati. Pablo kijlijkej:

—Ininsan Jesús yej nemi nimitzijliáj, yéjyawa' in Cristo.

⁴ Iwán sekin judiyojmej kicredojkej iwán senemikej iwán Pablo iwán Silas. No kicredojkej mia' griegojmej yej kiweyimatiátiáj Dios. Iwán no kicredojkej mia' siwatkej yej tayakantokej ipan inón altepe'. ⁵ E' judiyojmej yej akicredowayaj ipan Jesús ta-ixitakej, iwán kitemojkej tajtaga' yej ayá' ye'nemij yej akipiáj te kichiwaj, kinechkojkej mia' gente de inón altepe' iga kiyokachijkej iga ooyowaj iwán iga takuejkuesowaj. Iwán yajkij çan Jasón iga makikixtikān Pablo iwán Silas iga makiwigakan iyixtaj la gente. ⁶ E' como ayá' kasikej ompa, kiwawatatzojtiajkij Jasón iwán sekin tokniwej iyixtaj yej mandarowaj ipan inón altepe'; ijkín tzajzikej:

—Pablo wən Silas tayojoylxelojtinemij noyan ipan inin tajli, inán este nígaja nō asikej, ⁷ iwán Jasón ki-omemawij ichan. Nochi yejemej ayá' kichiwaj ken tatekimaka torrey César,* iga kij-towaj iga ono' se' rey yej itōka' Jesús.

⁸ Kuá' inin kikagui' la gente iwán yej mandarowaj este yolchichiyakej. ⁹ E' Jasón iwán sekin kixtajkej iga wel makimajkawákano' iwán kimajkajkej.

Pablo iwán Silas asij altepe' Berea

¹⁰ Iwán tayowakan yej kitokaj Jesús nimanin kikixtijkej Pablo iwán Silas iga mayakan Berea. Kuá' asitoj ompiga yajkij itiopan judiyojmej. ¹¹ Inimej judiyojmej poxsan te-ijiknimej ayéj ken de Tesalónica, iga yolpakikej iga kicredoijkej yej kipowa' Pablo, iwán nochipa momachtiajay ipan itájtōl Dios iga makimatikan siga ijkonya ken kinextilijkej. ¹² Ijkón iga mia' judiyojmej kicredoijkej, iwán nō mia' tajtaga' iwán siwatkej yej tayakantokej yej irrázajpa griego. ¹³ E' kuá' judiyojmej de Tesalónica kimatikej iga Pablo nō nemi kipowa itájtōl Dios ipan altepe' yej itōka' Berea, yajkij ompiga iga kijichtakawitoj la gente iga amo makiye'itakan Pablo. ¹⁴ E' tokniwan kititankej Pablo iga mayawi lamartenoj, miej Silas iwán Timoteo kawíkejo' Berea. ¹⁵ Yej kojmakatoj Pablo kikawatoj este ipan altepe' Atenas. Iwán ompay mokuepkej; Pablo kijlij yej kojmakatoj iga makijlikan Silas iwán Timoteo iga sémiya ompígaya makasitij.

* **17:7** 17:7 Xikita glosario “César”.

Pablo ono altepe' Atenas

¹⁶ Miej Pablo kichixtoya Silas iwán Timoteo ipan altepe' Atenas, tatatzkay iyalmaj iga ompa kita' poxsan idolojmej. ¹⁷ Inón iga kitatapowiayaj judiyojmej ipan itiopan, iwán ompa nō kitatapowiayaj sekin yej kiweyimatiáj Dios. Iwán nochipa kitatapowiaya gente yej monechkowayaj plaza. ¹⁸ Iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj epicúreos,† iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj estoicos,‡ pewa' tatapowakej iwán Pablo. Kijtowayaj:

—¿Ix te an te-ijlijneki in inín taga' yej pox tajtowa?

Iwán sekin kijtowayaj:

—Nesi ken tepowiliá de sé'paya diosmej.

Ijkón kijtokej iga Pablo kitatapowiayaj itájtōl Jesús iwán kijtōwaya nō iga ojpa-isalo. ¹⁹ Iwán kiwigakej kan kitōkawíáj Areópago, kan nochipa monechkowayaj sekin yej tamachtiayaj, iwán kitajtankej Pablo:

—¿Ix wel nikmatischej te iteki yej nemo' annenextiliáj? ²⁰ Iga nemi annepowiliáj yej ayi'pa nokta nikakij, iwán niknekij manikmatikan té nokta kijtojneki.

²¹ Iga nochi yej ichan Atenas iwán tilitikmej yej ompa chantitoyaj poxsan kiyōlmakayaj iga makikakikan yej áyapa i' mokaki.

²² Iwán Pablo moketza' iyixtaj yej monechkojkej iwán kijtoj:

† **17:18** 17:18 Epicúreos kitokakej se taga' yej kimachtij iga wel se nochipa paqi. ‡ **17:18** 17:18 Estoicos kitokakej se taga' yej kimachtij iga se amo makichíwasan ken kineki iyalmaj, sino maye'nemi.

—Amejemen de Atenas, nej nikita iga poxsan ankičredoštokej ipan diosmej. ²³ Kuā' nej nipanoj iwán nitachá' kan amejemen anmonechkowaj iga ankiweyimatiltiáj amodiosmej, nikasi' no se altarš kan ijkuilijto' inín tájtol: “DIOS YEJ AYÁ' MO-IXMATI”. Pues de inón Dios yej amejemen ankiweyimatiltiáj malej iga ayá' ankixmatij, inónyawa' nokta nemi nimitzpowiliáj.

²⁴ 'Dios yej kichij inín tajli iwán nochi yej ono' ípan, yéj itatki cielo iwán tajli. Ayá' mochantiá ipan tiopamej yej tajtaga' kichiawaj. ²⁵ Yéj akipolowa nité iga matikpalewikan. Iga yejwa' in yej kichiwa iga matonokan iwán wel matimijneltikan iwán yéj temaka nochi yej tejemej tikpiáj.

²⁶ 'Ipan se taga' Dios kichij iga mapiwilo noyan ipan inín tajli. Iwán yéj kijtoj keman se nación yawi onoti iwán kan yawij mochantitij. ²⁷ Dios ijkón kichij iga makitemokan malej ken tamamatemojtinémijpa iga makasikan, malej iga Dios ayá' wejka ono' ipan sejsé de tejemej. ²⁸ Iga Dios tonokej, tinejnemij, iwán tonoskej. Achi ijkón kijoja se yej de amejémempa yej wel kichiwa monsjatájtol, kijtoj: “Tejemen no ipilowan Dios.” ²⁹ Siga tejemen ipilowan Dios, awel tikuiskej iga toDiosmej tejté yej chijto' de oro o de plata o de te'ti, yej kichiwa taga' kensan yéj keklamiki. ³⁰ Desde ikyay Dios ayá' kinkoqchij la gente ken iga kajasiá iga yejemej aya kimatiáj itájtol. E' inán tatekimaka iga nochi gente noyan kan onolo', makikajtewakan iga kichijtokej yej

ayękti. ³¹ Iga Dios kitapejpen se día kuą' yawi kijuzgaroti inochi gente kensan iga kichijkej. Dios kitapéjpenya se taga' yej yawi tajuzgaroti, inón monextij kuą' ki-ojpa-ixitij kan miktoya.

³² Kuą' kikakikej iga ojpa-isaj yej miktokej, sekin kajawilmatikej iwán sekin kijtowayaj:

—Anka se' día niawij nimitzkakitij de inınsan sej.

³³ Iwán Pablo kisa' kan nechkatoyaj. ³⁴ E' sekin kitokakej Pablo iwán kicredojkej itajtł Jesús. Se de yejemej itoka' Dionisio, yéj de inomej yej mandarowaj yej monechkojkej ipan se tepe' yej kijliáj Areópago, iwán se siwa' yej itoka' Dámaris, iwán sekin máj no kicredojkej.

18

Pablo ono' altepe' Corinto

¹ Kuą' nochi inın panoj, Pablo kisa' Atenas, iwán yajki Corinto. ² Ompa kasi' se taga' judío yej itoka' Aquila, yej naceroj ipan itał Ponto. Aya kipiaya días iga asikej, walkej de Italia iwán isiwa' yej itoka' Priscila. Kiskej Italia iga rey Claudio César tatekimá' iga makisakan Roma nochi judiyojmej. Iwán Pablo yajki kipaxalowilıtoj. ³ Iwán como inómpasan tekıpánł kipiaya ken yejemen iga kichıwayaj kajlı de kuetax, inón iga ompa kawı' iwán yejemej iga sentekipanowaj. ⁴ Iwán cada día kuą' mosewilo, Pablo yaya itiopan judiyojmej. Ompa kipowaya itajtł toTęko iga kinekiá makiyolyamana judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

⁵ Kuḗ' Silas iwán Timoteo asikej iga walkej ipan estado de Macedonia, Pablo kikajtej se' tekipánol iga kipetzpowáyan itájtol Dios; kijliya judiyojmej iga Jesús nokta in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj. ⁶ E' yejemej motalkej a contra iwán kuajkuantas kijlijkej Pablo. Iwán Pablo kitzejtzeloj itzótzol iga makimatikan iga ayompa kichijkej iwán kijtoj:

—Siga ampoliwiskej iyixtaj Dios, amejemen amotechko; nej ayo' nikmati. Amansan nia nikpowiliti ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej.

⁷ Pablo kisa' tiopan iwán yajki chan se taga' yej itoka' Ticio Justo, yej ichan tiopantenoj, yéj no kiweyimati tiaya Dios. ⁸ Iwán Crispo, yej mandarowa tiopan, iwán inochi yej ono' ichan kicredojkej toTeko. Iwán no mia' de Corinto, kuḗ' kikakikej itájtol Dios, kicredojkej wan mobautizarojkej. ⁹ Iwán se yówal toTeko ijkín kijlij Pablo ipan visión:

—Amo ximajmawi; xa xikpowa notájtol iwán amo xitensewi. ¹⁰ Iga nej nono' mowan, iwán ayagaj wel tejté mitzchijwilij yej ayékti, ipan inín weyi-altepe' ono' mia' yej yawij necredotij.

¹¹ Iwán Pablo ompa kaw'i Corinto se xiwi' iwán tajko iga kipowilijtoya la gente itájtol Dios.

¹² E' kuḗ' Galión gobernarowaya ipan estado de Acaya, judiyojmej ki-onkawijkej Pablo. Kiwigakej kan tajuzgarolo, ¹³ iwán kijlijkej el gobernador:

—Inín taga' kiyolyamana la gente iga se'pa makiweyimatikan Dios, ayo' ken kijtowa toley.

14 Pablo tajtowayay kuá' Galión kijlij judiyojmej:

—Siga kichij tejté yej pox ayekti, ijkón sí nimitztajtólkuiliayaj amejemen yej anjudiyojmej; 15 e' como iga san tajtölmej iwán tokamej iwán de amoleymej, ómpaya amejemen xikitakan, nej inón awel nikjuzgarowa.

16 Iwán kikixtijkej ompa kan tajuzgarolo. 17 Wán nochi griegojmej kikitzkijkej Sóstenes yej mandarowa tiopan iwán kimagakej ómpasan iyixtaj gobernador. E' Galión mochij kenkuá' ayá' kitzto'.

Pablo mokuépa sej altepe' Antioquia

18 Pablo kawigo' mia' días ompa Corinto. Después monawatijkej iwán yej kitokaj Jesús iwán tejkaj ipan weyi ákal iwán yajki ítal Siria, senyajki iwán Priscila iwán Aquila. Ompa altepe' Cencrea mokuatetexoj Pablo. Ijkón kichij yej kijtoj iyixtaj Dios iga tejté kichiwaya.* 19 Kuá' asikej altepe' Éfeso, ómpaya kawikej Priscila iwán Aquila. Pablo yajki tiopan iwán tatapowa' iwán judiyojmej yej ompa monechkowayaj. 20 Yejemen kijlijkej iga makáwi-o' ompa, e' yéj ayo' kine'. 21 Sino que monawatij iwamej, kijtoj:

—Nia Jerusalén, iga ompa manetecho ilwi'; e' siga Dios kineki niwi' sej nimitzitakij.

Después tejkaj ipan weyi ákal, yajki, kisa' Éfeso. 22 Kuá' asi' altepe' Cesarea, Pablo yajki Jerusalén kisaludarotoj tokniwan yej kitokaj

* **18:18** 18:18 Anka Pablo kijlij iyixtaj Dios iga mawejkawa iga akoniaya vino niga motzonkixtiaya, e' atikmatij te iga.

Jesús, iwán yáikiya altepe' Antioquía. ²³ Kuá' achá wejkej iga ompa ono', yajki kipaxalowilíto tokniwan yej onokej ítal Galacia iwán yej onokej ítal Frigia, iwán ipan sejsé altepe' kipalewijkej iga máj mamocfiarokan yej kitokaj Jesucristo.

Apolos kipowa itájtol Dios altepe' Éfeso

²⁴ Inón tiempo asi' ompa Éfeso se judío yej itoká' Apolos. Yéj íchan katka ipan altepe' yej itoká' Alejandría. Poxsan wel predicarowaya iwán poxsan kimatiá itájtol Dios. ²⁵ Yéj machti-toya ipan toTéko iyojwi iwán kipoxyolmakaya iga taye'nextiliá itájtol Dios kan tajtowa de Jesús, malej iga kimatiasan ken iga tabautizaroj Juan. ²⁶ Apolos pewa' iga tajtoj tiopan-ijti' ken kuá' nochí kimati; e' kuá' kikakikej Priscila iwán Aquila kén iga tamachtijtoya, kinotzkej, iwán kiwigakej kan iseltimej iga kinextilijkej yej aya kimatiá de iyojwi Dios. ²⁷ Kuá' Apolos kine' mayawi ipan estado de Acaya, tokniwan de Éfeso yej kitokaj Jesús kichiwilijkej se ama' iga tokniwan de ompiga maki-omemawikan Apolos. Kuá' Apolos asi' Acaya pe' tamachtij. Ijkón poxsan kipalewijkej tokniwan yej Dios kichokilij iga makicredokan. ²⁸ Porque Apolos motenkitzkij wan judiyojmej yej akicredojkej ipan Jesús, iwán awel kitenkuepiliayaj. Iwán iyixtaj la gente Apolos kinextiliayaj iga itájtol Dios kijtowa iga Jesús in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj.

19

Pablo ono' Éfeso

¹ Mieĵ Apolos onoya Corinto, Pablo panoj ipan tepeyoy iwán asi' altepe' Éfeso, ompa kasi' mia' yej kitokaj Jesús. ² Iwán Pablo tatajtan:

—¿Ix Dios mitzmakekej iyEspíritu Santo kuá' ankiçredoĵkej ipan Jesús?

Yeĵemeĵ kiĵtoĵkej:

—Neĵemen ayí' nikakiáj siga ono' el Espíritu Santo.

³ Pablo kitajtan tokniwán:

—¿Kéntaj anmobautizaroĵkej?

Yeĵemen kiĵtoĵkej:

—Kensan tabautizaroĵ Juan el Bautista.

⁴ Pablo kiĵtoj:

—Kena, Juan kibautizaroĵ yeĵsan kikajteĵkej iga kichiĵwaj yej ayekti, e' kiĵliĵayaj iga makicredokan ipan itoká' yej wi'o' tatepotztaj, ken tikijtowaj ipan Jesús yej el Cristo.

⁵ Kuá' inón kikakikeĵ, mobautizaroĵkej ipan itoká' toTeĵo Jesús; ⁶ iwán kuá' Pablo kitaliĵ ima' ipan sejsé de inomeĵ, iyEspírituĵ Dios walaj ipan yeĵemeĵ, iwán sesé'paya iga tajtoĵkej ay'yéĵ ipan itajtölmeĵ, iwán kiĵtoĵkej kensan Dios kitaĵtölmakakeĵ. ⁷ Iga inochimeĵ, ken doce tajtaga'.

⁸ Pablo yayajtoya tres meses itiöpan judiy-oĵmeĵ, ompa kipowaya itajtöl Dios iwán ayá' majmawiá. Iwán kuá' tajtowaya, kiyolyamanaya la gente iga kinextiliĵayaj ken iga reinarowa Dios. ⁹ E' sekin moyöltakuawilijkej iwán ayá' kicredoĵkej, majwa' iyixtaj la gente kiĵtoĵkej iga kiĵiyaj itajtöl Jesucristo. Pablo kikajteĵ yej

maltajtowaj, iwán kiwiga' yej kitokaj Jesús kan tamachtiá se yej itoka' Tiranno, iwán ompa kitatapowiayaj cada día. ¹⁰ Iwán ijkón kichijtoya dos años, ijkón yej chantitoyaj ipan tajli de Asia kikakikej itájtól toTeko Jesús, yej judiyojmej iwán yej ayéj. ¹¹ Iwán Dios kipalewíj Pablo iga kichij milagrojmej. ¹² Malej se panyitoj o se tzótzol yej Pablo kichijchimiá, kitaliayaj ipan yej wetitokej iwán achitiayaj, iwán malespíritojmej k̄isayaj.

¹³ E' sekin judiyojmej yej nejnenka' yej kikixtiliáj la gente malespíritojmej, nō kiyejyekojkaj iga kitenewiáj itoka' toTeko Jesús iga makikixtikān malespíritojmej, kijtowayaj:

—Ipan itoka' Jesús yej Pablo kipowa, nimitztekimakaj iga kixisakan.

¹⁴ Ijkón kichijwayaj siete ipilówampa Esceva, se judío yej ijéfejpa sacerdotejmej. ¹⁵ E' kuá' kichijkej, malespíritoj kijtoj:

—Jesús nikixmati, iwán nō nikmati a'yéj in Pablo; e', ¿a'yéj in amejemen?

¹⁶ E' inón taga' yej kipiaya mal espírito mopatanaltij iyakapamej, iwán como yéj máj tajpalej, nochi kitanilij, iwán paréj kimagakej iwán cholojtikískeja ipejpetzkamej iwán espatitiájkija.

¹⁷ Nochi kimatikej yej chantitokej Éfeso, judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej iwán pox momajtijkej. Ijkón iga itoka' toTeko Jesús majya kiweyimatiltijkej.

¹⁸ Iwán mia' yej kicredowayaj Jesús, witziaayaj iga motenxitomayaj iga kichijkej yej ayekti.

¹⁹ Iwán mia' yej motamatiliáj kiwigakej

ilibrojmej, kitatıtoj iyıxtajmej la gente. De inomej libro ipatiyo masi' ken cincuenta mil tomin de plata. ²⁰ Ijkón iga itájtöl toTeko noyan momatitiya iwán nesía iga kipiá poder.

²¹ Kuá' pánoja nochi inın, Pablo kejlan iga yawi estado de Macedonia iwán Acaya iwán yawi este Jerusalén. Kuá' pánoja noyan ipan altepemej kejlan nō iga yawi Roma. ²² Iwán kitıtan Macedonia omen yej kipalewiáj, Timoteo iwán Erasto, e' Pablo acho' kawı' Asia.

Mokuejkuesolo altepe' Éfeso

²³ Inón tiempo Éfeso monechkolo' iwán mokuesojkej iga mopowa' yej aya i' mopowaya de iyojwi Jesucristo. ²⁴ Mokuesojkej itechko se taga' yej itoka' Demetrio, yej kitekipanowaya plata. Inın taga' kichıwaya kaltzitzın de plata kensan tachaya itiopan se diosa yej itoka' Diana, iwán poxsan tataniayaj yej tekipanowayaj iwán Demetrio. ²⁵ Iwán inomej kinechkoj, iwán sekin yej nō kipiáj inompasan tekipánol. Demetrio kijlijkej:

—Nokniwan, amejemen ankimatij iga ipan inın tekipánol titataniáj. ²⁶ E' amejemen ankıtaj iwán ankıkakij iga Pablo kijtojtinemi iga diosmej yej kichıwajpa taga' ayéj diosmej; iwán mia'ya gente kicredoltijkej, ayejsan nigaj Éfeso sino que casi noyan ipan inın tajli de Asia. ²⁷ Inón poxsan ayekti, wel tikpolowaj totekipánol, iwán itiopan kan ono' weyi dios Diana ay'ya agaj kiweyimatis. Inán nochi yej chantitokej ipan tajli de Asia iwán inewi de inın tajli kiweyimatıltıáj, e' siga ijkón ken kijtowa Pablo, nochi kelkawaskej Diana.

²⁸ Kuá' inón kikakikej yej ompa nechkatoyaj, kuesiwikey poxsan, iwán tzajtzikejpa iga kijtojkej:

—¡Mamoweyimatilti Diana yej idiosmej efesiojmej!

²⁹ Iwán nochi ipan weyi-altepe' ayo' kimatiáj te kichiwayaj. Kikitzkitoj Gayo iwán Aristarco omen tajtaga' de Macedonia yej senemiáj iwán Pablo. Iwán kiwawatatzojtiajkij este ipan wékal kan motekinechkolo. ³⁰ Pablo kinekiá makalaki ompa iga matajto iwán la gente, e' tokniwan yej kitokaj Jesús ayá' kikalaktijkej. ³¹ No sekin yej mandarowaj Asia yej iyamigojmej Pablo, tatitankej iga amo mayawi kan chapantolo'. ³² Ompa kan nechkatolo', sekin tzajtziáj iga kijtowaꝿaj tejté iwán sekin tzajtziáj iga se'pa kijtowaꝿaj iga kuejkuesitoyaj, iwán mia' ayá' kimatiáj te iga ompa nechkatoyaj. ³³ E' sekin yej ompa chapantoyaj kimatiltijkej Alejandro te nemi mochiwa, iwán yej judiojmej kitopejkej iga kitalkej tatajkoyan. Iwán Alejandro kajko' ima' iga ayo' matzajzitolo iga makitajtowilikan judiojmej iyixtaj la gente. ³⁴ E' kuá' kimatikej iga Alejandro no judío, nochi tzajzitoyaj ken dos horas. Kijtojtojaj:

—¡Mamoweyimatilti Diana idios efesiojmej!

³⁵ Iwán tajkuilowani yej ompa ichan, kuá' kiyoltálija yej tzajzitoyaj, kijtoj:

—Nokniwan de Éfeso, amejemen ankimatij iga noyan momati iga inin altepe' kicuidarowa itioipan weyi diosa Diana iwán imagen yej walaj ipan cielo. ³⁶ Ayagaj wel kijtowa iga ayá'. Inón

iga ay'ya xi-oyojtokan, amo xikchiwakan nité siga aya ankimatij te nemi mochiwa. ³⁷ Iga inimej tajtaga' yej ankiwajligakej, até nemi kijtowaj yej ayekti, niga nemi maltajtowaj de tejemen todios Diana. ³⁸ Siga Demetrio iwán yej íwan tekipanowaj, kitelwijneki agaj, inonya iga ono' juezmej iwán kan tajuzgarolo iwán wel mo-tajtowiliáj itenojmej yejemej iga makimakakan yej kinekij. ³⁹ E' siga se'pa yej ankitajtani, mamochiwa kuá' monechkowaj yej mandarowaj ipan inín altepe'. ⁴⁰ Porque iga ijkín tikchiwaj, wel tepantiáj iga tikuejkuesowaj la gente iga inón yej mochiw aman. Iwán awel timotajtowiliskej siga tetajtaniskej te iga nemi mokuejkuesolo.

⁴¹ Kuá' tami' inín kijtoj, mojmoyawilo'ya.

20

Pablo yawi Macedonia iwán Grecia

¹ Kuá' pachíwi'ya iga mokuejkuesolo', Pablo kinotza' yej kitokaj Jesucristo iga kinonotzkej. Iwán kinajnapaloj tokniwan iga monawatijkej, iwán yákiya estado de Macedonia. ² Kipaxalowilítoj altepemej yej onokej Macedonia iga kitatapowijtinemi' yej kitokaj Jesús iga amo makikajtewakan iyojwi Dios, iwán asito ipan país de Grecia. ³ Ompa onoya tres meses, ay'ya ke' poliwiá iga majkiltiaya pan weyi ákal iga yawi Siria, kuá' kimati' iga sekin judiyojmej kinekíáj makikitzkikan. Inón iga ayo' yajki Siria, ikxinejnen iga yajki sej Macedonia. ⁴ Íwan senyajkij inimej tajtaga': Sópater yej ichan

Berea, iwán Aristarco iwán Segundo yej ichamej Tesalónica, Gayo yej ichan Derbe, iwán Timoteo iwán yajkij no Tíquico iwán Trófimo yej chantitokej ipan ital Asia. ⁵ Inimej tokniwan tayakankej iga yajkij nechatoj ipan altepe' Troas. ⁶ Nejemej, kua' pánoja iyilwi kua' mokua pan yej akipiá levadura, nimajkiltijkej Filipos ipan weyi ákal. Iwán este ipan cinco días nikasitoy ipan altepe' Troas tokniwan yej ompí nechatoy. Ompa nikajkej siete días.

Pablo kipaxalowiliá altepe' Troas iga monawatiá

⁷ Ipan achto día de la semana nimonechkojkej wan tokniwan yej kitokaj Jesús iga sekan nikujkej la Santa Cena.* Pablo kimachtijtoya tokniwan. E' como kimatiá iga yawi kisati mostapa, inón iga tatapojtoya este tajkoyówal. ⁸ Ompa ajko ipan se' piso kan ninechkatoyaj, paréj taxojxotatoya. ⁹ Iwán se chokotzin itoka' Eutico ewatoya ipan ventana este ipan tercer piso. E' como Pablo pox wejkaj iga tatapojtoya, chokotzin pox kochisnekiá iwán mokochkuilij iwán wetzi'. Iwán kua' kiketzejtoj, míkto'ya. ¹⁰ Iwán Pablo temoj, kiná'tejoj wan kinapaloj. Iwán kijtoj:

—Amo ximajmawikan; isato'.

¹¹ Iwán Pablo tejkaj sej ajko iwán kikui' pan wan kitatajkoloj, iwán kimajmá' tokniwan, iwán tamachtijtoya este ijkón tanesi', iwán yajkiya. ¹² E' inón chokotzin yej wetzi', kiwigakej ichan isatiajki, iwán nochi pakikej.

* **20:7** 20:7 Xikita glosario “Santa Cena”.

Pablo kisa Troas iga yawi altepe' Mileto

¹³ Nejemej nitapanojkej iwán niajkij ipan weyi ákal este ipan altepe' yej itoka' Asón iga ompa nikuitewaskej Pablo, iga yéj kine' matalnejnémipa, áchtoya ijkón nimojlijkej. ¹⁴ Iwán ompígaya Asón, nimasikej wan Pablo, ómpaya tejkaj ipan weyi ákal iwán niajkij este ipan altepe' Mitilene. ¹⁵ Ompa nikiskej, iwán ipan se'ya día nipanojkej itenoj tajkótal† yej itoka' Quío. Iwán ipan se' día nasikej ipan altepe' yej itoka' Samos, ompa kan moketza akalmej. Nō nimoketzkej altepe' Trogilio, iwán ipan se'ya día nasitoj altepe' Mileto. ¹⁶ Ijkón nikchijkej iga Pablo ayá' kine' mawejkawa poxsan ipan tajli yej itoka' Asia, ayá' kine' mayawi Éfeso iga kinekiá magui' maásiya Jerusalén iga maono ompa siga wel kuá' mochīwas ilwi' yej kijliáj Pentecostés.‡

Pablo monawatiá wan yej ichamej Éfeso

¹⁷ Kuá' asikej Mileto, Pablo tatitan iga mawitzekan yej tayakantokej yej kitokaj Jesucristo yej chantitokej Éfeso. ¹⁸ Kuá' asikej, Pablo kijtoj:

—Amejemen ankimatij ken iga ninemi' este kuá' achto nasi' Asia. ¹⁹ Nochipa nonoya amowan iwán nikchij ken netekimaka toTeko, iwán ayá' nimoweyimati. Ne-iknochijkej wan este nemiktijnekiáj sekin judiyojmej. ²⁰ E' ayá' nikajtej iga nimitznextiliáj nochi yej mitz-palewiáj. Nimitzmachtijkej tajkoaltepe' kan

† **20:15** 20:15 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. ‡ **20:16** 20:16 Xikita glosario “Pentecostés”.

anmiakejmej anntakaktoyaj iwán nō amochajchamej. ²¹ Niknextiliaya judiyojmej iwán nō yej ayéj judiyojmej iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayékti wán makina'techokan Dios iwán makicredokan toTeko Jesucristo. ²² Inán netekimaka el Espíritu Santo iga manía Jerusalén, e' nej ayá' nikmati te yawij nechiwilitij ompiga. ²³ Nikmátisan iga el Espíritu Santo ne-ijliá iga ipan nochi altepemej kansan niati yawij nepresojwítij iwán yawij ne-iknochiwatij. ²⁴ E' nej nité ayá' neyolmiktiá malej iga manimiki; san nikneki manikye'tami notekipánol yej toTeko Jesús nemá'. Inón tekipánol iga manikpowa ye'noticiaj yej tenextiliá iga Dios tepoxchokiliá, iwán nipaki iga inón nikchiwa. ²⁵ 'Iwán inán nikmati iga nisé de amejemen yej nimitzpowilijkej ken reinarowa Dios, nikeman ayo' anne-itaskej. ²⁶ Inón iga nikneki manimitzijlikan iga ayéj nej notechko siga agaj ayá' kicredoj. ²⁷ Nej nochi nimitzijlijkej ken Dios kineki iga xikmatikan, nité ayá' iyantikawi'. ²⁸ Inón iga xikitakan ken iga xiye'nemikan. Ijkonan nō xikitakan iga maye'nemikan tokniwan yej kitokaj Jesucristo. Porque amejemen el Espíritu Santo mitztalkej iga xikitakan tokniwan yej toTeko Jesucristo kikowa' iga iyesyó. ²⁹ Pues nej nikmati iga kuá' nimitzkajtewáskeja, witzeskej sekin yej kinekiskej mamitzpojpolokan amejemen yej ankitokaj toTeko. Ayompa mitzmachtiskej iga xikisakan pan ye'ohti, ken tikita mitzkuajnekij ken lojojmej§ kikuaj borrejojmej.

§ 20:29 20:29 Lobo ken weyi koyó'.

³⁰ Iwán onoskej de amejémensan yej yawij mitzmachtitij, e' takajkawáskejpa kansan makitokakan tokniwan yej kitókaja Cristo. ³¹ Inón iga ximocuidarokan iwán xikejlamikikan iga eyi años, semilwi' iwán senyówal este nichokaya iga nimitznonotztoyaj sejsé de amejemen.

³² 'Inán nokniwan nimitztaliáj ipan ima' Dios iga mamitzomemawikan iga yéj poxsan mitzchokiliáj. Amo xikelkawakan itájtól yej tepalewiá iwán te-ijliá iga Dios poxsan techokiliá iwán mitzmaskej yej yékti kuá' tonoskej sekan wan nochi toknimej yej yéj kitapejpen. ³³ Ayí' nikne' manikuili agaj itomín niga itzótzol. ³⁴ Majwa', amejemen ankimatij iga nej nitekipanoj iga wel manikpiá yej nepolowa iwán iga yej iwan nisenemiáj. ³⁵ Ijkón nochipa nimitznexsilijkej iga se matekipano. Ijkón wel tikpalewiáj yej akipiáj nité, amo matikelkawakan itájtól toTéko Jesús, kan kijtoj: "Máj páki yej tamaka, que yej kimakaj."

³⁶ Kuá' tami' inón kijtoj, Pablo motankuáketza', iwán sen-orádojkej iwamej. ³⁷ Nochi chokakej, kikechnapalojkej, iwán kipipitzojkej Pablo. ³⁸ Iwán poxsan moknomatikej iga Pablo kijtoj iga ayo' máj kitaskej. Iwán kojmakatoj este kan tejkaj ipan weyi ákal.

21

Pablo yawi Jerusalén

¹ Kuá' nikajtéjkeja tokniwan yej kitokaj Jesucristo, nitejkajkej ipan weyi ákal iwán niajkij ipan altepe' yej itoká' Cos. Ipan se'ya día niajkij

ipan se'ya altepe' yej itoka' Rodas. Iwán después nasitoy ipan altepe' yej itoka' Pátara. ² Ompa Pátara nikasikej se weyi ákal yej yawi Fenicia, iwán ipan nitejkajkej iwán niájkija. ³ Kuá' nemi nipanowaj nikitakej tajkótal* yej itoka' Chipre, inón tajkótal kawí' noopochkampamej, iwán niajki este Siria. Iwán nitemojkej altepe' Tiro porque inón weyi ákal kan niayaj ompa kitatemowijkej. ⁴ Ompa nikasitoy tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán nikajkej iwamej siete días. Iwán el Espíritu Santo kitajlantijkej inomej tokniwan iga makijlikan Pablo iga amo mayawi Jerusalén. ⁵ E' kuá' pánoja siete días, nikiskej ompa. Iwán nochí tokniwan iwán isiwamej iwán ipilowan, neojmakatoj este playa. Ompa nimotankuaketzkej iga ni-oradojkej. ⁶ Iwán nimonawatijkej este nimonapalojkej iwán nitejkájkeja ipan weyi ákal; iwán tokniwan yájkija ichamej.

⁷ Nikiskej Tiro iwán nasitoy ipan altepe' yej itoka' Tolemaida, ompa tamati' iga ninemiáj ipan weyi ákal. Ompa niksalarotoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán se día ompa nikawikej iwamej. ⁸ Ipan se'ya día, Pablo iwán yej iwan nonoyaj nikiskej wan nasikej altepe' Cesarea. Ompa niajkij chan Felipe yej kipowa ye'noticiaj de Jesucristo, yejwa' se de inomej siete diaconojmej yej kitapejpenkej apostolejmej; iwán nikajkej ichan. ⁹ Felipe kipiaya nawi itakomej yej Dios kitajtolmakayaj. ¹⁰ Iwán kuá' mia'ya días ompa nonokej, asito se pro-

* **21:3** 21:3 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

feta yej walaĵ Judea, itoka' Agabo, ¹¹ walaĵ nepaxalowilikoĵ. Iwán kikui' icintoron Pablo, mokxi-ilpij iwán moma-ilpij iwán kijtoj:

—IyEspíritoj Dios kijtowa iga Jerusalén judiyojmej ijkín yawij kilpitij yej itatki inín cintoron, iwán yawij kentregarotij ipan ima' yej ayéj judiyojmej.

¹² Kuá' inón nikakikej nejemej iwán inomej yej ompa ichamej Cesarea, nikijlijkej Pablo iga ayo' mayawi Jerusalén. ¹³ E' Pablo kijtoj:

—¿Te iga anchokaj?, ijkón annehokismakaj. Nej niksentalija nokta noalmaj ayejsan iga mane-ilpikan sino que no niksemaka noalmaj iga manemiktikan ompiga Jerusalén iga niktoka toTeko Jesús.

¹⁴ Iwán como awel nikyolyamankej, ijkón nikajtejkej iwán nikijlijkej:

—Mamochiwa ken kineki toTeko.

¹⁵ Kuá' nochi panoj inín, nimajabiarojkej wan niajkij Jerusalén. ¹⁶ Senyajkiĵ nowamej sekin tokniwan de Cesarea yej kitokaj Jesús. Yaya no se taga' yej naceroj tajkotal Chipre yej itoka' Mnasón. Mnasón ikyay kicredoĵto' Jesús iwán ompa nikajkej ichan.

Pablo kipaxalowiliá Jacobo

¹⁷ Kuá' nasikej Jerusalén, yej kitokaj Jesucristo neomemawijkej iwán poxsan pakikej.

¹⁸ Ipan se'ya día niajkij wan Pablo iga nikpaxalowilitoĵ Jacobo, ompa no nechkatoyaj nochi ancianojmej.† ¹⁹ Pablo tasaludaroĵ iwán kipowa' nochi ken iga Dios kichij iga

† **21:18** 21:18 Xikita glosario “Anciano”.

kiçredojkej nō kesiá yej ayéj judiyojmej kua' yéj kipowa' itájtōl Dios. ²⁰ Kua' kikakikej inón, kiweyimatiłtijkej Dios, iwán kijlijkej Pablo:

—Ta' xikitawa' noknīn, nigaj ono' miles yej judiyojmej yej kiçredójkeja ipan Jesús, iwán yejemej kijtówajo' iga mamochiwa ken tatekimaka iley Moisés. ²¹ Inomej kimatiłtijkej iga tej tikmachtijtjinemi nochi tokniwan yej ayéj judiyojmej, teyki' tikjtowa iga ayo' mamochiwa ken tatekimaka Moisés, iwán titatekimaka iga ayo' makicircuncidarokan ipilowan, niga ayo' makichiwakan ken tejemej tiktekichiwaj. ²² ¿Tej, té tikjtowa? Porque la gente yawij monechkotij kua' kimatiskej iga nigaj tono'. ²³ Máj yekti ijkīn xikchiwa ken nimitziłliáj: Onokej nigaj iwán nejemej nawi tokniwan yej yawij kichiwatij ken motajtołtijkej wan Dios. ²⁴ Xikuigakan inimej nawi tokniwan, iwán xikchiwa ken kijtowa la ley iga ximochipawakan.‡ Iwán tej xixitawa iga yejemej mamokuatagalokan. Ijkón yawij kitatij iga ayéj cierto yej mitzpantiáj; kitaskej iga tej tikchiwa ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ E' iga inomej yej ayéj judiyojmej, yej nō kiçredojkej ipan Jesús, nejemej nikijkuilowiljkeja iga inīnsan makichiwakan: Amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idolojmej, iwán amo nō makikuakan esti, niga inakayo yolka' yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamoteka iwán yej ayá' iwán namiktito'.

Pablo kikiłtziáj ipan weyitiopan iga

‡ **21:24** 21:24 Atikmatij te kichijkej, anka kichijkej ken iga tanextiliá ipan Números 6:1-21.

kipresojiwíaj

²⁶ Iwán Pablo yajki iwán inomej nawi tajtaga', iwán ipan se' día kichijkej ken kijtowa iley Moisés iga mamochipawakanš iyixtaj Dios iwán kala' weyitiopan-ijti'. Después yajki kijtoto keman yawi tamiti iga inón kichijoskej, iga sejsé de yejemej yawi kimakati iyofrendaj.

²⁷ E' kuá' asiaya siete día, sekin judiyojmej yej walkej ipan tajli de Asia kitakej iga Pablo ono' weyitiopan iwán kiyokachijkej iga makuejkue-siwikan nochi gente, iwán ki-onkawijkej Pablo ²⁸ iwán tzajtzikej:

—¡Nokniwan de Israel, xinepalewikan! Porque inin taga' tamachtijnemi noyan iga ayá' tiye'nemij tejemen tjudiyojmej, iga ayekti iley Moisés iwán ay' kiyé'ita toweyitiopan. Iwán ayejsan iga inón, sino que inán nō kakij weyitiopan-ijti' sekin griegojmej.* Iga ijkón kichiwaj yej ayekti kan moweyimatiltiá Dios.

²⁹ Ijkón kijtowayaj iga kitakej senemiáj iwán se yej itōka' Trófimo yej ichan Éfeso, yejemej kijtojkej anka senkalakkej ipan weyitiopan.

³⁰ Iwán la gente kuejkuesiwikej, motalojkej iga kikitzkitoj Pablo. Kiwawatatzojtikixtijkej weyitiopan-ijti', iwán nimanin kitzajtzakkej kaltemej. ³¹ Kimiktiáyaja Pablo kuá' kimatiltijkej comandante yej kimandarowa soldadojmej iga nochi gente de Jerusalén kuejkuesitokej.

Š 21:26 21:26 Xikita v 24. * 21:28 21:28 Inimej taga' kijliáj griegojmej iga walkej de se' país yej itōka' grecia iwán judiyojmej ayá' kiyé'itakej. Nō kijliayaj griego a'san neši yej tiliti'. Yej ayéj judío awel kalakis tiopan, siga makalaki, kimiktijkej.

³² Iwán comandante kinechkoj isoldadojmej iwán soldadojmej yej máj tayakantokej. Iwán motalojtiajkij kan monechkolo'. Kuá' kitakej iga némiya asij soldadojmej, ayo' máj kimagakej Pablo. ³³ Iwán comandante yej kimandarowa soldadojmej kikitzkij Pablo iwán tatekimá' iga mamoiipi iga ome cadena. Iwán tatajtan a'yéj in, iwán te kichij. ³⁴ E' la gente tzajztitoyaj, iwán ayá' sansé kijtowayaj, sekin kijtowayaj se', iwán sekin se'pa kijtowayaj. Iwán akojasiá te kijtotoyaj la gente iga oyojtoyaj. Iwán tatekimá' iga makiwigakan Pablo iwékal soldadojmej kan chantitokej. ³⁵ Kuá' asitoj kan iyescalerajyo wékal, soldadojmej kajkoktiajkij Pablo iga amo te makichiwilikan iga poxsan kuesitoyaj. ³⁶ Porque itepotztajmej nochi tzajzitiwitziáj. Kijtowayaj:
—¡Mamikiya!

Pablo motajtowiliá iyixtaj la gente

³⁷ Kuá' némiya kakiáj Pablo ipan iwékal soldadojmej, kijlij comandante:

—¿Ix wel nitajtoj mowan?

Iwán comandante kijtoj:

—¡Mataj wel no titajtowa griego! ³⁸ Mataj tej ayéj inón egipcio yej ikya kipewaltijka guerra iwán kiwiga' ipan desierto cuatro mil yej tamiktiáj.

³⁹ Pablo kijtoj:

—Nej nijudiyoj. Nej ninaceroj Tarso, se altepe' yej ayéj námol yej ono' ipan ital Cilicia. E' nimitztajtaniliá iga achi manitajto iwán la gente.

⁴⁰ Iwán comandante kijlij iga wel. Entonces Pablo moketza' ompa kan onoya ipan

iyescalerajyo wékal. Iwán kajko' ima' iga la gente ay'ya matzajtzitokan. Iwán ni agaj ayo' tajtoj iwán Pablo tajtoj ipan hebreo, kijtoj:

22

¹ —Nokniwan iwán tetajwan, xikakikan ken iga nia nimotajtowiliti amo-ixtaj.

² Kuá' kikakikej iga nemi tajtowa ipan hebreo, ay'ya nokta semi te kijtojkej, san takaktikajkej. Iwán Pablo kijtoj:

³ —Nejwa' nijudiyoj. Ninaceroj altepe' Tarso yej ono' ipan ital Cilicia, e' nimoskaltij nigaj Jerusalén iwán nemachtij Gamaliel. Ijkón nimomachtij ken iga motoka la ley yej Dios tamá', kimá' to-ikyapatajwan. Nochipa nikyolmaka iga manikchiwa ken kineki toDios, ijkón kensan inán amejemen ankichiwaj. ⁴ Ikya nej niktemojtinemiáj iga nikhiktiayaj yej kitokaj iyojwi Jesús iwán nikpresojwiayaj tajtaga' iwán siwatkej. ⁵ Ijefej sacerdotejmej iwán wewetkej yej tayakantokej ipan topaís kimela'matij iga inín nikchiwaya. Yejemej nemakakej ama' iga manikuiguili yej mandarowaj Damasco. Niajki ompiga iga niktemoto yej kitokaj Jesús iga manikuajligakan Jerusalén iga manikiknochiwakan.

Pablo kipowa ken iga moyolpata'

⁶ 'E' kuá' nemi nia ipan ojti iwán nasitiayay Damasco, ken tajkodía newejtawiko se ti'ti yej wälaj ipan cielo. ⁷ Iwán niwetzi' este talpan. Iwán nikagui' a'pa ijkín ne-ijlij: “Saulo, Saulo, ¿te iga tinetemojtinemi iga tine-iknochywa?”

⁸ Iwán nej niktajtan: “¿A'yéj in tej, noTeko?” Iwán ne-ijlij: “Nej niJesús de Nazaret yej nemi tine-iknochíwa.” ⁹ Yej íwán nisenyayaj kitakej inón ti'ti iwán majmawikej; e' ayá' kikakikej itájtól yej nenotza'. ¹⁰ Iwán niktajtan: “¿NoTeko, te nikchíwas?” Iwán toTeko ne-ijlij: “Ximoketza, iwán xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlijitij nochi te tia tikchíwati.” ¹¹ E' como inón ti'ti nepachatilij, yej íwán ninemiáj newilantiajkij este Damasco.

¹² 'Ompa onoya se taga' yej itoka' Ananías, yéj nochipa kichíwa ken kijtowa iley Moisés, nochi judiyojmej yej ompa ichamej Damasco ye'tajtowayaj iga inón Ananías. ¹³ Ananías wálah ne-itako. Kuá' asi' ne-ijlij: “Noknin Saulo, sejya xitachá.” Iwán íkuá'san sej nitachá, iwán nikita'ya Ananías. ¹⁴ Iwán ne-ijlij: “IDios to-ikyapatajwán mitztapejpen ikyay iga xikmati te kichíwasneki iwán tej, iwán iga xikixmati Jesús yej ayí' kichíwa yej ayekti iwán iga xikaki imatika tajtowa. ¹⁵ Porque tej tia titajtoti de yéj iyixtaj nochi gente iwán tikpowas yej tikita' iwán yej tiká'.” ¹⁶ Ne-ijlij: “¿Teo' máj tikchá? Ximoketza iwán ximobautizaro, xiktajtanili toTeko Jesús iga mamitzelkawili yej tikchij yej ayekti.”

Pablo kipowa ken iga kititankej kan onokej yej ayéj judiyojmej

¹⁷ 'Kuá' niájkiya Jerusalén, niajki weyitiopan iga ni-oradóto, iwán nikita' se visión. ¹⁸ Nikita' toTeko iwán ne-ijlij: “Xikísaya nimanín Jerusalén, porque ayá' mitztajtolkuiskej

kuá' titajtoj de nej.”¹⁹ Nej nikijlij: “NoTeko, yejemej kimatij iga nej niaya ipan nochi itiopamej iga nikpresojwiayaj iwán nikmagayaj yej mitzcređojtokej.”²⁰ Iwán kuá' kimiktijkej Esteban yej kipowaya motájtól, ompa nonoya iwán nō nikjtowaya iga makimiktikan. Iwán inomej yej tamiktijkej, nej nicuidarowilijtoyaj itzotzolmej.”²¹ E' toTeko ne-ijlij: “Xaja, porque nia nimitztitaniti wejka iga xiktatapowitij yej ayéj judiyojmej.”

Kikitzkiáj Pablo

²² Ompa tamati' iga santakaktoyaj la gente, pe' tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Mamikiya! ¡Inín taga' akajasi iga maono!

²³ Majsan tzajtziáj, kitzejtzelowayaj itzotzolmej iwán kipatanaltiyaj talpínol.*

²⁴ Comandante tatekimá' iga Pablo makakikan ipan iwékal soldadojmej, iwán tatekimá' iga makimagakan iga wel makijto te iga nokta ijkón kitzajtziáj. ²⁵ E' kuá' kilpitókeja in Pablo iga yáwija kimagatij, kijlij capitán yej kimandarowa sekin soldadojmej:

—¿Ix yekti iga anneyokamagaj kuá' aya anki-matij siga ayompa nikchij? Nej niciudadano romano. †

²⁶ Kuá' inón kikagui' capitán, yajki kitato comandante, iwán kijlij:

* **22:23** 22:23 Ijkín kichijkej iga manesi iga akiye'itayaj yej kijtoj Pablo. † **22:25** 22:25 Ciudadano romano se yej nacerōj Roma o yej kipiá' ama' kan nesi iga kipertenecerowa Roma. La ley de Roma kimañawiyaya iciudadanojmej.

—¿Tetaj nemi tikchiwa? Matajki' ininwa' taga' se ciudadano romano.

²⁷ Entonces inón comandante yej máj mandarowa yajki kitajtanito Pablo, kijlij:

—¿Ix melá' iga tej ciudadano romano?

Pablo kijtoj:

—Kena.

²⁸ Entonces inón comandante kijtoj:

—Nej newiguilij komati tomín iga manimochiwa ciudadano romano.

Pablo kijtoj:

—E' nej ijkón nokta ninaceroj iga notaj no ciudadano.

²⁹ Iga inón kijtoj, yej kimagayaj Pablo kikatjékeja iwán este inón comandante momajtij iga kimati' iga Pablo cuidadano romano iwán iga kilpitoyaj iga cadena.

Pablo iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

³⁰ Ipan se'ya día, comandante kinekiá maki-mati te iga judiyojmej kitelwijkej Pablo, iwán kixiton kan ilpitoya iga cadena, iwán kinechkoj yej kimandarowa sacerdotejmej iwán nochi judiyojmej yej mandarowaj. Entonces kikixtij Pablo kan ilpitoya, iwán kiwigakej kan nechkatokej.

23

¹ Pablo kitachilij yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nokniwan, nej nikmati ipan noalmaj iga este inán, niye'nemi iyixtaj Dios.

2 Entonces Ananías yej kimandarowa sacerdotejmej tatekimá' iga yej onoyaj iná' Pablo makitentatzinakān. 3 E' Pablo kijtoj:

—Dios yawi mitzmagati tej. Ígasan timoweyimati iga tiye'nemi, siēn ayá'. Siga tej ompa tēwato' iga titajuzgarowa kensan kijtowa la ley, ¿te iga titatekimaka iga manemagakan?, ayá' ijkón kijtowa la ley.

4 Yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Iwán ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdotejmej yej kiservirowa Dios?

5 Iwán Pablo kijtoj:

—Nokniwān, nej anikmatιά siga inīn in yej kimandarowa sacerdotejmej. Pues ijkīn kijtowa kan ijkuilijto': "Amo xikmalijli yej kimandarowa mogentej."

6 Entonces Pablo kita' iga ompa onoyaj saduceojmej* iwán sekin fariseojmej.† Iwán tajtoj recio:

—Nokniwān, nej nō nifariseo, iwán notajwān nō fariseojmej. Nemi annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej.

7 Kuā' inōn kijtoj Pablo, fariseojmej iwán saduceojmej pe' iga mokuēkuejkuesojkej iwán moyojyokatijkej. 8 Porque yej saduceojpa kijtowaj iga ay'ya ojpa-isaskej yej mikikej. Kijtowaj iga ateyi angelejmej niga espiritojmej; e' yej fariseo kena kicredowaj inimej. 9 Iwán nochi tzajtzikej iga tajtajtojkej; iwán sekin fariseojmej

* 23:6 23:6 Xikita glosario "Saduceo". † 23:6 23:6 Xikita glosario "Fariseo".

yej tamachtiáj ipan iley Moisés moketzkej iwán kijtojkej:

—Inín taga' ayá' nemi kichíwa yej ayękti. ¿Qué tal si se espíritu o se ángel kimá' iga ijkón matajto? Amo tiąskej icontraj Dios.

¹⁰ E' como némiya máj kuejkuesiwilo, comandante majmawi' iga wel kitataj kotzayanaj Pablo. Iwán kitekimá' isoldadojmej iga makiwigakan sej Pablo ipan iwékal soldadojmej.

¹¹ Iwán inonsan yówal Pablo kixnextilij toTęko iwán kijlij:

—Pablo, amo ximajmawi. Kensan titajtoj Jerusalén iga nej, ijkonsan no tia titajtoți Roma.

Kejlamikij iga kimiktiáj Pablo

¹² Kuá' tanési'ya, sekin judiyojmej motajtoltijkej iga yawij kimiktítij Pablo. Iwán kijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta yawij takuątij niga koniskej nitę este que makimiktikan Pablo.

¹³ Máj de cuarenta tajtaga' yej ijkón kijtojkej.

¹⁴ Yajkij kitatoj ijęfejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kijlitoj:

—Nejemej nimotajtoltijkeja iwán nikijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta niawij nitakuątij siga aya nikmiktiáj Pablo. ¹⁵ Inán amejemen iwán nochi yej anmandarowaj, xikijlikan comandante iga mošta mamitzwajliguilikan Pablo, ximopajpantikan iga ankimatisnekij máj yej kichij; iwán nejemej nikchixtóskeja iga niawij nikmiktítij ipan san-ojti.

¹⁶ E' ipiltzin isiwa-iknjin Pablo, kimati' iga kimiktijnékija Pablo. Yajki kimatiltito este kan

preso. ¹⁷ Entonces Pablo kinotza' se capitán yej kimandarowa soldadojmej iwán kijlij:

—Xikuiga inín chokotzín kan ono' comandante, porque yéj yawi kijliti tepa iteki.

¹⁸ Entonces in capitán kiwiga' inón chokotzín kan ono' comandante iwán kijlij:

—Pablo, yej ono' preso, ne-ijlij iga manimitzwajliguili inín chokotzín, porque tepa mitzilijneki.

¹⁹ Inón comandante kiwilantiajki inón chokotzín iga kiwiga' kan iyokamej, iwán kitajtan:

—¿Tepa tine-ijlijneki?

²⁰ Inón chokotzín kijtoj:

—Judiyojmej motajtojtijkej iga yawij mitztatitanilitij iga mosta xikuiga Pablo iná' yej kimandarowaj judiyojmej, kansanki' makimatitikan tepa nokta kichij. ²¹ E' amo xiktajtolkuili. Porque máj de cuarenta tajtaga' yej yejemempa kojchaskej. Kijtojkeja iyixtaj Dios iga atakuaskej niga koniskej nité este que makimiktikan Pablo, iwán inán kichixtokej iga makimatikan tepa tia tikijtoti tej.

²² Iwán comandante kijtoj iga welja yawi chokotzín; e' kijlij iga amo agaj makijli nité yej kijtojtoyaj.

Pablo kititanij iyixtaj el gobernador Félix

²³ Entonces inón comandante kinotza' ome yej no kimandarowa soldadojmej iga makitekimaka mamalistarokan doscientos soldadojmej yej nejnentiaskej iwán setenta soldado yej mayakan ipan kawayoj, iwán doscientos yej makiwigakan

ilanzajmej‡ iga mayakan altepe' Cesarea tayowakan las nueve. ²⁴ Iwan kijlijkej no iga makixilajtikan se kawayoj kan Pablo tejkatiaj. Iwan tatekimá' iga makitakan iga Pablo maye'asiti itenoj gobernador Félix. ²⁵ Iwan inon comandante kititan wan yejemej se ama':

²⁶ “Annogobernadormej Félix yej nimitzpoxye'itaj, mitzsaludarowa Claudio Lisias. ²⁷ Inin taga' kikitzkijkej judiyojmej iga kimiktiayaja. Iwan kuá' nikmati' iga no ciudadano romano, niajki iwan nosoldadojmej iwan nikmanawij. ²⁸ Iwan nikuiga' itenoj yej kimandarowaj judiyojmej iga manikmati te iga kikitzkijkej. ²⁹ Iwan nikmati' iga kikitzkijkej iga san itechko ileymej, e' akajasi iga mamomikti niga mayawi kuákalko. ³⁰ E' kuá' nikmati' iga judiyojmej motajtoltíjkeja iga yawij kimiktítij, inán ompiga nimitztitaniliá. Iwan nikijlij yej tatelwiáj iga makijtōkan motenoj te kikuesowaj. Xiye'ono.”

³¹ Iwan soldadojmej kichijkej kensan kiteki-makakej iwan tayowakan kiwigakej Pablo, este ipan se altepe' yej itōka' Antípatris. ³² Ipan se'ya día inomej soldadojmej yej ikxinejnen-tiajkij ómpaya mokupekej, yájkija sej iwékal soldadojmej, iwan yej nemiáj ipan kawayoj yajkij iwan Pablo. ³³ Kuá' asíkeja Cesarea, ama' kimakakej el gobernador, iwan ompa no kikawatoj Pablo. ³⁴ Kuá' el gobernador tami' kileeroj inon ama', tatajtan kan ichan Pablo. Kuá' kimati' iga Pablo ichan estado de Cilicia, ³⁵ kijlij:

‡ **23:23** 23:23 Xikita glosario “Lanza”.

—Nimitzkakis kuꝥ' w̄itzeskej yej mitztelw̄ijkej.
Iwán tatekimá' iga makakítijo' kuákalko ipan
ipaláçioj Herodes.

24

Pablo motajtowiliá iyixtaj Félix

¹ Kuꝥ' pánoja cinco días, Ananías, yej ki-
mandarowa sacerdotejmej yajki Cesarea iwán
sekin ancianojmej* iwán se yej tatajtowiliá yej
itokꝥ' Tértulo. Inimej yajkij itenoj el gobernador
iga kitelw̄itoj Pablo. ² Kuꝥ' ómpaya kiwajligakej
Pablo, Tértulo pewa' iga tatelwiá. Ijkin kijlij
Félix:

—Señor gobernador, nimitzmakaj gracias,
porque iga tej inán nonokej tamelá. Iwán iga
tikmati ken iga titamandarowa, noyan ye'onolo'.
³ Nochi inin yej tikchiwa poxsan nikye'itaj
iwán poxsan nimitzagraderowaj tej weyi teki-
waj Félix. ⁴ E' aniknekij máj manimitza-
trasarokan, nimitztajtaniliáj achi xinekakikan.
⁵ Pues nikasikej inin taga' tayojoykatiytinemi
noyan ipan inin tajli iwán kichiwa iga mamoy-
ojoykatikan judiyojmej, iwán yéjwa' in yej ken
tzontekon de inomej yej kitokaj Jesús de Nazaret,
yej motokawiáj nazarenos. ⁶ No kichijnekiá
yej pox ayekti iyijtiko noweyitiopamej de ne-
jemen, inón iga nikitzkijkej iwán niknekiáj
manikjuzgarokan ken kijtowa inón ley yej
Moisés nemakakej. ⁷ E' comandante Lisias kala'
iwán neteki'tilanilijkej iga nekuilijkej, ⁸ kijtoj iga
yej kitelwiáj Pablo mawitzekan motenoj. Inán

* **24:1** 24:1 Xikita glosario “Anciano”.

tej momatika wel tiktajtani iga xikmati te iga niktelwiáj.

⁹ Iwán judiyojmej yej ompa onoyaj kijtowayaj iga ijkón nokta. ¹⁰ Iwán el gobernador kimanotza' Pablo iga matajto, iwán Pablo kijtoj:

—Kena, nipaiki iga manimotajtowili mo-ixtaj, nej nikmati iga tej desde ikyay tonó' iga juez ipan inín país. ¹¹ Tej momatika wel titatajtani iga kipiao' doce día iga nasi' Jerusalén iga nikweyimatiltiko noDios. ¹² Iwán ayagaj neasito nimokuesojto' iwán agaj, niga nikuejkuesojtoya la gente, niga ipan weyitiopan, niga ipan itiopamej, niga kanaj ipan altepe'. ¹³ Inimej gente awel mitznextiliáj kan neasitoj nemi nikchiwa inón yej nepantiáj. ¹⁴ E' kena, nikijtowa iga niktoka iyojwi Jesucristo, inón yej yejemej kijtowaj iga ayompa tamachtía. Nikservirowa iDios notajwan iwán nicredowa nochi yej ikuilijto' ipan la ley iwán yej kijkuilojkej profetajmej. ¹⁵ Iwán nikchixto', kensan inimej yej nepantiáj kichixtokej, iga keman Dios yawi ki-ojpa-ixititij yej miktokej, yej kichijkej yej yekti iwán no yej kichijkej yej ayekti. ¹⁶ Inón iga nikneki nochipa maniyolchipaktito iyixtaj Dios iwán iyixtaj la gente.

¹⁷ 'Mia' xiwi' ninentinemi' wejwejka, inán niwalaj ipan nopaís nikuajli' tomín iga nikmakaj yej amotapialiáj iwán nikmakako ofrenda noDios. ¹⁸ Inón nikchijtoya kuá' sekin judiyojmej yej ichamej ipan estado de Asia neasitoj weyitiopan-ijti', nemi nimochipawa†

† 24:18 24:18 Hch 21:24

ken kijtowa iley Moisés, e' ayá' nimiakejmej niga ni-oooyojtoyaj. ¹⁹ Inomej judiyojmej katka nigaj maonokan iga manetelwikan motenoy siga kitakej iga nemi nikchiwa yej ayekti. ²⁰ Siga ayéj ijkón, inimej makijtokan siga neasilijkej tejté yej ayekti kua' nonoya itenoy yej kimandarowa judiyojmej. ²¹ O anka netelwiáj iga nikijtoj recio iyixtaj yejemej: “Aman annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokaj.”

²² Kua' inón kika' Félix, iga kipoxmati de iyojwi Jesucristo, kijtoj:

—Ijkonono' makawi este que maasi in comandante Lisias iga yáwi-o' nepowiliti ken kita' yej ankichijkej.

²³ Iwán Félix kitekimá' capitán iga Pablo ompa makipiakan, e' achi makichiwa ken kinekis wan kua' asij yej kipaxalowiliáj wel mapanokan iga makiyolchikawakan.

Pablo tajtowa iyixtaj Félix iwán Drusila

²⁴ Kua' pánoja achi mia' días, Félix iwán Drusila yej isiwa'pa yej no judío, walkej kan ono' Pablo. Entonces Félix tatitan iga makinotzatij Pablo iwán kikakikej yej kijtoj iga kén se wel mamoonfiaro ipan Jesucristo. ²⁵ Tatapowa' ken iga se taga' maye'nemi, iwán ken iga se wel mamoyoltakuawili iga amo makichiwa yej ayekti, iwán ken iga Dios yawi tajuzgaroti keman. Kua' inón kika' Félix, momajtij. Kijtoj:

—Inán xaja. Kua' até nikchijos nimitz-tatitanilij sej iga xiwiki.

²⁶ Félix kinekiá iga Pablo makimaka tomjn iga wel makimajkawa. Inón iga kinotza' mia' vej

iga matatapowa iwán. ²⁷ Kuá' pánoja ome años kisa'ya Félix iga gobernador iwán kawí' Porcio Festo. E' Félix kinekiá makiye'itan judiyojmej, inón iga kikajtej preso Pablo.

25

Pablo iyixtaj Festo

¹ Festo asi' altepe' Cesarea iga móchija gobernador. Iwán kuá' pánoja eyi días kisa' Cesarea iga yájkíya Jerusalén. ² Ompa yej ijefejmej sacerdotejmej iwán judiyojmej yej máj tayakantokej yajkij kan onoya Festo iga kitelwitoj Pablo. ³ Kijlijkej iga achi matatekimaka iga Pablo makiwigakan Jerusalén. Inomej kejlantoyaj iga Pablo makimiktikan ipan ójtisan. ⁴ E' Festo kijtoj iga Pablo presojtito' Cesarea. Iwán kijtoj iga awejkawas imatika yaj ompiga. ⁵ Ijkín kijtoj:

—Mayakan nowan yej mitzmandarowaj, iwán siga inón taga' kichij tejté yej ayékti, ompígaya makitelwikan.

⁶ Festo onoya Jerusalén ken ocho o diez días iwán mokuépa' Cesarea. Ipan se'ya día yajki motalito kan tajuzgarowa iwán tatekimá' iga mamokuiti Pablo. ⁷ Kuá' asi' Pablo, kiyawalojkej inomej judiyojmej yej walkej Jerusalén. Kijtojkej iga kichij kuajkuantas yej ayékti kansan makimawetziltikan, e' awel nokta kinextijkej iga kichij tejté. ⁸ Pablo ijkín motajtowilij:

—Nej ayá' nemi nikchiwa nité yej ayékti, niga icontraj ileyemej judiyojmej, niga icontraj weyitiopan, niga icontraj rey César yej kigobernarowa Roma.

⁹ E' Festo kinekiá makiye'itakan judiyojmej. Entonces kitajtan Pablo:

—¿Ix tiajneki Jerusalén iga ompiga manikita ix ijkonya ken nemi mitzpantiáj?

¹⁰ Pablo kijtoj:

—Nija nono' kan rey César mitztalij iga xitajuzgaro, kajasi iga nigaj manejujzgarokan. Tej tikmati iga judiyojmej ayá' nemi nikchiwiliá yej ayekti. ¹¹ Siga nikchij yej ayekti yej kajasi iga manemiktikan, puej manemiktikan; e' siga nemi nepantiajsan, ijkón ayagaj wel maneyokawiga ipan imamej judiyojmej. Niktajtani iga manejujzgaro imatika rey César.

¹² Festo tajtoj iwán yej tanonotzaj iga makimati te kichiwás, wan kijlij Pablo:

—Tiktajtan iga mamitzjujzgaro rey César, pues nia nimitztitaniti ompiga kan ono' yéj.

Pablo iyixtaj rey Agripa

¹³ Kuá' panoj sekin días, rey Agripa* iwán Berenice yej isiwa' yajkij Cesarea iga kipaxalowilijtoj Festo. ¹⁴ Como ompa onoyaj mia' días, Festo kipowilij Agripa te iga Pablo ono' preso, kijlij:

—Nigaj ono' se taga' yej Félix kikajtej preso.

¹⁵ Kuá' nonoya Jerusalén ne-itatoj yej kimandarowaj sacerdotejmej iwán ancianojmej† yej kimandarowaj judiyojmej. Netajtaniliayaj iga manikijto iga kajasi iga mamomikti Pablo.

¹⁶ Nej nikijlij iga yej mandarowa Roma ayí' tatekimaka iga mamomikti agaj siga yej kitelwiáj

* **25:13** 25:13 Xikita glosario “Herodes”. † **25:15** 25:15 Xikita glosario “Anciano”.

aya motajtowiliá iyixtaj yej tatelwiáj. ¹⁷ Inón iga kuá' inomej walkej nigaj, ay'ya máj te nikijtoj sino que kuá' tanesi' niajki kan nitajuzgarowa, iwán nitatekimá' iga makiwajligakan inón taga'. ¹⁸ E' kuá' ómpaya onokej yej tatelwiáj, ayá' kijtojkej nité ken nej nikelantoya. ¹⁹ Sino que kitelwiayaj iga kén iga yéj kicredowa Dios, iwán iga se yej itoka' Jesús yej migui'. Iwán Pablo kijtowa iga inín Jesús isato'. ²⁰ E' como nej ay'ya nikmatia' te nikchjwaya, niktajtan Pablo siga kinekiá iga mayawi Jerusalén iga ompiga makijuzgarokan iga inón yej kitelwiáj. ²¹ E' yéj kitajtan iga makijuzgaro el rey César, iwán nitatekimá' iga mapresojtito este kuá' niktitanis iyixtaj César.

²² Iwán Agripa kijtoj:

—Nej nō nikakisneki ken iga t̄atapowa inón taga'.

Iwán Festo kijtoj:

—Mošta tikakis.

²³ Ipan se'ya día asitoj Agripa iwán Berenice iwán sekin yej mandarowaj ipan weyi-altepe' nō kitokatiayaj yej kimandarowaj soldadojmej. Kilwichiwilijtiajkij este ijkón kalakkej kan mandarolo. Iwán Festo tatekimá' iga makiwajligakan Pablo. ²⁴ Festo kijtoj:

—Rey Agripa, iwán amejemen yej nij amonokej, nija ono' in inín taga'. Mia' judiyojmej yej de Jerusalén iwán nō yej de nigaj Cesarea kitelwijkej iwán este tzajtzikej iga netajtanilijkej iga mamomikti. ²⁵ E' nej anikasilij tejté yej ayekti yej kajasi iga mamomikti, e' como yéj kitajtan iga makijuzgaro

rey César Augusto, inón iga nia niktitanil̄iti yéj. ²⁶ E' como anikasi t̄e nikijkuilowiliá rey César iga anikasiliá nité yej ayek̄ti kichij in̄n taga', inón iga nimitzwajliguilijkej amejemen. Nimitzwajliguiliá tej nokta Rey Agripa. Tej xikita siga kichij tejté yej ayek̄ti, ijkón welja tejté nikijkuilowilij. ²⁷ Porque akajasi iga manikt̄itani s̄e preso siga anikmati t̄e nokta kichij.

26

Pablo motajtowiliá itenoj el rey Agripa

¹ Iwán Agripa kijlij Pablo:

—Wel ximotajtowili.

Iwán Pablo kajko' ima', iwán pe' tajtoj, kijtoj:

² —Nipaki iga nono' motenoj rey Agripa, iga wel manimotajtowili de inochi yej nepantiáj judiyojmej. ³ Porque tej tikmati nochi ken nochipa kichiwaj judiyojmej iwán n̄o tikixmati ileymej. Inón iga nimitztajtaniliá acho' xin̄ekaki.

Pablo kipowa ken iga nemiá kuá' aya kicredowa Jesucristo

⁴ 'Nochi judiyojmej ne-ixmatij este kuá' aya niyolej. Kimatij ken iga ninemi' ipan nótal w̄an ipan Jerusalén. ⁵ Iwán kimatij iwán wel kinojma-ijtowaj siga kinekij, iga nejwa' nokta nifariseoj este iga nichokótzino'. Inómejpa fariseojmej yej máj kichiwaj ken nemachtíáj noleymej nejemej nijudiyojmej. ⁶ Inán nigaj nono' iga nejuzgarowaj iga san nikchixto yej Dios kijlij no-ikyapatajw̄an iga yawi ki-ojpa-ixit̄iti yej miktokej. ⁷ Nonochimej de Israel, nikchixtokej iga yawi moch̄iwati inón yej kijtoj Dios. Inón iga

judiyojmej kiweyimatĩltiáj Dios iwán kichiwaj ken yéj kineki, semilwi' iwán senyówal. Inán gobernador Agripa, sekin judiyojmej nej netelwijkej iga nikchixto' nō ipan inón yej kijtoj Dios. ⁸ ¿Ix amejemen ayá' ankiçredowaj iga Dios wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej?

Pablo kipowa ken kinknoçhiwaya yej kitokaj Jesucristo

⁹ 'Nej nō ikya nikijtowaya iga manikchiwa nochi yej wel iga manikiknoçhiwakān yej moconfiarowaj ipan Jesús de Nazaret. ¹⁰ Iwán ijkón nikchij Jerusalén. Ijefejmej sacerdotejmej kiye'itakej wān kijtojkej iga manikpresojwikan yej kitokaj Jesucristo; iwán kuá' kimiktiayaj nō nikijtowayaj iga mamomikti. ¹¹ Iwán mia' vej nej nikiknoçhiwayaj kansan makikajtewakān iga moconfiarowaj ipan Jesucristo. Inón nikchiwaya noyan ipan tiopamej iwán poxsan nikijiyayaj iwán niktēmowayaj este ipan altepemej yej onokej ipan se'ya país.

Pablo sej kipowa ken iga kicredoj Jesucristo

¹² 'Iga inón nokta nej niayaj weyi-altepe' Damasco. Niknentiáyaya ama' kān netekimakakej ijefejmej sacerdotejmej ken manikchiwa. ¹³ E' ipan ojti, tej tinorrey, ken tajkodía, nikita' ipan cielo kisa' se ti'ti yej tawiá majya sej que tonati', netawij nej iwán yej iwán nisenyayaj. ¹⁴ Iwán nisenwetzikej nonochin este talpan, iwán nik-agui' se tájtōl, nenotza' ipan hebreo; ne-ijlij: "Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknoçhiwa? Tejsan momatika nemi timo-iknoçhiwa, ken kuá' se

toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momaj-majtiá." ¹⁵ Iwán nej nikijlij: "¿A'yéj in tej, noTeko?" Iwán toTeko kijtoj: "Nej niJesús yej tej nemi tine-iknochiwa. ¹⁶ Inán ximoketza. Nimitzixnextilij iga xikchiwa ken nimitzijliá iwán iga xiknojma-ijto yej inán tikita' iwán yej niao' nimitznextiliti. ¹⁷ Kan inán nimitztítani xaj, nia nimitzmanawiti ipan imamej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej. ¹⁸ Nimitztítani kan onokej yejemej iga ken kuá' xixixtapokan iga ayo' manemikan kan takomichkan sino que manemikan ipan tawilpan, iwán ayo' makimandarotokan Tzitzimi', sino que makitokakan Dios; iwán iga mamocofiarokan ipan nej iwán ijkón nikperdonarowiliáj yej kichiwaj yej ayékti. Ijkón onoskej ken itatki Dios."

Pablo kichíwa ken kita'

¹⁹ 'Inón iga rey Agripa, nej nikchij ken ne-ijlij inón yej nikita' yej walaj ipan cielo. ²⁰ Iwán pewa' iga nikpowa' itájtól Dios ipan altepe' Damasco. Después niajki Jerusalén iwán noyan ipan ital Judea. Iwán niktatapowijkej no yej ayéj judiyojmej. Nej nikijlijkej iga makikajtewakan iga kichiwaj yej ayékti, iwán makicredokan Dios, iwán makichiwákanya yej yékti iga manesi iga kipatákeja ividajmej. ²¹ Inón iga judiyojmej nekitzkijkej ipan weyitiopan, iwán kinekiáj manemiktikan. ²² E' Dios nepalewij, iwán este inansan niktatapowiaj la gente, yej motapialiáj iwán yej ayá' motapialiáj. Nikpowa kensan kijtojkej profetajmej iwán Moisés iga yawi mochíwati. ²³ Yejemen kijtojkej iga Cristo

kiknoçhiwayaj iwán kimiktıayaj iwán yéj yej achto ojpa-isas, iwán yawi kipowati itájtól yej ken kuá' tetáwıá ıga wel mamosalvarokan judiy-
ojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

*Pablo kiyolyamanasneki el rey Agripa ıga mak-
itoka Cristo*

²⁴ Kuá' inón kijtoj Pablo ıga motajtowilij, Festo
kijtoj recio:

—ıTej, Pablo, anka ay'ya titajlanto'! İga
póxsanya timomachtij, inón ıga ay'ya titajlanto'.

²⁵ E' Pablo kijtoj:

—Ayéj ıga ay'ya nitajlanto', rey Festo; majwa'
nemi nikijtowa yej ayá' nemi niktençhiwa wan
yej mela'ciertoj. ²⁶ Nıgaj ono' rey Agripa, yéj
kimati nochi de inımej, inón ıga animajmawi
ıga nikijtowa iyıxtaj ıga nikmati ıga yéj nı
kimati nochi, porque inın ayá' mo-ıchtakachij.
²⁷ In tej rey Agripa, çix ticredowa yej kijtojkej
profetajmej? Nej nikmati ıga ticredowa.

²⁸ Agripa kijtoj:

—Alın poliwiá ıga tineyolyamana ıga nı
maniktoka Cristo.

²⁹ Pablo kijtoj:

—Dios makijto ıga alın o komati, amo
tejsan, sino que inochi nı yej nıgaj nekaktokej
mamochıwakan ken nej, e' amo ma-ılpitokan ıga
cadena.

³⁰ Kuá' tami' inón kijtoj Pablo, el rey iwán el
governador iwán Berenice, mokejketztejkej iwán
nochi yej ompa ewatoyaj ³¹ iwán yajkij iyokamej
ıga motatapowıtoj, mosepan-ıljıkej:

—Inın taga' ayá' kichij nité yej ayekti yej kajasi
ıga mamomikti nıga mamopresoıwi.

³² Iwán Agripa kijlij Festo:
—Inín taga' wel katka momajkawaya siga ayá' kijtojka iga makijuzgaro rey César.

27

Pablo yawi weyi-áltepe' Roma

¹ Kua' motajtolítjkeja iga netitanískeja Italia, Pablo iwán sekin presoymej kititankej iwán se capitán yej itoka' Julio yej kimandarowaj sekin isoldadoymej rey César. ² Nitejkajkej ipan weyi ákal kan moketzaj akalmej, inón altepe' itoka' Adramitio. Inón weyi ákal némiya kisyaya iga yawi aten Asia. Tejkaj nowamej se yej itoka' Aristarco yej ichan Tesalónica, yej ono' ipan estado de Macedonia. ³ Ipan se'ya día nasikej se altepe' yej itoka' Sidón kan moketza weyi akalmej ompa inón capitán yej itoka' Julio, kiyē'ita' Pablo, kimá' permiso iga makipaxalowiliti iyamigoymej, iga yeje-mej maki-omemawikan. ⁴ Después nikiskej Sidón, iwán nipanojkej na' tajkótal* Chipre iga ompígapa ayá' nikixtajmakaj ejeka' yej paréj tajpalej. ⁵ Nipanojkej ipan lámā, itenoj altepemej yej itoka' Cilicia iwán Panfilia. Iwán nasitoj ipan altepe' yej itoka' Mira yej ono' ipan ital Licia.

⁶ Iwán yej kimandarowa soldadoymej kasi' se weyi ákal de Alejandría yej yawi Italia. Iwán ipan inón netejkawiltijkej. ⁷ Mia' días noyolpamej niajkij. Wan nasikej Gnido e' ijkonya í'pasan niajkij iga poxsan ejekataj. E' como nikixnamikiajpa ejeka' inón iga nipanojkej

* **27:4** 27:4 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

iyixtaj altepe' Salmón, nikyawalojkej tajkótaj
 yej itoká' Creta. ⁸ Iwán ijkón i'san niajkij,
 nikweya'kuikej aten este que nasikej ipan se
 altepe' yej itoká' Buenos Puertos, yej ono' itenoj
 altepe' yej itoká' Lasea.

⁹ E' como nikpolojkej mia' tiempo iga i'san
 niwalkej ay'ya wel máj niawij ipan weyi ákal iga
 asitiwi' invierno kuá' poxsan ejekataj. Inón iga
 Pablo tanonotza', ¹⁰ ijkín kijtoj:

—Nokniwan, nikita siga majsan tiawij, wel
 motzinkuepa weyi ákal. Poliwis weyi ákal iwán
 yej kiwiga, iwán wel no tejemej ti-amikij.

¹¹ E' capitán yej kimandarowa soldadojmej aki-
 tajtolkuilij Pablo, máj kitajtolkuilij yej iteko weyi
 ákal iwán capitán yej kinentiaya ákal. ¹² Iwán
 ompa Buenos Puertos kan moketza akalmej,
 kitakej iga awel onoskej kuá' pox ejekataj. Iwán
 nochi kijtojkej iga anka máj yekti iga makisakan
 ompa iwán mayakan altepe' Fenice kan moketza
 weyi akalmej. Fenice ono' ipan tajkótaj Creta
 wan kipiá ome kan wel kisaj akalmej, se al
 noroeste iwán se al suroeste iwán ompa wel
 kipanoltiskej kuá' ejekataj wan sektaj.

Ejeka' yej pox tajpalej ipan lámqr

¹³ Iwán nemi pewaya se tonalejekatzin, inón
 iga kijtojkej welja sej ojkuiáj. Ojkuikej, yajkij
 aten yej ono' Creta. ¹⁴ E' aya wejka yawij kuá'
 tzinti' se ejeka' yej poxsan tajpalej yej itoká'
 Nordeste wan kitopej ákal. ¹⁵ Iwán como inón
 weyi ákal kixnamiktiáyapa ejeka', ay'ya wel máj
 niajkij, niájkijsan ken iga ejeka' kitopejtía weyi
 ákal. ¹⁶ Nipanojkej iyikan se tajkotaltzin yej

itoka' Clauda. Ompa weyi ákal ayá' poxsan kiwitekiá ejeka'. Weyi ákal kitilantiwítziaya se akaltzin kan se wel momanawia iwán yoli' nikakijkej akaltzin akalijti' iga amo maawetzi akaltzin. ¹⁷ Kua' nikakijkeja in inón akaltzin, kitajko-ilpijkej inón weyi ákal iga maréjal amo makitapaná. Iwán kitemowilijkej tzotzolmej yej ajko pajpatajtiyaj ipan weyi ákal iga amo poxsan makitopewa ejeka' iga majmawikeja iwán iga amo kuakawiti weyi ákal ipan xalyoj yej itoka' Sirte. Iwán yajkij san ken inón weyi ákal kitopejtiajki ejeka'. ¹⁸ Ipan se'ya día, nentóyan ejeka' yej tajpalej iwán pewa' iga kipajpatanaltijkej ipan lámā yej kiwigaya weyi ákal. ¹⁹ Ipan eyi días, nejemej nikijkixtilijkej inejkiyomej weyi ákal iwán nikpatanaltijkej ipan lámā. ²⁰ Mia' día tamixtzaktoya anikitáyajo' tōnatī' niga sitalimej, iwán ayo' nikmatiáj siga nimomanawiyaj iga póxsanya nentoya ejeka' iwán tiawá'.

²¹ Kua' kiwigaya mia' días iga ayo' nitakuayaj, Pablo moketza' tajkoyan kan onolo', kijtoj:

—Nokniwan, maséj aneçredojej ken nimitz-ijlijkej iga amo matikisakan Creta iga san timoknoçhiwakoj iwán timotapolowilikoj. ²² Inán nimitzijliáj iga amo ximajmawikan, ayagaj yawi mikiti, weyi ákal, kena yawi xixitīniti. ²³ Pues yowan ne-ixnextilikoya se iyángel Dios, inón Dios yej noTēko yej niktoka. ²⁴ Iwán el ángel ne-ijlij: “Amo ximajmawi Pablo, iga tiati itenoj el rey César, iwán iga tej Dios yawij kimanawitij no inomej yej mowan amonokej ipan weyi ákal.”

Ijkón ne-ijlij el ángel. ²⁵ Inón iga nimitzijliáj xipakikan, nej nimoconfiarowa ipan Dios iga yawi mochiwati ijkón ken ne-ijlij. ²⁶ E' ejeka' yawi tetajkalitij ipan se tajkótal.

²⁷ Nikuigáyaja catorce días iga nemi niawij. Nonoyaj ipan lámar yej itoka' Adriático, nijnijiga newigayaj ejeka'. Tajkoyówal yej tekipanowaj ipan weyi ákal kitakej iga na'ya kiwiga talten. ²⁸ Kimotakej ipan lámar yej iga wel makimedirokan iwejkatanka; kipiaya treinta y seis metros. Achi máj nejnenkej sej kimedirojkej. Ompa sí kipiáyan vein-tisiete metro. ²⁹ Iga majmawiáj iga wel motawitekij ipan te'ti, kimajkawilijkej nawi anclas† itzinkóbapa weyi ákal iga ayo' manejnemi. Iwán ijkón majmatoyaj, kichakej este que matanesi. ³⁰ Marinerojmej‡ kinekiáj macholokan. Inón iga pewa' iga kitemowiáj akaltzin kan momanawilo, kichichijtoyaj ken kuá' yawij kimajkawatij ancla ikuapan weyi ákal. ³¹ E' Pablo kijlij capitán yej itoka' Julio iwán isoldadojmej:

—Siga marinerojmej ayá' kawiskej ipan weyi ákal, amejemen awel anmomanawiskej.

³² Iwán soldadojmej kitekilijkej reatajmej yej iga ilpitoya akaltzin iga mawétziya ipan a'ti.

³³ Isajpa kuá' tanestíwi'o', Pablo tanonotza' iga nochi matakukan, kijtoj:

† **27:29** 27:29 Ancla se tepos yej chijto' ken akawalon yej tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwán kimotaj atampa iga kiketziatia ákal. ‡ **27:30** 27:30 Marinerojmej: ijkón kijliáj tajtaga' yej kinentiayaj ákal.

—Kiwígaya catorce días iga anemi ankochij niga ankikuaj nité. ³⁴ Inón iga nimitzijliáj iga xitakuakan, iga ijkón wel anmomanawiskej. Nimitzijliáj iga nisé amotzónkal yawi poliwiti.

³⁵ Kua' inón kijtoj, Pablo kikui' se pan iwán kimá' gracias Díos iyixtaj yej ompa onokej, kiposte' iwán pe' iga takuaj. ³⁶ Iwán nochi moyolkuikej iwán takuajkej no. ³⁷ Iga nochi yej nonoyaj ipan weyi ákal doscientos setenta y seis. ³⁸ Kua' ixwikeja, kimojmotakej trigo lamarijti' iga maajkatiá weyi ákal.

Awetzi weyi ákal

³⁹ Kua' tanesi', marinerojmej ayá' ta-ixtalijkej. Kitakej iga ono' playa kan xomoltito' lámár. Iwán kijtojkej siga ompa wel kinejma'wigayaj weyi ákal. ⁴⁰ Kitekilijkej ancla irreatajyo iga welya mayawi weyi ákal, anclajmej ómpaya kawikej, iwán kikaxanilijkej remojmej yej iga kitenkuepaltiajpa weyi ákal. Kitejkawiltilijkej weyi ákal itzotzolyo yej yawi ikuapan. Ijkón iga niktechojtiajkij playa. ⁴¹ Nasitoj kan máj tajpalej iga mosekantia' ome corriente iwán weyi ákal kuakawito itzontekon ipan xalyoj yej ono' atampa. Niga weljo' molin. Iwán yej itzinkóbapa, pe' xixitini' iga tajpalej maréjal. ⁴² Soldadojmej kimiktijnekiáj presojej iga amo agaj maapatanticholo. ⁴³ E' yej kimandarowa soldadojmej akine' iga makimiktikan Pablo. Inón iga tatekimá' iga amo makimiktikan presojej, majwa' tatekimá' iga yej wel apatani, yejemen achto mamomotakan a-ijti' iga wel maasikanya ipan tajli. ⁴⁴ Iwán sekin, majkiltijkej

ipan tab_lajmej o ipan it_atajkolka weyi áka_l. Ijkón nochi asikej ipan taten.

28

Pablo ipan tajkótal Malta

¹ Ku_a' nonochimej nimoma_nawíjkeja, nikmatikej iga inón tajkótal* ito_ka' Malta. ² Yej ompa ichamej poxsan neomema_wijkej nejemen. Kitálkej ti'ti, iwán ne-ijlijkej iga manimosko_kan nonochimej, iga tiawataj iwán sektaj. ³ Iwán Pablo kipejpen kuajkuáwil yej w_akto', iwán nemi kaka_ya tiko. Ompa kistewa' se kowa' ipan kuajkuáwil iga kimachilij iga nemi totoniá, iwán kimatankuaj Pablo. ⁴ Iwán yej ompa ichamej, ku_a' kitakej iga kowa' pipilojtiká' ipan ima' Pablo, mojlíjkej yejémensan:

—Anka inín taga' tamiktij, malej moma_nawij ipan lám_ar, e' anka todios yej tajuzgarowa akineki iga ma-isátoo'.

⁵ E' Pablo kitzejtzeloj ima', iwán kowa' wetzi' tiko wan até kichiwilij. ⁶ Inomej gente kejlantoyaj iga yawi posawayati ima' o miktiwetzis. Kichakej, e' ku_a' kitakej iga até nemi kichiwiliá, kipatakej ken iga kejlámikiáj wan kijtojkej iga Pablo se dios.

⁷ Ompa kan inón sucederoj, na'san onoya ital se taga' yej ito_ka' Publio. Yéj yej kimandarowaya inón tajkótal. Neomema_wijkej nejemen, iwán niye'onoyaj ichan eyi días. ⁸ Iwán itaj Publio wetztoya iga kawantoya, iwán kimakatoya k_salis. Pablo yajki kitato, iwán ku_a' tami'

* **28:1** 28:1 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

ki-oradoj, kitalilij ima' iwán kachitiltij. ⁹ Iga inón kichij, walkej nō sekin yej ichamej inón tajkótaj yej wetitokej, asikej kan ono' Pablo iwán achitiakej.

Pablo asi altepe' Roma

¹⁰ - ¹¹ Nonoyaj eyi mej ipan inón tajkótaj. Iwán pox neye'itakej, iwán kuā' niáwija nimajkiltitij, nemajmakakej nochi yej niknekiskej ipan ojti. Nikuikkej weyi ákaj yej nō ompa onoya kuā' sektaj. Inón weyi ákaj walaj altepe' Alejandría wan motokawij Cástor iwán Pólux. ¹² Iwán nasitoj kan moketza akalmej, itokā' Siracusa, ompa nikawikej eyi día. ¹³ Iwán niajkij taten taten este que nasikej kan moketzej akalmej, ompa itokā' Regio. Ipan se'ya día, nentoya tonalejeka', iwán ipan se'ya día nasitoja ipan altepe' Puteoli. ¹⁴ Ompa nimasikej iwán sekin yej kitokaj Jesucristo. Yejemen ne-ijlijkej iga manikawikan iwamej se semana. Iwán despuéj niájkija Roma. ¹⁵ Yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Roma ne-ixnamikikoj ipan ojti, iga kimatitoyaja iga niawij nasitij. Ne-ixnamikitoj iwamej kan kijliáj Foro de Apio iwán Tres Tabernas. Kuā' Pablo kita' tokniwan, pagui' iwán kimá' gracias Dios. ¹⁶ Kuā' nasíkeja Roma, el capitán kentregaroj presoymej ijefej yej tacuidarowaj. E' Pablo kiyokatijkej, kitalkej sesan soldado yej makitzto.

Pablo kipowiliá itájtol Jesús yej ichamej Roma

¹⁷ Kuā' kiwigaya eyi día iga nasikej, Pablo kinechkoj judiyojmej yej ompa ichamej Roma yej máj tayakantokej iwán kijlijkej:

—Nokniwan, malej iga nej ayá' nikchiwiliy yej ayekti judiyojmej, niga nikmalijlij ken tamachtiayaj to-ikyapatajwan, e' nekizkijkej Jerusalén iwán nekajtejkej ipan imamej romanojmej. ¹⁸ Iwán kuá' netajtankej, kinekiáj manemajkawakan iga ayá' neasilijkej tejté yej kajasi iga manemiktikan. ¹⁹ E' judiyojmej akinekikej manemajkawakan, inón iga niktajtan, manejuzgaro el rey César, malej iga nej anikpiá nité yej nikijtowa icontraj nogentej. ²⁰ Inón iga nimitznotzkej. Niknekiá manimitzitan iwán manimitztatapowikan iga tikmatij iga tejemej yej ti-israelitajmej tikchixtokej iga timomanawiskej kuá' wí' toTeko, inón nikpowa, iwán inón iga ne-ilpitokej iga cadena.

²¹ Iwán kijlijkej:

—Nejemej ayá' nemi nemakaj nisé ama' yej mawiki de Judea yej matajto iga tej, iwán nisé tokniwan judiyojmej anemi wí' ne-ijlikij iga tikchij yej ayekti. ²² Niknekij manikakikan te tikijtowa tej iga nikmatij iga nóyansan maltajtowaj de inín nuevo grupo yej nemi tikchiwa.

²³ Ijkón iga kitalkkej se día iga yawij mon-echkotij. Iwán poxsan asilo' kan Pablo onoya, iwán desde yowalti' iwán este tiota' tajtojtoya ken iga Dios reinarowa. Kinekiá makiyolyamanakan ipan iley Moisés iwán yej kijkuilojkej profetajmej iga makicredokan Jesús. ²⁴ Iwán sekin kitajtolkuikej Pablo iwán sekin ayá'. ²⁵ Iwán como ayá' sesan iyalmajmej kipiayaj, pewakej iga kijkiskej. Iwán Pablo kijtoj:

—Ómpaya ken el Espíritu Santo kijlij to-ikyapatajwān ipan profeta Isaías, kijtoj:

²⁶ Xaj xikijlītij inomej gente:

Ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej tē kijtojneki.

Ankitaskej, e' ayá' ankixmatiskej.

²⁷ Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej,

ayá' ye'takakij,

ijjxtzaktokēj;

iga amo matachakān iga iyixmej,

niga matakakikān iga inakasmej,

niga ipan iyalmajmej wel makentenderokān,

niga mawitzekān notenōj iga manikachitiltikān.

²⁸ Inān sí, xikmatikān iga yawi mopowilīti itájtōl

Dios iga mamosalvarokān yej ayéj judiyojmej.

Yejemen kena yawij kikakitij.

²⁹ Kuā' Pablo tami' kijtoj inōn, judiyojmej poxsan mosepankuesojtiajkij.

³⁰ Pablo kawī' ome años ipan inōn kajli

yej kitakejtōya iwān yéj ki-omemawīaya nochi

yej yawi kitatij. ³¹ Iwān ayagaj tē kijliaya

iga kipowaya ken iga reinarowa Dios iwān

tanextiliaya itájtōl toTēko Jesucristo.

**Itájtōl toTēko ipan mela'tájtōl
Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtōl toTēko ipan
mela'tájtōl New Testament**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nahuatl, Isthmus-Mecayapan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

8d5b6a33-8846-5c0f-ae8f-62c94f894f7b